

KAZAKHEXPORT
EXPORT CREDIT AGENCY OF KAZAKHSTAN

ЖЫЛДЫҚ ЕСЕП 2024

Мазмұны

БАСШЫЛЫҚТЫҢ ҮНДЕУІ 3

Директорлар кеңесі төрағасының үндеуі	4
Басқарма төрағасының үндеуі	6

АГЕНТТІК ТУРАЛЫ 7

Экспорттық операцияларды сақтандыру және қолдау	8
Халықаралық ынтымақтастық пен серіктестік	9
Қызметтің трансформациясы	11
2024 жылдың негізгі оқиғалары	12

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕР 13

Экспорттаушыларды қолдау	13
Стратегиялық бағыттар мен мақсаттар	14
Жәрдемдесу механизмдері	15
Экспорттаушы үшін мүмкіндіктер мен артықшылықтар	15
Іске асырылған жобалардың мысалдары	16
Кірістер және оларды бөлу	17
Климаттық тәуекелдердің қаржылық аспектілері	20
Зейнетақы міндеттемелері	23
Мемлекет тарапынан қолдау	23
Инфрақұрылымға инвестициялар	23
Жанама экономикалық әсер	24
Сатып алу қызметі	25
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	26
Салық салу	27

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ 28

Басқару құрылымы	28
Директорлар кеңесі	29
Басқарма	33

Тағайындау және іріктеу	35
Басқару органының рөлі	36
Жауапкершілікті басқаға беру	36
ESG есептілігін дайындаудағы ДК рөлі	36
Мүдделер қақтығысы	37
Маңызды проблемалар туралы хабарлау	38
Басқару органының тиімділігін бағалау	38
Сыйақы саясаты	39
Өтініштер мен шағымдар беру механизмдері	40
Заңнаманы қадағалау	41
Қауымдастықтарға қатысу	42
Мүдделі тараптар	43

ОРНЫҚТЫ ДАМУ 44

ESG тәсілдері	44
Экологиялық жауапкершілік	50
Әлеуметтік жауапкершілік	53
Қызметкерлер және кадр саясаты	53
Жұмыспен қамту	56
Еңбекті қорғау және қауіпсіздік	57
Оқыту және білім беру	58
Орналасқан өңірлердегі әсерлер	59
Клиенттер деректерінің құпиялылығы	60

ҚОСЫМШАЛАР 61

1-қосымша: Есеп туралы мәліметтер	61
2-қосымша: Экономикалық көрсеткіштер	66
3-қосымша: Қолдау құралдары	67
4-қосымша: Мүдделі тараптар	68

5-қосымша: Өтініш берушінің сауалнамасы	70
6-қосымша: Кадрлық көрсеткіштер	71
7-қосымша: Еңбекті қорғау бойынша көрсеткіштер	75
8-қосымша: Экологиялық көрсеткіштер	75
9-қосымша: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және бәсекелестік	77
10-қосымша: GRI көрсеткіштерінің тізбесі	80

Директорлар Кеңесі Төрағасының үндеуі

Директорлар Кеңесі Төрағасының үндеуі

ҚҰРМЕТТІ ӘРІПТЕСТЕР, СЕРІКТЕСТЕР!

2024 жыл еліміздің шикізаттық емес экспортын қолдау ісін дамытудағы маңызды кезең болды. Қаңтар айында Мемлекет басшысы «Кейбір заңнамалық актілерге экспорттық-кредиттік агенттік және шикізаттық емес тауарлардың (жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің) экспортын ілгерілету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына қол қойды. Аталған заң Мемлекет басшысының тапсырмасын орындау мақсатында әзірленіп, ел экономикасының жаңа белесін айқындады. Онда Холдингтің еншілес компаниясы – «KazakhExport» негізінде Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігін құру көзделген.

Бүгінгі таңда Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі – шикізаттық емес экспортты ілгерілету саласындағы ұлттық даму институттарының негізгісі әрі Орталық Азиядағы тұңғыш классикалық экспорттық агенттік болып табылады. Компания экспорттаушы-кәсіпорындарға және қаржы институттарына экспорттық циклдің барлық кезеңінде сақтандыру мен қаржылық қолдаудың кең ауқымды тетіктерін ұсынады.

Мандаттың кеңейтілуі институттың мемлекеттік экспорттық саясатты іске асырудағы негізгі операторлардың бірі ретіндегі рөлін күшейтіп, жаңа қолдау құралдарын енгізуге мүмкіндік берді. Бүгінде негізгі көрсеткіштердің оң серпіні айқын байқалады. Мәселен, қабылданған сақтандыру міндеттемелерінің көлемі 336 млрд теңгеден асты, сақтандыру сыйымдылығы 667 млрд теңгеге жетті, қолдау шараларын пайдаланған кәсіпорындардың экспорттық түсімі шамамен 600 млрд теңгені құрады, ал жалпы экономикалық әсері 2,5 трлн теңгеге бағаланды.

Маңызды жетістіктердің бірі – Көміртек бейтараптығына ұмтылатын экспорттық агенттіктер альянсына (NZECA) қосылу болды.

Бұл қадам нәлдік шығарындыларға қол жеткізу жөніндегі жаһандық мақсаттарға адалдығымызды айқындайды. Сондай-ақ ол «жасыл» қаржы құралдарын дамытуға, халықаралық ұйымдармен өріптестікті кеңейтуге және орнықты жаһандық жеткізілім тізбектеріне ықпалдасуға жаңа мүмкіндіктер ашады.

Агенттік ICIEC, Berne Union, OECD, NZECA және Aman Union сияқты халықаралық институттармен белсенді ынтымақтастық орнатып, климаттық тәуекелдерді ескере отырып, экспорттық қаржыландырудың жаңа тәсілдерін әзірлеуге қатысуда. Бұл бағыттағы күш-жігер Қазақстанның жаһандық саудадағы орнын нығайтуға, сондай-ақ жоғары деңгейдегі жауапкершілік пен ашықтық стандарттарына сай болуына ықпал етеді.

Агенттік алдағы жылы сақтандыру сыйымдылығын 1,2 трлн теңгеге дейін ұлғайтуға бағытталған жаңа кезеңге қадам басуда. Бұл шара экспорт алдындағы және экспорттық-сауданы қаржыландыру көлемін үш есеге арттыруға мүмкіндік беріп, қолдау аясын едәуір кеңейтеді. Сонымен бірге, ол елдің экспорттық өлеуетін нығайтып, қазақстандық компаниялардың жаһандық нарықтағы бәсекеге қабілеттілігін арттыра түспек.

Жинақталған тәжірибе, берік институционалдық негіз және халықаралық қаржы институттарымен орныққан серіктестік қатынастардың арқасында Агенттік мемлекеттік экспорттық қолдаудың тиімді құралы ретінде өз дамуын жалғастыратынына сенімдімін.

Агенттіктің қызметі ұлттық басымдықтарды іске асыруға және ел экономикасының орнықтылығын арттыруға бағытталған, «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі компаниялар тобының бірыңғай стратегиясына сәйкес жүзеге асырылады.

Рустам Қарағойшин

«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ
Директорлар кеңесінің төрағасы

Басқарма Төрағасының үндеуі

Басқарма Төрағасының үндеуі

ҚҰРМЕТТІ ӨРІПТЕСТЕР, СЕРІКТЕСТЕР!

2024 жыл «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ үшін компания қызметінің барынша ауқымды трансформациясының жаңа кезеңімен айшықталды. Бұл жыл Агенттік үшін өнімді де нәтижелі болды: біз Жалғыз акционер жүктеген барлық міндеттерді орындап, қаржылық-экономикалық көрсеткіштердің барлығында өсімге қол жеткіздік.

Жылдың басты оқиғасы – қайта құру үдерістерінің аяқталуы. Соның нәтижесінде «KazakhExport» халықаралық деңгейдегі экспорттық-кредиттік агенттік мәртебесін иеленді. Бұл қолдау құралдарының аясын айтарлықтай кеңейтіп, жұмыс сапасын жаңа деңгейге көтеруге жол ашты.

2024 жылдың қорытындысы бойынша отандық экспорттаушыларға көрсетілген сақтандыру қолдауының көлемі 336 млрд теңгеден асып, Агенттік көрсеткіштерінің сенімді өсімін дәлелдеді. ЭКА қолдауын пайдаланған кәсіпорындардың экономикалық әсері 2,5 трлн теңгені құрады, соның ішінде экспорттық түсім шамамен 600 млрд теңгеге жетіп, мақсатты деңгейден 23%-ға жоғары болды. 2024 жылы өндірілген өнім көлемі 1,8 трлн теңгені құрады, ал төленген салықтар 85 млрд теңгеден асты. Барлығы 468 келісімшартқа қолдау көрсетілді, бұл ұсынылған шешімдерге жоғары сұраныс пен олардың тиімділігін айғақтайды. Экспорт алдындағы және экспорттық-сауданы қаржыландыру көлемі өткен жылмен салыстырғанда екі есеге ұлғайды. Атқарылған жұмыс аясында Орталық Азия, Еуропаның халықаралық банкттерімен және шетелдік экспорттық-кредиттік агенттіктермен ынтымақтастық кеңейтілді. Бұл қазақстандық экспорттаушылар үшін жаңа мүмкіндіктерге жол ашты.

Сонымен қатар, сыртқы қайта сақтандыру көлемі екі есеге артып, 112 млрд теңгеге жетті. Қоғам серіктестер қатарын кеңейтіп, қазақстандық сақтандыру нарығымен жұмысты белсендіре түсті және шетелдік экспорттық келісімшарттар бойынша тәуекелдерді қайта сақтандыруды бастады. Бұл «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі тобының тәуекелдерінің шоғырлануын едәуір төмендетеді.

Есептік жылы ЭКА жаңа қаржылық өнім – экспорттық операцияларды кепілдендіру тетігін іске қосты. Ол үшін ЭКА құрылымында жеке кепіл қызметі құрылды. ЭКА кепілдіктері қаржылық тәуекелдерді азайтып, отандық кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігін арттырады. Алғашқы берілген кепілдіктер қазақстандық экспорттаушыларға халықаралық тендерлерге қатысуға мүмкіндік берді.

ЭКА-ның тиімділігі мен ұжымының кәсіби деңгейін халықаралық аренада дәлелдеген маңызды оқиға – Агенттіктің Islamic Corporation for the Insurance of Investment and Export Credit (ICIEC) ұйымынан «Жылдың экспорттық-кредиттік агенттігі» атағына ие болуы.

Сонымен қатар, Қазақстанға Берн одағының жыл сайынғы кездесуін Астана қаласында өткізу құқығы берілді. Бұл көктемгі жиын – әлемнің жетекші экспорттық-кредиттік агенттіктері SACE (Италия), Euler Hermes (Германия), Atradius DSB (Нидерланды), UK Export Finance (Ұлыбритания), U.S. EXIM (АҚШ) және басқалар қатысатын беделді алаң. Мұндай сараптамалық шара қазақстандық Агенттіктің халықаралық беделін нығайтып, экспорттық тәуекелдерді сақтандыру жөніндегі ЭЫДҰ механизмдерімен ықпалдасуын күшейтеді.

2024 жылы Агенттік цифрландыру бағыты бойынша да айтарлықтай қадам жасады. Экспорттаушыларға өтінім беру және келісімшарт талаптарын келісу үшін «Экспорттаушының жеке кабинеті» онлайн-платформасы іске қосылды. «Bgov» бизнеске қолдау порталымен және «Бәйтерек» холдингінің байланыс орталығымен интеграция жасалып, «бір терезе» қағидаты бойынша жұмыс ұйымдастырылды. Бұл өтінімдерді қарау үдерісін едәуір жеделдетіп, жеңілдетті.

Агенттік алға қойған мақсаттарына нық қадаммен ілгерілеп келеді. 2025 жылы сақтандыру көлемін екі есеге ұлғайту жоспарлануда. Ол үшін экспортты қолдауға мемлекеттік кепіл алу және жарғылық капиталды ұлғайту көзделген.

Біз өз ісіне адалдығы үшін қызметкерлерімізге, сенімі үшін серіктестерімізге және айқын стратегиялық басшылығы мен тұрақты қолдауы үшін Жалғыз акционерімізге шынайы алғысымызды білдіреміз.

Аллен Чайжунусов

«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ
Басқарма төрағасы

Агенттік туралы

GRI 2-6

«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – ЭКА, Агенттік) шикізаттық емес экспортты дамыту және ілгерілету саласындағы Ұлттық даму институты және Орталық Азиядағы тұңғыш классикалық ЭКА болып табылады. ЭКА-ның негізгі функционалы - сақтандыру, кепілдік және қаржылық қолдау шаралары арқылы шикізаттық емес тауарлардың, жұмыстардың/қызметтердің отандық өндірушілерін ілгерілету. Жұмыс экспорттық өлеуетті анықтаудан бастап сыртқы экономикалық мәмілелерді аяқтауға дейінгі тізбек бойынша жүргізіледі. ЭКА өз алдына сақтандыру сыйымдылығын 1,2 трлн теңгеге дейін айтарлықтай ұлғайту мақсатын қойды, бұл экспорт алдындағы және экспорттық сауданы қаржыландыру көлемін 3 еседен астамға күшейтуге мүмкіндік береді.

«Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ ЭКА-ның жалғыз акционері болып табылады. Корпоративтік басқару жүйесіне басқарма, директорлар кеңесі және мамандандырылған комитеттер кіреді.

Ақпараттық-аналитикалық сүйемелдеу, заң сараптамасы, тәуекелдерді бағалау және кепілдіктен кейінгі мониторинг құралдары белсенді қолданылады.

Қолдау көрсетілетін экспорттаушылармен өзара іс-қимыл қолданыстағы регламенттер, әдістемелер және андеррайтинг стандарттары негізінде құрылады. Агенттік сыртқы экономикалық белсенділікті қолдаудың мемлекеттік бағдарламалары мен механизмдерін іске асыруға қатысты.

Өндірушілермен, қаржы ұйымдарымен, екінші деңгейдегі банктермен, даму институттарымен, халықаралық бірлестіктермен және экспорттық кредиттеудің жаһандық жүйесіне тартылған ұйымдармен іскерлік қатынастар құрылады.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл тұрақты кездесулер, дөңгелек үстелдер, түсіндіру жұмыстары, сондай-ақ электрондық және онлайн байланыс арналары арқылы құрылды. Клиенттік базаны кеңейтуге, рәсімдерді жеңілдетуге және өнімдерді қазақстандық экспорттаушылардың сураныстарына бейімдеуге басты назар аударылды.

2024 жыл ішінде 2024-2033 жылдарға арналған Даму жоспарында бекітілген стратегиялық бастамалар іске асырылды. Экспорттық өлеуетті арттыруға, цифрлық шешімдерді енгізуге, адами капиталды дамытуға және ESG-қағидаттарын интеграциялай отырып, корпоративтік басқаруды жетілдіруге баса назар аударылды.

Отандық тауарлардың, жұмыстар мен қызметтердің сыртқы нарықтарға шығуына жәрдемдесу мақсатында әртүрлі көлемдегі кәсіпорындарға қолдау көрсетілді. Экономикалық тиімділікке, өлеуметтік қайтарымға және қоршаған ортаға әсерді азайтуға көп көңіл бөлінді.

2024 жылы экспорттық-кредиттік агенттік ретінде даму кезеңіне айналған бірқатар маңызды межелерге қол жеткізілді.

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының кейбір мәселелері туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдеріне өзгерістер енгізу туралы» **ҚР Үкіметінің 2024 жылғы 8 сәуірдегі № 261 қаулысымен «KazakhExport» ЭСК» АҚ экспорттық-кредиттік агенттік ретінде айқындалды және оның атауын «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ деп өзгерту туралы шешім қабылданды.**

2024 жылғы 20 мамырда заңды тұлға мемлекеттік қайта тіркелді. Осы сәттен бастап «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» ресми атауы қолданылып келеді.

Қызметті нормативтік қамтамасыз ету мақсатында ҚР Сауда және интеграция министрінің бұйрықтары бекітілді:

2024 жылғы 29 наурыздағы №158-НҚ — «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі қызметінің жекелеген түрлерін жүзеге асыру шарттарын бекіту туралы»;

2024 жылғы 29 наурыздағы №160-НҚ — «Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру, сондай-ақ резервтерді қалыптастыру және олар бойынша актуарлық есептеулер жүргізу қағидаларын бекіту туралы».

2024 жылғы 10 мамырда ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Төрағасының орынбасарының бұйрығымен бұдан бұрын берілген «жалпы сақтандыру» саласы бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметіне арналған лицензияның қолданылуы тоқтатылды, бұл жұмыс істеудің жаңа моделіне көшудің бір бөлігі болды.

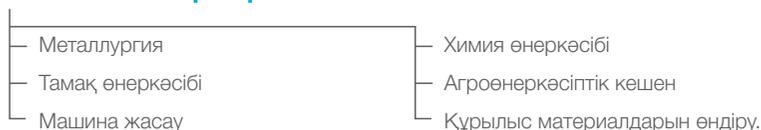
2024 жылдың 9 қыркүйегінде сауда белгісі (логотип) тіркелді, осылайша құқықтық алаңдағы жаңа визуалды бейнені бекітіп, брендтің танымалдығын арттырды.

Экспорттық операцияларды сақтандыру және қолдау

Экспорттық операцияларды сақтандыру арқылы қазақстандық өндірушілердің сыртқы нарықтардағы мүдделері қорғалады.

ЭКА сыртқы сауда келісімшарттары бойынша төлем жасамау тәуекелдерін азайта отырып және экспорттық мәмілелерді қорғауға кепілдік бере отырып, экспорттаушылар мен екінші деңгейдегі банктерге сақтандыру өнімдерін ұсынады.

Негізгі секторлар:

Бизнес-модель

Бизнес-модель экспорттық циклдің барлық кезеңдерінде коммерциялық және саяси тәуекелдерді ерікті сақтандыруды, тәуекелдерді қайта сақтандыруды, тиімді шарттармен сауда және экспорт алдындағы қаржыландыруды ұсыну үшін шартты салымдарды орналастыруды көздейді. Осылайша, экспорттаушылар мен инвесторлардың халықаралық нарықтарға сенімді шығуы, оларда және олардың сатып алушыларында айналым капиталының болуы үшін жағдайлар жасалады.

Құн белгілеу тізбегі қазақстандық өндірушілердің экспорттық қызметін қолдаудың барлық циклін, оның ішінде мынадай негізгі кезеңдерді қамтиды:

Қаржы құралдарын ұсыну

экспорттық кредиттерді сақтандыру, сауданы қаржыландыру және кепілдіктер.

Экспорттаушылар үшін тәуекелдерді азайту

саяси және коммерциялық тәуекелдерден қорғау, мәмілелердің қаржылық сенімділігін қамтамасыз ету.

Жаңа нарықтарға шығуды қолдау

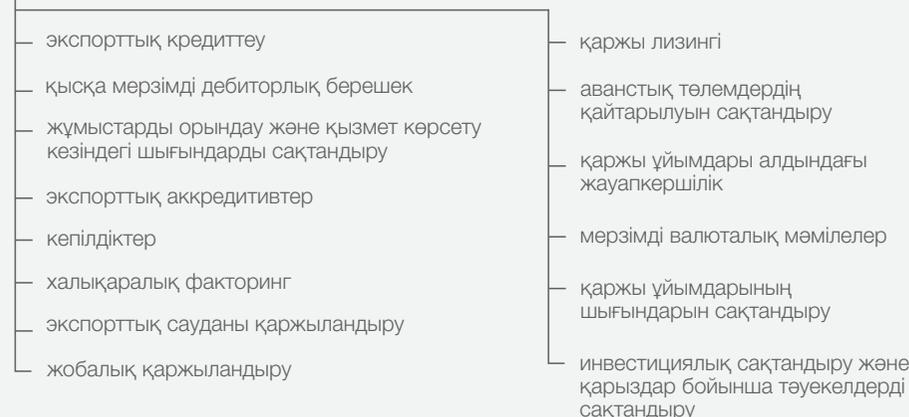
ақпараттық және консультациялық қолдау, шетелдік қаржы институттарымен өзара іс-қимыл.

Операциялық қызмет

қызметтерді цифрландыру, экспорттық мәмілелердің ашықтығын арттыру, бизнес-процестерді оңтайландыру.

Сақтандыру құралдары

Халықаралық практика мен қазақстандық экспорттаушылардың қажеттіліктері негізінде өзірленген 20-дан астам сақтандыру құралдары пайдаланылады.

Осы құралдарды енгізу қазақстандық кәсіпорындарға өндірісті жаңғыртуға, қуаттылықты арттыруға және жеткізу географиясын кеңейтуге мүмкіндік береді. Екінші деңгейдегі банктерге төлем жасамау тәуекелдерінен қорғау және экспорттық операцияларды қаржыландыруға белсенді қатысу мүмкіндігі беріледі.

Қызметтің мақсаттарын іске асыру үшін мыналармен ынтымақтастық жүргізіледі:

Екінші деңгейдегі банктермен ынтымақтастық

сауда және экспорт алдындағы қаржыландыру құралдарын ұсыну.

Сақтандыру және қайта сақтандыру ұйымдарымен ынтымақтастық

тәуекелдерді қайта сақтандыру, серіктестік бағдарламалары.

Мемлекеттік құрылымдармен ынтымақтастық

қолдау құралдарын мемлекеттік экспорттық саясатқа интеграциялау.

Халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық

басқа елдердің экспорттық-кредиттік агенттіктерімен, халықаралық қаржы ұйымдарымен өзара іс-қимыл жасау.

Қазақстанның экспорттаушыларымен ынтымақтастық

шикізаттық емес секторда жұмыс істейтін шағын, орта және ірі бизнес кәсіпорындары.

Халықаралық ынтымақтастық пен серіктестік

2024 жылы халықаралық ынтымақтастықты бөлсенді дамыту жалғастырылды. Аймақтық директорлардың көмегімен 10 жаңа шетелдік импорттаушы тартылды. Осы бағыттар бойынша сақтандыру міндеттемелері 47,2 млрд теңгені құрады, бұл ретте сақтандыру сыйлықақыларының көлемі 324,6 млн теңгеге жетті.

Аймақтық директорлар шетелдік контрагенттердің сенімділігі туралы 100 қорытынды дайындады. Бұдан басқа, шетелдік импорттаушылармен, сауда желілерімен, банктермен, сақтандыру және қайта сақтандыру компанияларымен, сондай-ақ басқа да қаржы институттарымен ынтымақтастық туралы 9 келісімге және меморандумға қол қойылды.

Халықаралық байланыстарды кеңейту

- Шетелдік серіктестермен 10 келісім мен меморандум.
- Контрагенттердің сенімділігі туралы 124 қорытынды.
- География: ТМД, Таяу Шығыс, Еуропа, Азия, Қытай.
- Халықаралық көрмелерге, семинарларға, отырыстарға және дипломатиялық миссиялармен кездесулерге қатысу.
- Мойындау: ЭКА — Ислам Даму Банкінің нұсқасы бойынша «Жылдың экспорттық-кредиттік агенттігі».
- Шетелдік банктермен ынтымақтастық туралы 9 келісім.
- 10 жаңа шетелдік импорттаушы тартылды.

Экспорттық тәуекелдерді сақтандыру мүмкіндіктерін кеңейту және қабылданатын міндеттемелер көлемін арттыру үшін халықаралық агенттіктермен және банктермен ынтымақтастық жүзеге асырылады. Мұндай тәсілдеме шетелдік контрагенттердің сенімін күшейтеді және қазақстандық экспорттаушылар үшін қосымша кепілдіктерді қамтамасыз етеді. Қайта сақтандыру ЭКА қаржылық тұрақтылығының, сондай-ақ экспорттық қызметті неғұрлым ауқымды әрі сенімді қолдаудың негізін құра отырып, халықаралық серіктестіктердегі негізгі элементке айналады.

Тәжірибе алмасу және оқыту

Халықаралықынтымақтастық шеңберінде келесі жүзеге асырылады:

- Шетелдік экспорттық-кредиттік агенттіктермен тәжірибе алмасу.
- Оқу сессиялары мен жұмыс топтарына қатысу.
- Қызметкерлердің біліктілігін арттыру бағдарламаларын қолдау.
- ESG стандарттарын ілгерілету.
- Аймақтық өзара іс-қимыл.

ЭКА халықаралық алаңдарда Қазақстанды бөлсенді түрде ұсынып келеді, соның ішінде:

Нәлдік шығарындылар жөніндегі экспорттық-кредиттік агенттіктер альянсы (NZECA),

ЭЫДҰ-ның экспорттық кредиттеу жөніндегі сессиялары,

TXF Global 2024 форумы (Афина),

IFTI 2024 симпозиумы (Швейцария),

Берн Одағының отырыстары (Гамбург, Осло).

Бұл іс-шаралар тәжірибе алмасуға, орнықты даму қағидаттарын ілгерілетуге және Қазақстанның сенімді сауда серіктесі ретіндегі имиджін нығайтуға мүмкіндік береді.

Орталық Азиямен сауда-экономикалық байланыстар дамуда. 2024 жылы экспорттаушыларды қолдауға, тәуекелдерді азайтуға және қаржылық шешімдерді дамытуға бағытталған Қырғызстанмен, Әзірбайжанмен, Өзбекстанмен және Тәжікстанмен келісімдер жасалды. Халықаралық қызметтің негізгі бағыттарының ішінде мыналарды бөліп көрсетуге болады:

Тәжікстан.

«Холдинг Азия Групп» ЖШҚ мен «Еураз Каспиан Сталь» ЖШС арасында, сондай-ақ «Довар 2015» ЖШҚ мен «МеталлИнвестАтырау» ЖШС арасында сауданы қаржыландыру механизмін пайдалана отырып, металл илегін жеткізу жөніндегі мәмілелер іске асырылды.

Өзбекстан

Аккредитивтерді сақтандыру бойынша жобалар іске асырылды: «Steel Property Construction» ЖШС үшін «Проммашкомплект» ЖШС-ден теміржол вагондарына арналған қосалқы бөлшектерді жеткізу; «Ұзметкомбинат» АҚ үшін «Шымкент Темір» ЖШС-ден болат блюмдерін жеткізу. «Premium Beef Well» ЖШС атына «Зерновая индустрия» ЖШС-ден ет экспортына қолдау көрсетілді. «QARMET» АҚ-тан «Тарлепласт» ЖШҚ және «Invest Zone» ЖШҚ компанияларына металл илегі мен арматураны жеткізу бойынша мәмілелер жүзеге асырылды.

Ресей

Бірқатар серіктестермен экспорттық кредиттерді сақтандыру шарттары жасалды. Олардың қатарында Татарстан Республикасының «Находка» сауда желісі (кондитерлік өнімдерді, тұрмыстық химияны, сусындар мен шай өнімдерін жеткізу), «ТЭМПО» АҚ (металл илегін жеткізу бойынша «QARMET» АҚ-пен мәміле), ДҚ «Марсаков» (натрий бентониті негізінде өнімді экспорттау бойынша «Харвест» ЖШС-мен мәміле), ДҚ Малова («Ордабасы Құс» ЖШС-ден күркетауық етінің импорты). 7 сақтандыру шарты жасалды, негізгі шартқа қосымша келісімге және дистрибьюторлық шартқа қол қойылды.

Қырғызстан

Осы елдердің негізгі қаржы институттарымен сауда қаржыландыруын кеңейту және экспорттық мәмілелерді сақтандыру қолдауын қамтамасыз етуге бағытталған, меморандумдарға (InfinBank, O!Bank, Қырғызстанның мемлекеттік сақтандыру ұйымы және т.б.) қол қойылды.

Мәмілелер географиясының ұлғаюы, серіктестіктердің кеңеюі және сақтандыру көлемі шикізаттық емес экспортты дамытуда ЭКА-ның бөлсенді рөлін растайды.

Келісімдер және өзара іс-қимыл

2024 жылы бірқатар жетекші халықаралық қаржы институттарымен тұрақты серіктестіктер құрылды.

Шетелдік ЭКА-мен ынтымақтастықты кеңейту шеңберінде қазақстандық тауарлар мен қызметтердің экспортын ілгерілету үшін SACE (Италия), Korea trade insurance corporation (Оңтүстік Корея), «Мемлекеттік сақтандыру ұйымы» ААҚ-пен (Қырғызстан) келісімдер жасалды. «UZKAZTRADE» ЖШС БК, «Шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі федералды корпорация» АҚ компанияларымен және басқалармен ынтымақтастық туралы меморандумдарға қол қойылды.

Қазақстандық тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің экспортын ілгерілету үшін шетелдік банктермен TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI A.Ş. (Turk Eximbank), Helaba (Landesbank Hessen-Thüringen), Душанбе Сити Банк ЖАҚ, Deutsche Bank AG., Export-Import Bank of the Slovak Republic, МИКРОКРЕДИТБАНК АКБ, КАПИТАЛБАНК АКБ, Ausfuhrkredit-Gesellschaft mbH АКА, «АРВАНД» БАНК ЖАҚ-пен ынтымақтастық туралы 9 келісім жасалды.

Бұл уағдаластықтар бірлескен бағдарламаларды іске қосуға негіз болды және экспорттық мәмілелерді қолдаудың сенімді инфрақұрылымын қамтамасыз етті.

Халықаралық іс-шаралар мен бірлестіктер

Жаһандық алаңдарда Қазақстанның мүдделері белсенді түрде ұсынылды. Бұдан бұрын Берн Одағының отырыстарына, ICIEC форумдарына, БҰҰ мен аймақтық даму банктерінің қолдауымен өткізілген іс-шараларға қатысты. Бұл тәжірибе алмасуға, жаңа өнімдерді енгізуге және Қазақстанның халықаралық экспорттық сақтандыру жүйесіндегі ұстанымдарын нығайтуға ықпал етті.

БҰҰ-ның SDG Ambition және UN Global Compact жаһандық бастамаларына белсенді қатысты, бұл халықаралық тәжірибеге ашықтық пен дамуға ұмтылысты көрсетеді. Бұл қағидастар регламенттерде көрініс табады және ішкі бақылау практикасы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы рәсімдер мен экологиялық бастамалар арқылы іске асырылады.

БҰҰ Жаһандық шартының қағидастары мен «БҰҰ-әйелдер» бастамалары сақталады. Адам құқықтары, гендерлік теңдік, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлық және қоршаған ортаны қорғау саласындағы халықаралық міндеттемелерге сәйкестігі қамтамасыз етіледі. Саясатта құрылымды жаһандық жауапты бизнестің бір бөлігіне айналдыратын, Жаһандық шарттың 10 қағидатына және «БҰҰ-әйелдер» бастамасының 7 қағидатына адалдық бекітілген.

БҰҰ-ның Жаһандық шартына қатысу сақталуда және Орнықты дамудың мынадай мақсаттарына қол жеткізуге үлес қосылуда:

Сондай-ақ, Лондондағы «Kazakhstan Trade and Investment Forum»-ға қатысты, онда Қазақстан мен Өзбекстан өкілдерінің қатысуымен панельдік сессиялар өткізілді. Алматыда K-SURE Оңтүстік Кореяның агенттігі делегациясының іс-сапары өтті, оның шеңберінде одан әрі ынтымақтастық бағыттары келісілді. Берн Одағының бейіндік комитеттеріне және ICIEC сессияларына қатысу жалғастырылды.

Қызметтің трансформациясы

Мемлекеттік сақтандыру корпорациясынан шикізаттық емес экспортты ілгерілету жөніндегі ұлттық операторға айнала отырып, трансформация мен дамудың ауқымды жолы өтті.

2003

ЭКА 2003 жылы ҚР Үкіметінің қаулысымен «Экспорттық кредиттер мен инвестицияларды сақтандыру жөніндегі мемлекеттік сақтандыру корпорациясы» ретінде құрылды.

2004

ЭКА ірі халықаралық экспорттық-кредиттік агенттіктерді біріктіретін Берн Одағының Прага клубына енді.

2010

Функциялардың кеңеюіне байланысты ребрендинг жүргізіліп, компания «ҚазЭкспортГарант» брендімен жұмысын жалғастырды. Жаңа кезең жарғылық капиталдың ұлғаюымен және экспорттық сақтандыру желісінің кеңеюімен қатар жүрді.

2013

Жалғыз акционер - «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ құрамына кірді. Бұл қаржылық тұрақтылықты нығайтуға және капиталдың жаңа көздеріне қол жетімділікті кеңейтуге мүмкіндік берді. 2014 жылы Берн Одағында бақылаушы мәртебесін алды.

2016

Сақтандырудың жаңа құралдары енгізілді: қарыздарды ерікті сақтандыру, аванстық төлемді сақтандыру, экспорт алдындағы қаржыландыру және лизингті сақтандыру. Сондай-ақ, жыл жарғылық капиталдың ұлғаюымен және Қазақстанның Даму Банкімен ынтымақтастықтың басталуымен ерекшеленді.

2017

ЭКА трансформациясы орын алып, ұлттық компаниялар тізіміне енді. Жаңартылған даму стратегиясы экспортты қолдау бағытының қисынды жалғасы болды.

2018

Қызмет халықаралық деңгейге шығады: Ресейде, Өзбекстанда, Тәжікстанда, Қырғызстанда кеңселер ашылып, шетелде өкілдер тағайындалады. Жарғылық капиталды ұлғайту және экспортты қолдау үшін мемлекеттік кепілдіктер алу жалғасуда.

2021

Облигациялық және факультативтік қайта сақтандыру бойынша ірі мәмілелер жасалды, сауданы қаржыландыру мөлшерлемесін субсидиялау механизмі өзірленді, ал сақтандыру қорғанысы жоғары өтімді қамтамасыз ету деп танылды.

2022-2023

Компания көрсетілген қолдау көлемін ұлғайта отырып, дамуын жалғастырды, сондай-ақ компанияға шикізаттық емес экспортты ілгерілету жөніндегі бірыңғай оператор мәртебесі ресми түрде берілді.

2024 жылдың негізгі оқиғалары

Экспорттаушының жеке кабинетін іске қосу

Цифрлық өтімдерді беру және шарт талаптарын келісу үшін «Экспорттаушының жеке кабинеті» онлайн-платформасы ұсынылды. Жаңа сервис экспорттаушыларға мемілерді онлайн режимінде рәсімдеуге, уақыт шығындарын азайтуға және рәсімдердің ашықтығын арттыруға мүмкіндік береді. Платформа «Bgov» бизнес-порталымен және «Бәйтерек» холдингінің байланыс орталығымен біріктірілген.

Жаңа қаржы құралдарын дамыту

Өнімдер желісі кеңейтілді, экспорттық операциялардың көпшіліктері енгізілді. Бұл халықаралық теңдерлерге қатысу, мемілер бойынша тәуекелдерді азайту және сыртқы қаржыландыруды тарту кезінде экспорттаушылар үшін қосымша мүмкіндіктер ашты.

Халықаралық деңгейде тану

ЭКА сауданы қаржыландыру мен инвестицияларды сақтандырудағы жетістіктері үшін Ислам Даму Банкінің нұсқасы бойынша жылдың үздік экспорттық-кредиттік агенттігі болып танылды. Сондай-ақ, Агенттік Қазақстанды ӘБДҰ-ның экспорттық кредиттер жөніндегі Жұмыс тобының 164-сессиясында таныстырып, халықаралық серіктестердің сенімін нығайтып әрі жаңа инвестициялар тартуға ықпал етті.

Экспорттық-кредиттік агенттіктің мәртебесі

ҚР Үкіметінің 2024 жылғы 8 сәуірдегі № 261 қаулысымен «KazakhExport» ЭСК» АҚ экспорттық-кредиттік агенттік мәртебесін алды және «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ болып атауы өзгертілді.

Негізгі халықаралық форумдарға қатысу

TXF Global 2024, IFTI 2024 жаһандық симпозиумына қатысты. Іс-шаралар барысында экспорттық қаржыландыру және сақтандыру, елдермен тауар айналымын ұлғайту, инвестициялар тарту және экспорттаушыларға қолдау көрсетудің сенімді механизмдерін құру мәселелері талқыланды.

Сыртқы қайта сақтандыру көлемі екі есе артты

Жыл қорытындысы бойынша сыртқы қайта сақтандыру көлемін 112 млрд теңгеге дейін арттыруға мүмкіндік туды. Агенттік қазақстандық сақтандыру нарығымен жұмысты жандандыра отырып, серіктестер қатарын кеңейтіп қана қоймай, шетелдік экспорттық келісімшарттар бойынша тәуекелдерді қайта сақтандыруды бастады, бұл «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингінің тобына тәуекелдердің шоғырлануын айтарлықтай азайтады.

Қазақстан-Германия Іскерлік кеңесі

Қазақстан-Германия Іскерлік кеңесінің XV отырысы аясында Берлинде бірлескен инвестициялық жобалар мен шикізаттық емес экспортты дамыту перспективалары талқыланды. Flight Design Kazakhstan зауытының құрылысы және жетекші неміс бантерімен ынтымақтастықты кеңейту туралы уағдаластықтарға қол жеткізілді.

Тұрақты дамуға назар аудару

Агенттіктің Нөлдік шығарындар жөніндегі экспорттық-кредиттік агенттіктер альянсына (NZECA, Net Zero Export Credit Agencies Alliance) мүшелігі шеңберінде 2024 жылғы қарашада Бакуда өткен БҰҰ-ның Климат жөніндегі конференциясында Мақсаттарды белгілеу хаттамасына (NZECA Target Setting Protocol) қол қойылды. Экспорттық кредиттік агенттіктер (ECA) мен экспорттық-импорттық агенттіктер (ExIm) хаттаманы таза нөлдік мақсаттарды орнату және декарбонизациялау жөніндегі амбицияларын жеделдету үшін мақсаттарын іске асыру бойынша басшылық ретінде пайдаланады.

2026 жылы Берн одағының көктемгі отырысын өткізуге өтім беру

Берн одағы (Berne Union) өлемнің 67 өлінен 84 жетекші экспорттық-кредиттік агенттіктер мен халықаралық қаржы институттарын біріктіреді және экспорттық кредиттеу, инвестицияларды сақтандыру саласында жаһандық стандарттарды қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Одаққа қатысушылар банктерге, экспорттаушыларға және инвесторларға жылына шамамен 2,5 трлн АҚШ долларын төлем тәуекелдерінен сақтандыру қорғанысын ұсынады, бұл өлемдік трансшекаралық сауда айналымының 13%-ын құрайды.

Жыл сайын көктемде және күзде Berne Union мүшелері мен серіктестерінің жалпы халықаралық жиналыстары халықаралық сауданы кредиттеу, экспорттық кредиттерді сақтандыру шарттарын өзірлеу, сондай-ақ білім алмасу үшін өткізіледі. Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі 2026 жылы Астана қаласында көктемгі жиналысты (Spring Meeting 2026) өткізуге өтім берді.

Экспорттаушыларды қолдау көлемінің өсуі

Экспорттаушыларға көрсетілген қолдау көлемі 336 млрд теңгеден асты, ал жалпы экономикалық тиімділік 2,5 трлн теңгеге жетті. Қысқа мерзімді дебиторлық берешекті сақтандыру, қарыздарды сақтандыру мен экспорттық сауданы қаржыландыру және аккредитивтерді сақтандыру ең көп сұранысқа ие құралдар болды. Экспорт алдындағы және экспорттық сауданы қаржыландыру көлемі екі есе өсті. Осының барлығы қазақстандық өндірушілердің халықаралық нарықтарға қолжетімділігін кеңейтуге және экономиканың стратегиялық салаларын қолдауға мүмкіндік берді.

Перспективалық жоспарлар

Сақтандыру сыйымдылығын екі есеге 1,2 трлн теңгеге дейін ұлғайту бойынша жұмыс басталды, бұл көрсетілген қолдау мен қайта сақтандыру көлемін едәуір арттыруға, экспорт алдындағы және экспорттық сауданы қаржыландыру көлемін үш есеге арттыруға мүмкіндік береді. Қайта сақтандыруды, цифрлық сервистерді және халықаралық өріптестіктерді дамытуға ерекше назар аударылатын болады. Бұл қазақстандық экспорттаушылар үшін жаһандық нарықта жаңа мүмкіндіктер туғызады.

2025 жылы «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Жалғыз акционеріне 2024 жыл үшін 6,17 млрд теңге көлемінде рекордтық дивидендтер төлеу жоспарлануда, бұл тарихи максимум болып табылады.

ЕО және ЕАЭО-мен ынтымақтастық

АКА Ausfuhrkredit-Gesellschaft mbH (Германия) өзара іс-қимыл туралы меморандумға қол қойылды, бұл Қазақстан мен ЕО арасындағы экспорттық жобаларды дамытуға мүмкіндік береді. ЕАЭО шеңберінде қатысушы елдердің экспорттық кредиттік агенттіктерінің кездесуі өткізілді, онда экспортты қайта сақтандыру және бірлесіп қаржыландыру механизмдері талқыланды.

Экспорттаушыларды қолдау

Өңдеуші сектордың қазақстандық экспорттаушыларына қолдау көрсету көлемі рекордтық деңгейге

336,1 млрд тг

жетті

Ұсынылған экспорттық сауда және экспорт алдындағы қаржыландыру көлемі

30 млрд тг

асты - бұл 2023 жылғы көрсеткіштен 1,5 есе артық.

96 экспорттаушы
қолдау алды

Дамудың негізгі бағыттары:

Көрсетілген қолдау көлемін екі есеге ұлғайту

Сауда-саттықты қаржыландыру көлемін үш есеге ұлғайту.

Сауда-саттықты қаржыландыру шеңберінде мәмілелер жүзеге асырылатын елдердің географиясын кеңейту жоспарлануда.

Жаңа құралдарды енгізу жоспарланған.

Экономиканың негізгі салаларында жұмыс істейтін кәсіпорындарға қолдау көрсетілді: тамақ және химия өнеркәсібі, машина жасау, агроөнеркәсіптік кешен, металлургия және басқалар.

Қаржы институттарымен өзара іс-қимыл активтендірілді, нәтижесінде 94,8 млрд теңге сомаға отандық экспорттаушыларға қолдау көрсетілді. Ол үшін бюджет қаражатын қатыстырмай тек сақтандыру құралдары пайдаланылды.

Сондай-ақ, «Капиталбанк» Өзбекстан банкі үшін Өзбекстан Республикасына қазақстандық өнімнің экспортын қолдау мақсатында сауда қаржыландыруы шеңберінде 60 млн АҚШ доллары мөлшерінде сақтандыру лимиті мақұлданды. Лимиттің 10 есеге артуы қазақстандық тауарларды сатып алу және Өзбекстанда сауданы қаржыландыру қажеттілігінің артуына байланысты. (Лимит — бұл белгілі бір банкпен немесе серіктеспен жасалуы мүмкін сақтандыру мәмілелерінің ең жоғары рұқсат етілген сомасы.)

Шетелдік құрылымдармен — экспорттық-кредиттік агенттіктермен, халықаралық ұйымдармен, коммерциялық сақтандырушылармен және шетелдік банктермен әріптестік байланыстар нығайтылды. Өзбекстан мен Тәжікстанның негізгі қаржы институттарымен аккредитивтер шеңберінде қаржыландыруды қолдана отырып, қазақстандық тауарлар мен қызметтерге сұранысты ынталандыру туралы келісімдер жасалды.

Стратегиялық бағыттар мен мақсаттар

Ұлттық экспорттаушының ұстанымын нығайтуға, ішкі процестердің тиімділігін арттыруға және институционалдық тұрақтылықты дамытуға бағытталған стратегиялық бастамалар дәйекті түрде іске асырылды.

Төменде Компанияның стратегиясында анықталған басым бағыттар мен мақсаттар бойынша негізгі жетістіктер келтірілген.

1-стратегиялық бағыт

Экспорттық әлеуетті арттыруға жәрдемдесу

Қаржы-сақтандыру құралдарының желісін кеңейту мақсатында «Шикізаттық емес экспортты ілгерілету жөніндегі мәмілелерге кепілдік беру қағидалары» бекітілді. Директорлар кеңесінің 2024 жылғы 19 шілдедегі № 12 шешімімен кепілдіктердің негізгі түрлері айқындалды: төндерлік, келісімшарт бойынша міндеттемелерді орындау, аванстық төлемді қайтару және банкке берілетін кепілдік. 2024 жылғы 29 қазанда қағидалар жаңа позициямен — кредитті қайтару кепілдігімен толықтырылды.

Turk Eximbank, Helaba, Deutsche Bank AG және басқаларын қоса алғанда, шетелдік банктермен ынтымақтастық туралы тоғыз келісім жасалды, бұл қазақстандық экспорттаушылардың халықаралық қаржы құралдарына қолжетімділігін кеңейтті.

Экспорттық-кредиттік агенттіктің қызметі туралы заңды дамыту үшін заңға тәуелді актілер бекітілді. ҚР Сауда және интеграция министрлігінің бұйрықтары, сондай-ақ ЭКА қызметін реттейтін ҚР Үкіметінің қаулысы қабылданды. Қазақстанның өңдеуші саласы экспортының өсуін ынталандыратын сауданы қаржыландыру мәмілелерін іске асыру үшін шетелдік банктерге лимиттер ұлғайтылды (2024 жылдың соңында 94 млн АҚШ долларынан 152 млн АҚШ долларына дейін).

2-стратегиялық бағыт

Операциялық тиімділікті арттыру

Бес негізгі сақтандыру өнімі бойынша бизнес-процестерге реинжиниринг жүргізілді, аса маңызды операцияларға талдау бекітілді. Құжат Холдингке жіберілді.

10 бизнес-процесті автоматтандыру енгізілді: персоналды басқару, Enbek.kz жүйесімен өзара іс-қимыл, сыбайлас жемқорлыққа қарсы процедуралар, өнім берушілермен жұмыс, тәуекелдерді басқару және аудиторлық ұсынымдардың орындалуын бақылау. Барлық жоспарланған іс-шаралар толық көлемде жүзеге асырылды.

Осылайша, барлық стратегиялық бағыттар мен мақсаттар бойынша іске асырылған шаралар 2024 жыл ішінде маңызды экономикалық құндылықты құруды және бөлуді қамтамасыз етті.

1-стратегиялық мақсат

Корпоративтік басқару және орнықты даму деңгейін арттыру

Тұрақты даму саясатының ережелері іске асырылды. Басқарманың есебін Директорлар кеңесі 2024 жылғы 27 маусымда бекітті. ESG рейтингін алу және корпоративтік басқаруды тәуелсіз бағалау 2025 жылға жоспарланған.

2-стратегиялық мақсат

Сақтандыру портфелінің сапасын жақсарту

Тәуекел объектілеріне қойылатын талаптар өзектендірілді. Ағымдағы мерзімі өткен салық берешегі мен кредит тарихы бойынша шарттар мәмілелерге кепілдік беру қағидаларына енгізілген. Өзгерістер өтініштерді қабылдау жөніндегі регламентте, сондай-ақ кредиттік тарих коэффициентін ескере отырып, тарифтік саясатта көрсетілген.

3-стратегиялық мақсат

Сыртқы нарықтарда өнімнің ұсынылуын кеңейту

Басым және жоғары экспорттық мүдделі елдерден 10 жаңа шетелдік импорттаушы тартылды. Шетелдік серіктестердің ҚР-ға сапарлары ұйымдастырылды. ЭКА өкілдері жеті халықаралық іс-шараға — үкіметаралық және мемлекетаралық комиссияларға, сондай-ақ өңіраралық ынтымақтастық форумына қатысты. Шетелдік импорттаушылар бойынша 100 қорытынды дайындалды.

Жәрдемдесу механизмдері

Бүгінгі таңда экспорттаушыларға ерікті сақтандыру және кепілдік беру арқылы сақтандыру қолдауын ұсынуға негізделген бизнес-модель іске асырылуда, бұл экспорттық циклдің барлық — келісімшарттарды дайындау мен жасасудан бастап жеткізуден кейінгі қызмет көрсетуге дейінгі кезеңдерін қамтиды.

Бұдан бұрын халықаралық практиканы, экспорттаушылардың нақты қажеттіліктерін және практикалық мысалдарды талдауды ескере отырып жасалған 18 сақтандыру және қаржы өнімдері қолданылған. Уақыт өте келе өнімдер желісі сыртқы экономикалық қызметтің өртүрлі міндеттері үшін икемді шешімдерді қамтамасыз ететін 23 құралға дейін кеңейтілді (құралдардың толық тізімі жылдық есептің 1-қосымшасында берілген).

Тәсілдеме икемділігі және күрделілігімен ерекшеленеді. Құралдар экспорттаушылардың қаржылық тәуекелдерін барынша азайтуға, сондай-ақ шетелдегі қазақстандық тауарларға сұранысты ынталандыруға бағытталған. Өнімдердің едәуір бөлігі қаржы ұйымдарымен, соның ішінде банктермен, лизингтік және сақтандыру компанияларымен ынтымақтас-тыққа бағдарланған, осылайша сыртқы экономикалық қызметті қолдаудың тұрақты тізбегін құруға болады. Жекелеген шешімдер валюталық ауытқуларды, келісімшарттарды орындаудан бас тартуды, кепілдіктермен және қамтамасыз етумен күрделілікті қоса алғанда, нақты тәуекелдерді жабуға арналған.

Экспорттаушы үшін мүмкіндіктер мен артықшылықтар

Экспорттаушылар үшін сыртқы экономикалық қызметті қолдауға және дамытуға бағытталған сақтандыру және қаржы құралдарын қоса алғанда, мүмкіндіктер мен артықшылықтардың кең спектрі ұсынылады.

ЭКА шетелдік сатып алушы төлемеген кезде шығындар қаупін азайтуға көмектеседі. Осы бағыт бойынша келесі өнімдер қолжетімді:

- экспорттық кредитті сақтандыру
- экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру
- халықаралық факторингті сақтандыру
- жұмыстарды орындаумен және қызмет көрсетумен байланысты экспорттаушылардың шығындарын сақтандыру

Банк кепілдіктерін алуға және валюталық тәуекелдерді хеджирлеуге қолдау көрсетеді.

Бұл блокта келесі ұсынылады:

- мерзімді валюталық мәмілелер бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру
- экспорттаушының қаржы ұйымдары алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру

Шетелде қазақстандық өнімге сұранысты ынталандыру мақсатында шетелдік сатып алушыларды қаржыландыру жүзеге асырылады. Бұл механизм отандық тауарлар мен қызметтерді сатып алудың бәсекелестік шарттарын ұсынуға мүмкіндік береді. Негізгі құрал — импорттаушының шетелдік банктері шығаратын аккредитивтерді сақтандыру және шетелдік контрагенттерге жергілікті банктерге жүгінбей-ақ сатып алуға қаржыландыруды алуға мүмкіндік беретін экспорттық сауданы қаржыландыру.

Экспорттаушылардың ағымдағы қызметін қолдау үшін айналым капиталын толықтыру құралдарына қолжетімділік қамтамасыз етіледі. Ұсыныстар қатарында:

- өндірісті және жеткізуге дайындықты қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін экспорт алдындағы қаржыландыру
- алынған қаражатты жеткізілмеу тәуекелдерінен қорғау шарасы ретінде аванстық төлемді сақтандыру
- экспорттық шығындарды өтеуге бағытталған қарыздарды сақтандыру
- капиталды тарту мақсатында шығарылатын облигациялар бойынша экспорттаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру

Шикізаттық емес экспортты ілгерілету және шетелдік әріптестер тарапынан сенімді қамтамасыз ету үшін кепілдіктер беру механизмдері іске асырылады. Олардың ішінде:

- тендерлік кепілдік
- келісімшарт бойынша міндеттемелерді орындау кепілдігі
- аванстық төлемді қайтару кепілдігі
- борышкердің міндеттемелерін орындауды қамтамасыз ету үшін банкке берілетін кепілдік
- кредитті қайтару кепілдігі

Сонымен қатар, экспорттаушыларға шетелдік сатып алушыдан аванстық төлемнің алынуын сақтандыру мүмкіндігі беріледі. Бұл қаржылық тұрақтылықты және келісімшарттық міндеттемелердің орындалуын болжауды қамтамасыз етеді.

Аталған шаралар қазақстандық экспорттаушылардың сыртқы нарықтардағы позицияларын нығайтуға ықпал етеді, бәсекеге қабілеттілікті арттырады және ұзақ мерзімді даму үшін сенімді негіз жасайды.

Іске асырылған жобалардың мысалдары

Экспортқа бағдарланған кәсіпорындарды жүйелі қолдау жалғастырылды. Сақтандыру және қаржыландыру құралдарының кең спектрін қолдану арқасында ҚР-дың экспорттық әлеуетінің өсуіне ықпал ететін ауқымды инвестициялық және өндірістік жобалар іске асырылды.

«Шин-Лайн» ЖШС, Алматы облысы

Ресей, Моңғолия, Өзбекстан, Қырғызстан және Тәжікстанға өнім жеткізетін балмұздақ пен сүт өнімдерінің жетекші өндірушісі. Кәсіпорынның жұмыс істеп тұрған қуаты тәулігіне 500 тонна балмұздақ пен 50 тонна сүт өндіреді, сондай-ақ кеспе мен жартылай дайын өнімдер шығарады.

Инвестициялық жоба шеңберінде 20 млрд теңге сомасына қарыз бойынша сақтандыру қолдауы көрсетілді. Қаражат Байсерке ауылында жабдықтар сатып алуға және жаңа зауыт салуға бағытталды. Жобаны іске асыру экспортты едәуір ұлғайтуға, импортты алмастыруға және жобалық қуаттылықты жылына 65 мың тонна өнімге дейін арттыруға мүмкіндік берді.

«САЛАМАТ» компаниясы» ЖШС, Қостанай облысы

Логистикалық инфрақұрылымы дамыған және тұрақты клиенттік базасы бар ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіруші. Экспорт Италияға, Ресейге, Ауғанстанға және Орталық Азия елдеріне жүзеге асырылады.

Қарызды сақтандыру аясында 5 млрд теңге сомасына қолдау көрсетілді. Қаржыландыру тұрақты дамуды қамтамасыз етуге, тауарлық-материалдық қорларды қолдауға және экспорттық міндеттемелерді орындауға мүмкіндік берді.

«RG Brands Kazakhstan» ЖШС, Алматы қ.

Еліміздің солтүстігі мен оңтүстігінде өндірістік алаңдары бар, жылына жиынтық қуаты 750 млн литр болатын, ҚР-дағы ірі сусындар мен тамақ өнімдерін өндірушілердің бірі.

Есепті кезеңде 7 млрд теңге сомасына экспорт алдындағы қаржыландыру қамтамасыз етілді. ҚХР мен РФ-ке 492,7 млн теңге сомасына экспорттық жеткізілімдер бойынша төлемді кейінге қалдыру сақтандырылды. Өзбекстанға 194 млрд өзбек сомасына жеткізу бойынша тәуекелдер қосымша сақтандырылды, бұл экспорттық операциялардың тұрақтылығын арттыруға мүмкіндік берді.

«Востокмашзавод» АҚ, Шығыс Қазақстан облысы

ҚР және ТМД-дағы тау-кен және металлургия салаларына арналған машина жасау жабдықтары мен толымдаушылардың негізгі өндірушісі. Өскемен қаласында орналасқан, инфрақұрылымы және логистикалық қолжетімділігі дамыған.

Шетелдік сатып алушымен келісімшарт бойынша 3,4 млрд теңге сомасына сақтандыру арқылы қорғау ұсынылды. Төлемді кейінге қалдыруды сақтандыру механизмі есептеулердің сенімділігін қамтамасыз етуге және сыртқы сауда тәуекелдерін төмендетуге мүмкіндік берді.

«KazFeed» ЖШС, Астана қ.

Өндірістік қуаты Талдықорғанда орналасқан, соя және күнбағыс майы, жом мен күнжара өндіруге маманданған кәсіпорын. Экспорт географиясы Қытай, Тәжікстан және Өзбекстанды қамтиды.

Жыл ішінде 2 млрд теңге сомасына қарызды сақтандыру қолдауы көрсетілді. Қаражат ай-налым қаражатын толықтыруға бағытталған, бұл жеткізілімдердің тұрақтылығын қамтамасыз етуге және экспорттық арналарды кеңейтуге мүмкіндік берді.

Іске асырылған кейстердің әрқайсысы құралдардың сәтті қолданылуын ғана емес, сонымен қатар өндіріс секторының дамуына және елдің экспорттық кірісінің өсуіне қосқан үлесін көрсетеді. Экономиканың түрлі салаларындағы компаниялармен орнықты ынтымақтастық қолдау құралдарының тиімділігін және олардың экспорттаушылар арасында сұранысын растайды.

Кірістер және оларды бөлу

GRI 201-1

Бөлінген экономикалық құндылыққа мыналар жатады:

- өнім берушілер мен мердігерлерге төлемдер (өкімшілік шығыстар құрамында көрсетілген)
- еңбекке ақы төлеуге арналған шығындар (еңбекке ақы төлеу қорлары және тиісті салық аударымдары)
- 3,137,478 мың теңге мөлшерінде табыс салығын төлеу
- Жалғыз акционерге 3,467,719 мың теңге мөлшерінде дивидендтер төлеу

8,819,179 мың теңге көлеміндегі экономикалық құндылықтың қалған бөлігі тұрақтандыру резервін толықтыруды және қаржылық тұрақтылықты сақтауды қоса алғанда, жинақталған пайда мен капиталдандыруға бағытталды.

2024 жылдың қорытындысы бойынша құрылған экономикалық құндылық 18,509,155 мың теңгені құрады, бұл тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістерге сәйкес келеді. Бұл сома экспортты қолдауға және экспорттық қаржыландыру құралдарын іске асыруға бағытталған қызметтің қаржылық нәтижесін көрсетеді.

Құрылған экономикалық құндылық негізгі мүдделі тараптар арасында тиімді бөлінген: мемлекет, акционер, персонал және құрылымның өзі, бұл орнықты қаржылық даму міндеттерінің орындалуын растайды.

2024 жылдың негізгі қорытындыларының жинақ мәліметтері

Экспорттаушыларға қолдау көрсету

336,1 млрд теңге

 сақтандыру міндеттемелері
(орындалуы — 107%)

30,2 млрд теңге

 экспорт алдындағы және экспорттық
сауданы қаржыландыру — 215%)

468 келісімшарт

(орындалуы -111%)

96 компания

 қолдау алды
(орындалуы - 100%)

598,7 млрд теңге

 клиенттердің экспорттық кірісі
(орындалуы - 135%)

Қаржылық көрсеткіштер

2024 жылдың қорытындысы бойынша ЭКА активтері 179,24 млрд теңгені, меншікті капиталы – 125,43 млрд теңгені құрады. ЭКА 8,82 млрд теңге мөлшерінде таза пайда алды.

ЭКА қаржылық көрсеткіштері мың теңгемен

Атауы	2023	2024
Активтер	153 386 752	179 241 372
Міндеттемелер	35 860 261	53 816 321
Капитал	117 526 491	125 425 051

Кірістер, шығындар, пайда (маңызды баптар) мың теңгемен

Атауы	2023	2024
Кірістердің барлығы	24 171 620	29 050 012
Шығындар барлығы	17 657 302	17 093 355
Табыс салығы шегерілгенге дейінгі пайда	6 514 318	11 956 657
Табыс салығы бойынша шығындар	1 560 434	3 137 478
Бір жылдағы пайда	4 953 884	8 819 179

Түсініктемелер

Агенттіктің қаржылық көрсеткіштері сенімді өсуді көрсетеді: активтердің табыстылығы (ROA) 3,36%-дан 5,3%-ға дейін (+57,7%) өсті, таза пайда 77,8%-ға өсті және 8,8 млрд теңгені құрады. Активтер жыл соңында 179,2 млрд теңгеге (+16,8%), ал меншікті капитал — 125,4 млрд теңгеге (+6,7%) жетті.

Дивидендтер төлеу

2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша жарғылық капитал 105 100 000 000 теңгені құрайды. Жарияланған жай акциялардың жалпы саны — 92 000 бірлік, оның ішінде 91 440 орналастырылған. Жарияланған, бірақ орналастырылмаған бір акцияның номиналды құны 1 149 387,58 теңгені құрайды.

2023 жылдың қорытындысы бойынша 2024 жылы дивидендтер төлеу таза пайданың 70%-ын құрады. Төлемдердің жалпы сомасы шамамен 3 467 719 мың теңгеге немесе 91 440 акцияның әрқайсысына 37,9 мың теңгеге жетті. Бұл төлемдер тұрақты қаржылық көрсеткіштер мен активтерді тиімді басқарудың нәтижесі болды.

Сақтандыру міндеттемелерінің құрылымы

336,1 млрд

Жалпы жиыны

 Қысқа мерзімді дебиторлық
берешекті сақтандыру

212,9 млрд тг
63,3%

Қарыздарды сақтандыру

90,6 млрд тг
27,0%

 Экспорттық құжаттамалық
аккредитивтерді сақтандыру

21,2 млрд тг
6,3%

Кіріс қайта сақтандыру

6,7 млрд тг
2,0%

 Жобалық қаржыландыруды
ерікті сақтандыру

4,2 млрд тг
1,3%

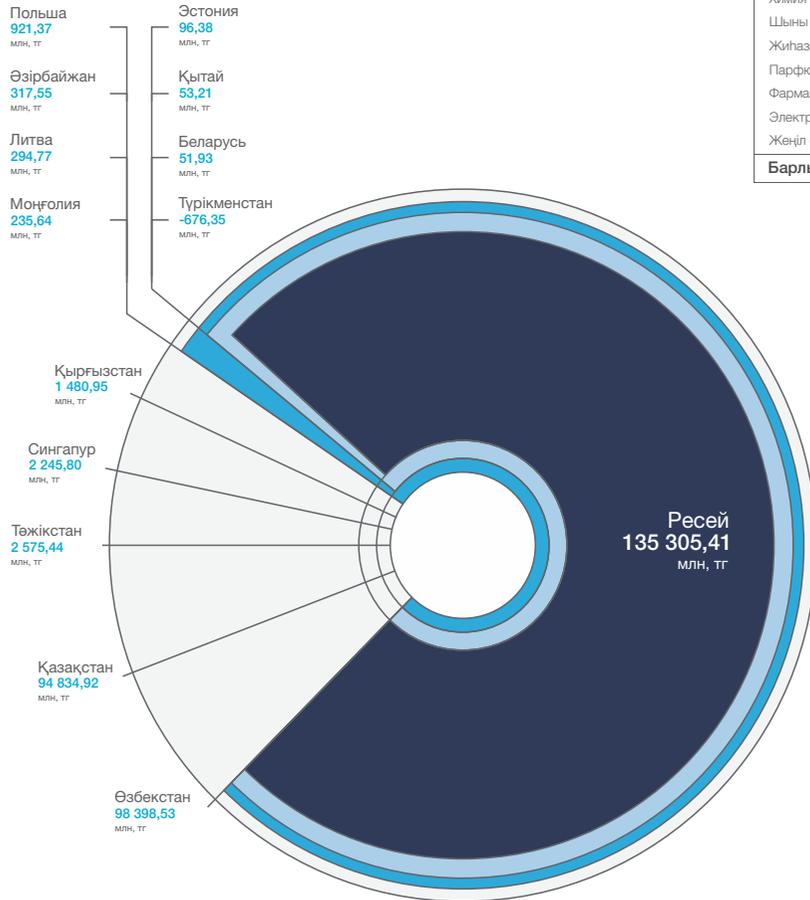
Экспорттық кредиттерді сақтандыру

443,8 млн тг
0,1%

2024 жылғы елдер бөлінісінде қабылданған міндеттемелердің көлемі

336,1 млрд

Жалпы жиыны

Экспорттық келісімшарттардың көлемі мен саны

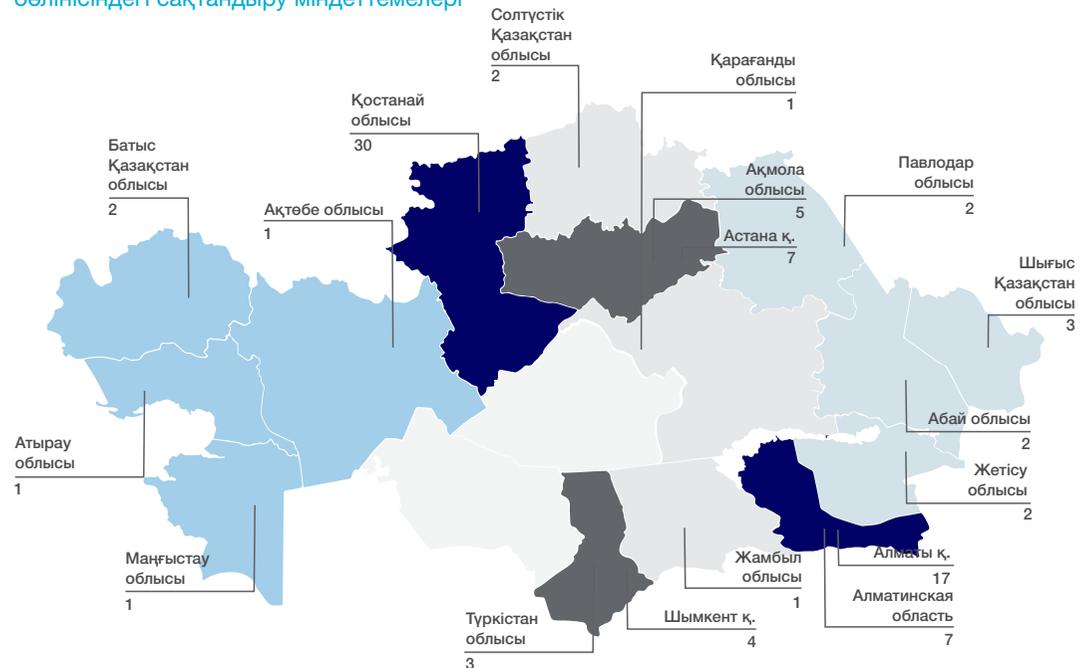
Атауы	Қабылданған міндеттемелер көлемі, млн ТТ	Экспорттық келісімшарт сомасы, млн ТТ	Экспорттық келісімшарттар саны
Металлургия	211 672,71	289 592,81	69
Тамақ өнеркәсібі	72 353,09	746 347,08	333
АӨК-дайын өнім	30 034,41	56 028,17	17
Машина жасау	18 107,97	14 003,67	8
Құрылыс материалдарын өндіру	2 807,89	18 384,47	10
Химия өнеркәсібі	566,15	36 031,39	12
Шыны өнеркәсібі	525,64	618,40	1
Жиһаз өндірісі	56,25	157,93	5
Парфюмерлік-косметикалық сала	9,08	800	1
Фармацевтика	2,37	52,35	1
Электрондық өнеркәсіп	-	10 485,44	3
Жеңіл өнеркәсіп	-	6 020,85	8
Барлығы	336 135,55	1 178 522,56	468

Елдер бөлінісінде қабылданған міндеттемелер көлемінің динамикасы, млн ТТ

Ел	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.
Қазақстан	144 512	171 788	243 903	94 835
Ресей	35 708	11 741	5 321	135 305
Өзбекстан	14 469	60 920	61 033	98 399
Тәжікстан	4 769	4 730	4 766	2 575
Қырғызстан	1 382	3 066	2 911	1 481
Польша	59	1 639	113	921
Литва	-	473	-	295
Өзірбайжан	718	182	83	318
Беларусь	763	1 175	135	52
Украина	1 001	1 088	-	-
Германия	441	86	-	-
Моңғолия	89	318	580	236
Қытай	195	76	8	53
Түркия	160	38	243	-
Грузия	309	267	-	-
Өзгелері*	129	1 495	5 670	1 666
Барлығы	204 704	259 081	324 766	336 136

*БАӘ, Оман, Словакия, Армения, Түрікменстан, Эстония, Сингапур

2024 жылға арналған ҚР өңірлері бөлінісіндегі сақтандыру міндеттемелері

Климаттық тәуекелдердің қаржылық аспектілері

GRI 201-2

Дамудың 2024-2033 жылдарға арналған жаңа жоспарында жаһандық және ұлттық экономика үшін негізгі қауіптердің бірі ретінде климаттық тәуекелдерге назар аударылды. Климаттың өзгеруі қоғамның әл-ауқатына, ресурстардың қолжетімділігіне және энергия құнына әсер етеді, бұл ұзақ мерзімді дамуға жүйелі және жауапты көзқарасты қажет етеді.

Климаттық күн тәртібін қолдау мақсатында бірқатар практикалық шаралар іске асырылды:

- белсенді ESG-стратегиясы бар клиенттер үшін тұрсақтылықтар мен жеңілдіктер жүйесі енгізілді
- ESG-факторлары андеррайтинг, тәуекелдерді басқару және қайта сақтандыру саясаты процестеріне біріктірілген, бұл шешім қабылдау кезінде климаттық және экологиялық аспектілерді ескеруге мүмкіндік береді.

Климаттық стратегияны дайындау процесі осал бағыттарды талдаумен және бейімделу шешімдерін іздеумен қатар жүреді. Сонымен бірге экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару бойынша нұсқаулық әзірленіп, кейіннен шешім қабылдау және клиенттермен өзара әрекеттесу процестеріне интеграцияланады.

Тәуекелдерді басқару саясаты ҚР заңнамасына, ТБЖ жөніндегі НҚА, Холдинг саясаты және халықаралық стандарттарға сәйкес келеді. Негізгі ESG-тәуекелдері: кадрлардың ауысуы, ESG іс-шараларын орындамау, сыбайлас жемқорлық, бедел, экологиялық, еңбекті қорғау және денсаулық. Олардың деңгейі мен іс-шаралардың орындалуы тоқсан сайын бақыланады.

Сақтандыру жобаларына ESG-қағидаттарына сәйкестігіне талдау жүргізіледі, андеррайтинг кезінде ESG-факторлары ескеріледі. Агенттік Андеррайтинг саясатына сәйкес экологиялық жауапкершілікке, сыбайлас жемқорлыққа қарсы практикаға және қауіпсіз технологияларды қолдануға ұмтылады.

IFRS S1, IFRS S2 ашу стандарттары

Соңғы жылдары инвесторлар тұрақтылық пен климаттың бизнеске қалай әсер ететіні туралы түсінікті ақпаратты жиі талап етеді. Бұған жауап ретінде Халықаралық тұрақты есеп беру стандарттары кеңесі (ISSB) екі жаңа стандарт әзірледі

IFRS S1 — экологиялық, әлеуметтік және басқару тәуекелдерін (ESG) және олардың компанияның стратегиясы мен қаржысына ықпалын қоса алғанда, орнықты даму туралы барлық маңызды ақпаратты ашу.

IFRS S2 — климаттық тәуекелдерді ашу: парниктік газдар шығарындылары (Scope 1, 2, 3), оларды азайту мақсаттары және климаттың өзгеруінің бизнеске ықпал ету сценарийлері.

Екі стандарт та ашықтықты, салыстырмалылықты және корпоративтік есептілікке деген сенімді арттыруға бағытталған.

IFRS S1 талаптарына сәйкестігі:

Облыс	Жариялау
Басқару	Орнықты даму және ESG-тәуекелдеріне Директорлар кеңесі жетекшілік етеді. Корпоративтік басқару шеңберінде Орнықты даму саясаты және Тәуекелдерді басқару саясаты бекітілді. Тоқсан сайын ESG бойынша іс-шаралардың орындалуына мониторинг жүргізіледі. ESG-факторларын есепке алу андеррайтинг пен сақтандыру процестеріне енгізілген.
Стратегия	Стратегияда ESG тәуекелдеріне (оның ішінде беделді, экологиялық, климаттық және әлеуметтік) ерекше назар аударылған. NZECA-ға қатысу портфельді декарбонизациялау және экспорттаушылардың жасыл трансформациясын қолдау жөніндегі ЭКА міндеттемелерін растайды.
Тәуекелдерді басқару	Тәуекелдер ESG тәуекелдерін басқару саясатының шеңберінде Тәуекелдер тізіліміне енгізілген. ESG-факторларын сақтандыру тәуекелдері мен жобаларын бағалауға интеграциялау жүзеге асырылады. Жобалар мониторингі олардың қаржылық жағдайын және ESG-принциптеріне сәйкестігін ескереді.
Көрсеткіштер мен мақсаттар	GHG Protocol негізінде ПГ (Scope 1, 2, 3) шығарындыларын есептеу әдістемесі бекітілді. NZECA шеңберінде операциялар мен портфельді декарбонизациялау мақсаттары белгіленеді. Шығарындылар мен прогресс туралы мәліметтер ашылды. Ішкі KPI ESG факторлары бойынша көрсеткіштерді қамтиды.

Климат туралы ақпаратты ашу (IFRS S2):

Компонент	Жариялау
Тәуекелдер мен мүмкіндіктерді сәйкестендіру	Өтпелі тәуекелдер: реттеуші өзгерістер, жасыл шешімдерге нарықтық ауысу, беделді тәуекелдер. Физикалық қауіптер: экстремалды ауа-райы жағдайы, құрғақшылық, жеткізу тізбегіне әсері. Мүмкіндіктер: төмен көміртекті инфрақұрылым, тұрақты экспорт бойынша жобаларды қаржыландыру. 2025 жылы Агенттіктің климаттық тәуекелдер тізбесін анықтау және бекіту жоспарлануда.
Басқару	Климаттық тәуекелдерді басқару халықаралық тәжірибені ескере отырып, әзірленіп жатқан ішкі құжатқа енгізілетін болады.
Стратегия	NZECA мүшелігі нәлдік шығарындыларға қол жеткізу бойынша стратегиялық міндеттемені қамтиды. Декарбонизация стратегиясы Scope 1, 2, 3 шығарындыларын азайтуға бағытталған. Тұрақты және инновациялық шешімдерді қаржыландыруға басымдық беру жоспарланады.
Метрикалар мен мақсаттар	Scope 1, 2, 3 бойынша парниктік газдар шығарындыларын есепке алу әдістемесі қолданылады. Шығарындыларды азайту бойынша климаттық мақсаттар белгіленеді. Парниктік газдар шығарындылары бойынша деректер 2025 жылдан бастап жыл сайын ашылатын болады. Сондай-ақ, экологиялық ықпалы бар жобаларды қамту жөніндегі мақсаттар да ескерілетін болады.

IFRS S2 климаттық тәуекелдер мен мүмкіндіктерді, соның ішінде физикалық (су тасқыны, құрғақшылық, ұзақ мерзімді өзгерістер) және өтпелі (заңнамалық, нарықтық, технологиялық) мүмкіндіктерді ашуға бағытталған.

Шығарындылардың жіктелуі қолданылады:

Экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық аспектілерді қамтитын орнықты даму саласындағы саясаттардың көшенді жүйесі енгізілді. «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-тың ESG-бастамаларының жол картасының ұсынымдарын ескере отырып, Экологиялық және әлеуметтік саясат өзектендірілді, бұл ұлттық және халықаралық стандарттарға сәйкес келуге деген ұмтылысты растайды.

Саясаттар негізгі бағыттарды қамтиды, соның ішінде:

- экологиялық нормаларды сақтау және қоршаған ортаға ықпалын азайту;
- қызметкерлердің әлеуметтік жауапкершілігін, еңбегі мен денсаулығының қорғалуын қамтамасыз ету;
- корпоративтік этика, сыбайлас жемқорлыққа қарсы шаралар және адам құқықтарын қорғау.

Халықаралық стандарттарға сәйкес климаттың негізгі тәуекелдеріне мыналар жатады:

- экспортталатын өнімдерге және логистикалық тізбектерге климаттың өзгеруінің физикалық ықпал ету қаупі;
- халықаралық нарықтарда жаңа экологиялық стандарттар мен талаптарды енгізуге байланысты өтпелі тәуекелдер;
- климаттық өзгерістер нәтижесінде клиенттердің өнімдері мен қызметтеріне сұраныстың өзгеруіне байланысты тәуекелдер.

Халықаралық және ұлттық сарапшылармен белсенді ынтымақтастық жүзеге асырылады, климаттық тәуекелдерді басқару саласындағы қызметкерлердің хабардарлығы мен құзыретін арттыру бойынша бастамалар іске асырылады.

Мұндай тәсілдеме климат өзгерістерінің жағымсыз салдарын барынша азайтуға, қазақстандық экспорттаушылардың бәсекеге қабілеттілігін қолдауға және қаржылық нәтижелердің өсуін нығайтуға мүмкіндік береді.

«Жасыл» және өтпелі жобаларды талдау

Стратегия

ЭКА климаттық және экологиялық аспектілерді тұрақты экспорттық стратегияның ажырамас бөлігі ретінде қарастырады. ESG тәсілін және Net Zero Export Credit Agencies (NZECA) қағидаттарын ұстану шеңберінде Агенттік экспорттық портфельдің климаттық орнықтылығын күшейтуге бағытталған.

Есепті кезеңде ЭКА портфелінде халықаралық таксономиялар (соның ішінде EU Taxonomy және ICMA Green Bond Principles) белгілеген «жасыл» инвестициялар критерийлеріне толық сәйкес келетін жобалар болмады.

Бұл ретте, халықаралық практиканы (атап айтқанда, ICMA Climate Transition Finance Handbook, OECD Transition Finance Guidance) ескере отырып, ЭКА стратегиялық жоспарлауға бағытталған өтпелі жобаларды бағалау мен қолдауды қамтиды:

- өндірістік процестердің көміртегі сыйымдылығын қысқарту;
- энергия тиімділігін арттыру;
- климаттық мақсаттарды ескере отырып, активтерді жаңғырту.

Басқару

2025-2026 жылдары ЭКА өтпелі жобалардың үлесін айқындау әдістемесін өзірлеу және енгізуді, сондай-ақ жаңа экспорттық өтімдер үшін ESG-сүзгісін қалыптастыру мүмкіндігін жоспарлауда.

2025 жылы климаттық тәуекелдердің ішкі тізілімін құру, сондай-ақ өтпелі бастамаларды бағалаудың функционалралық механизмін іске қосу жоспарлануда.

Тәуекелдерді басқару

Ағымдағы портфельде жасыл жобалардың болмауы экспорттық қолдаудың салалық ерекшелігін көрсетеді. Сонымен қатар, көміртекті көп қажет ететін салалардың жоғары үлесі климаттық және трансформациялық тәуекелдерді (оның ішінде реттеуді қатаңдату, халықаралық қаржыландыруға қолжетімділік, беделді тәуекелдер) білдіруі мүмкін.

Осы тәуекелдерді азайту мақсатында ЭКА мынаны жоспарлайды:

- өтпелі және ықтимал жасыл жобаларды сәйкестендіру;
- жаңа өтімдер аяқталған кезінде климаттық аспектілерді ескеру;
- экспорттық жобалар үшін ESG рейтингін немесе индикативті бағалау шкаласын қалыптастыру.

Көрсеткіштер мен мақсаттар

Есепті кезеңнің соңына:

- ЭКА портфеліндегі жасыл жобалардың үлесі: 0% (ағымдағы таксономияларға сәйкес);
- Өтпелі жобалардың үлесі: бағалау барысында (әдістеме өзгеруі барысында);
- 2025-2027 жылдарға арналған мақсат — портфельдің климаттық сипаттамаларының мониторингі жүйесін енгізу және шығарындыларды азайтуға, төмен көміртекті экономикаға көшуге ықпал ететін жобалардың үлесін жыл сайын ашу.

Зейнетақы міндеттемелері

GRI 201-3

Төлемдері белгіленген меншік бағдарламалары шеңберінде зейнетақы төлемдері жүзеге асырылмайды, қызметкерлер алдында қосымша зейнетақы міндеттемелері жоқ.

Зейнетақымен қамтамасыз ету нысаны ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорына (БЖЗҚ) міндетті аударымдар мен жұмыс берушінің міндетті жарналары болып табылады. Барлық қызметкерлер жалақылары мен аударымдарынан міндетті 10%-ды ұстап қалу есебінен жеке шоттарына зейнетақы жинақтарын алады, оны жұмыс беруші қызметкерлердің ай сайынғы табысының 1,5% мөлшерінде өз қаражаты есебінен қызметкерлерге аударады.

Әлеуметтік жауапкершілік қағидаттарын ұстана отырып, ұзақ мерзімді келешекте қызметкерлердің қаржылық тұрақтылығына ықпал ететін аударымдардың уақтылығы мен толықтығы қамтамасыз етіледі. Міндетті зейнетақы аударымдарынан басқа, қызметкерлердің әлеуметтік қорғалу деңгейін және қаржылық сенімділігін арттыруға бағытталған қосымша бағдарламалар мен бастамаларды іске қосу мүмкіндіктері қарастырылуда.

Барлық зейнетақы міндеттемелерінің және еңбек шарттары талаптарының сақталуына мониторинг үнемі жүргізіледі, бұл қолайлы жұмыс ортасын құруға және жауапты жұмыс берушінің беделін нығайтуға ықпал етеді.

Мемлекет тарапынан қолдау

GRI 201-4

Мемлекет тарапынан қолдау стратегиялық ресурс ретінде

Мемлекет тарапынан қолдау экспортты ынталандыру және отандық бизнестің бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін стратегиялық ресурс ретінде қарастырылады. 2024 жылға Қазақстан Республикасының экспортты қолдау жөніндегі мемлекеттік кепілдігінің жиынтық мөлшері 541,4 млрд теңгені құрайды, сақтандыру портфелі 487 млрд теңгені құрады. Осының арқасында экспорттаушыларға 336,1 млрд теңге сомасында қолдау көрсетілді, бұл бүкіл тарихтағы рекордтық көрсеткіш болды. Жиынтық экономикалық тиімділік 2,5 трлн теңгені құрады.

Алынған қаражат экспорттық операцияларды дамытуға, жаңа технологияларды енгізуге және операциялық тиімділікті арттыруға бағытталған. Мемлекеттік қолдауды пайдалану ашықтық пен есептілікпен сүйемелденеді — ақпарат тұрақты есептілік шеңберінде ашылады.

Мемлекеттік кепілдік сақтандыру міндеттемелерін қабылдау мүмкіндіктерін кеңейтеді және қаржы институттарының сенімін арттырады, бұл клиенттік базаның өсуіне және мәмілелердің жеделдеуіне ықпал етеді.

Қолдау көрсету арқасында пайыздық мөлшерлемелерді субсидиялаудан бастап тендерлерге қатысуға арналған кепілдік өнімдеріне дейін жаңа құралдар іске асырылды. Бұл әсіресе шетелдік нарықтарға және тәуекелдерді азайту механизмдеріне қол жеткізетін ШОБ үшін өте маңызды.

Мұндай қолдау басым мақсатқа — шикізаттық емес экспортты дамытуға, отандық өндірушілердің позицияларын нығайтуға және экономикалық тұрақтылықты нығайтуға қол жеткізуге ықпал етеді.

Инфрақұрылымға инвестициялар

GRI 203-1

2024 жылы іске асырылған құралдардың қолдауымен өңдеу өнеркәсібі, агро-өнеркәсіптік кешен және көлік саласы кәсіпорындарында 1 677 жаңа жұмыс орны құрылды. Салынған ресурстар өндірістерді жаңғыртуға, логистиканы дамытуға және оқшаулау деңгейінің өсуіне ықпал етті.

Инвестициялар аймақтық инфрақұрылымның дамуына орнықты ықпал етті, шикізаттық емес секторды ынталандырды және аймақтық экономиканы нығайтты. Шағын және орта бизнесті қоса алғанда, экспорттаушыларға сақтандыру арқылы қолдау көрсетуге қолжетімділікті цифрландыру және кеңейту жөніндегі бағдарламалар іске асырылды.

Негізгі бастамалар:

- online.kazakhexport.kz-те «Экспорттаушының жеке кабинетін» іске қосу — өтініштерді қарау мерзімдерін 39 жұмыс күнінен 13 жұмыс күніне дейін азайту;
- электрондық қолтаңба мен цифрлық құжат айналымын енгізу;
- Bgov платформасымен және «Бейтерек» холдингінің байланыс орталығымен интеграция;
- экспорттық операцияларды, инвестициялық мәмілелерді және экспорт алдындағы қаржыландыруды сақтандыру.

Жүйе құраушы экспорттаушыларды қолдау және ШОБ үшін сервистерді кеңейту жөніндегі шаралар іске асырылды. Коммерциялық, саяси және қаржылық тәуекелдерді сақтандыру арқылы экспорттық мәмілелерді сүйемелдеу жүзеге асырылды. Сақтандыру құралдары қауіптердің кең ауқымын қамтыды, соның ішінде контрагенттердің банкроттығы және валюталық операцияларға шектеулер.

Германияның (АКА) және Словакияның (Eximbanka SR) экспорттық-кредиттік агенттіктерімен келісімдер жасалды, бұл институционалдық базаны кеңейтіп, экспорттық мәмілелерді бірлесіп қаржыландыру мүмкіндіктерін ашты.

«Бейтерек» ҰБХ» АҚ-тың 2024-2026 жылдарға арналған Цифрландыру стратегиясын іске асыру шеңберінде алты басым бағыты бар, АТ-стратегия өзіндік:

- цифрлық құзыреттерді дамыту;
- бизнес-процестер реинжинирингі;
- операцияларды автоматтандыру;
- жобалық басқаруды енгізу;
- АТ-сервистерін дамыту;
- жасанды интеллектті енгізу.

Есепті кезеңде 17 ХҚЕС бойынша процестерді қоса алғанда, 10 бизнес-процесс автоматтандырылды. АТ-жүйелері мен ақпараттық қауіпсіздікке аудит жүргізілді. Цифрлық инфрақұрылымға инвестициялар тиімділікті арттырды, операцияларды жеделдетті және клиент тәжірибесін жақсартты.

Инфрақұрылымға қолдау көрсету және цифрландыру ҚР экономикасының бәсекеге қабілеттілігіне және іскерлік ортаны дамытуға стратегиялық үлес ретінде қарастырылады.

Жанама экономикалық әсер

GRI 203-2

ҚР экономикасының дамуына кең жанама ықпал жүзеге асырылуда. Экспортқа бағдарланған компанияларды қолдау жұмыспен қамтуды ұлғайтуға, өндірісті кеңейтуге және елдің сыртқы сауда теңгерімін жақсартуға ықпал етеді.

Маңызды жанама әсерлердің арасында:

- сақтандыру қолдауымен қамтылған экспорттаушылар санының өсуі;
- сақтандыру арқылы қамтамасыз ету есебінен шетелдік сатып алушылар мен серіктестердің қазақстандық өнімге деген сенімін арттыру;
- елдің түрлі облыстарында экспорттаушыларды қолдау арқылы аймақтық дамуға жәрдемдесу;
- отандық бизнесті халықаралық жеткізу тізбегіне тарту.

ҚР-да экспорттық мәдениет қалыптасып, іскерлік орта нығайып келеді, инвестициялық тартымдылық артып, ұлттық экономиканың жаһандық нарықтарға интеграциясы күшейе түсуде.

Қазақстандық кәсіпорындарды сақтандыру және қаржылық қолдау есебінен шикізаттық емес экспортты дамытуға жүйелі ықпал жүзеге асырылады. Бұл көрсеткіштің маңыздылығы экспорт көлемінің өсуін ынталандыруда ғана емес, сонымен қатар аралас салаларда, өңірлерде және әріптес елдерде экономикалық дамуға жәрдемдесуде.

ШОБ үшін экспорттық мүмкіндіктер жасау

Шағын және орта бизнесті қолдау басымдық болып қала береді: қолдау тапқан экспорттаушылардың 76%-ы ШОБ кәсіпорындары болды. Бұл олардың халықаралық нарықтардағы бәсекеге қабілеттілігінің өсуіне және тарату арналарының кеңеюіне ықпал етті. ЕДБ-мен бірлесіп портфельдік сақтандыру өнімін әзірлеу іске қосылды, бұл ШОБ-тың қаржыландыруға қолжетімділігін жеңілдетуге тиіс.

Орталық Азиядағы жанама экономикалық әсерлер

2024 жылы компания Орталық Азия нарықтарындағы позициясын едәуір нығайтты: оған қолдау көрсеткен экспорттық келісімшарттар географиясының 60,8%-ы Қырғызстан, Тәжікстан және Өзбекстанға тиесілі болды. Бұл қосымша жұмыс орындарын құрған және аймақтарда логистика мен өндірістің дамуын ынталандырған, қазақстандық өнімдердің (азық-түлік, металл өнімдері, құрылыс материалдары, АӨК және машина жасау тауарларын қоса алғанда) экспорттық жеткізілімдерінің кеңеюімен қатар жүрді.

Осы елдердің негізгі қаржы институттарымен қол қойылған меморандумдар (InfinBank, O!Bank, Қырғызстанның мемлекеттік сақтандыру ұйымы және т.б.) сауда қаржыландыруын кеңейту және экспорттық мәмілелерді сақтандыру қолдауын қамтамасыз етті.

Сатып алу Қызметі

GRI 204-1

Сатып алу рәсімдері базалық қағидаттардың сақталуына негізделеді, соның ішінде:

- қаражатты оңтайлы және тиімді жұмсау;
- сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығы;
- әлеуетті өнім берушілердің сатып алуға қатысуға тең қолжетімділігі;
- адал бәсекелестік;
- қатысушылардың жауапкершілігі;
- сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу.

Сатып алу қызметі Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2021 жылғы 30 қарашадағы № 1253 бұйрығымен бекітілген, Ұлттық әл-ауқат қорын және Ұлттық әл-ауқат қоры ұйымдарын қоспағанда, квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуды жүзеге асыру қағидаларына толық сәйкестікпен жүзеге асырылды.

Сатып алу қызметінің қағидаттарын іске асыру үшін Еуразиялық электрондық порталдың – eep.mitwork.kz электрондық сатып алу интернет-алаңын пайдалану жалғастырылды. Портал баға ұсыныстарына сұрау салу және ашық тендерлер мен аукциондар өткізу арқылы өнім берушілердің сатып алу рәсімдеріне ашық тіркелуін және қатысуын қамтамасыз етеді.

Қосымша платформада электрондық шарттарды, сондай-ақ тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді қабылдау-беру актілерін келісу және оларға қол қою механизмі жұмыс істейді. Бұл өкімшілік жүктемені азайту және ресурстардың пайдаланылуын оңтайландыру арқылы шарттық міндеттемелердің орындалуын автоматтандыруға мүмкіндік береді.

Агенттік жергілікті тауарлар мен қызметтерді жеткізушілерді тарту саясатын ұстанады. Бұл шығындар мен логистиканы оңтайландыруға мүмкіндік береді, сондай-ақ ҚР-да ұлттық бизнес пен кәсіпкерлікті дамытуға ықпал етеді.

Сатып алудың едәуір бөлігі қазақстандық өнім берушілерден жүзеге асырылды. Бұл АТ қызметтеріне, маркетингтік шешімдерге, консалтингке, кеңсе инфрақұрылымына және өкімшілік қолдауға қатысты. Өнім берушілер ашықтық пен адал бәсекелестікті қамтамасыз ететін ішкі рәсімдерге сәйкес таңдалады.

Сатып алуды оқшаулау елдің экономикалық базасын нығайтуға және ұлттық деңгейде берік әріптестік байланыстарды қалыптастыруға ықпал ететін дамудың маңызды құралы ретінде қарастырылады.

Сатып алуды жүзеге асыру кезінде қаражатты оңтайлы пайдалану, рәсімдердің ашықтығы, отандық өндірушілерді қолдау және сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу қағидаттары сақталады.

2024 жылы сатып алудың жалпы көлемі 1 093,3 млн теңгені құрады, оның 992,3 млн теңгесі — қызметтер, ал 101 млн теңгесі — тауарлар. Мұндай тәсілдеме қажеттіліктерді тез жауып қана қоймай, сатып алынатын тауарлар мен қызметтердің сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Сатып алу функциясының маңыздылығы, соның ішінде жоғары технологиялық шешімдерді сатып алу және зияткерлік меншік объектілеріне құқықтарды сақтау арқылы дамуды қамтамасыз ету, шығындарды азайту, тәуекелдерді азайту және инновацияларды қолдау болып табылады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл

GRI 205

ЭКА БҰҰ-ның Жаһандық шартының қағидаттарын ұстанады, сыбайлас жемқорлықтың барлық түрлеріне және басқа да заңсыз әрекеттерге, соның ішінде бопсалау мен парақорлыққа толық төзбеушілікті білдіреді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты комплаенс-тәуекелдерді басқару жүйесінің құрамдас бөлігі болып табылады және сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алу және анықтау жөніндегі шараларды күшейтуге, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік ахуалын қалыптастыруға бағытталған.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүйесінің мақсаты

Лауазымды тұлғалар мен қызметкерлер тарапынан сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттерінің алдын алу, анықтау және азайту.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатын Директорлар кеңесі бекітеді, бұл ретте Басқарма сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың сақталуы үшін жауапты болады және осы салада шешімдер қабылдайды. Жүйенің негізгі қатысушылары Комплаенс-қызмет, құрылымдық бөлімшелердің басшылары және барлық қызметкерлер болып табылады. Комплаенс-қызметтің негізгі міндеттерінің бірі алаяқтық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүйесінің жұмысын ұйымдастыру және бақылау болып табылады.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін сәйкестендіруге, персоналды оқыту жөніндегі шараларға және бұзушылықтың тіркелген жағдайларына байланысты мәселелер бойынша толық ақпарат 9-қосымшада берілген.

Комплаенс-тәуекелді басқару

Комплаенс-тәуекелді басқару ішкі бақылау жүйесінің ажырамас бөлігі ретінде қарастырылады және ЭКА, оның серіктестері мен клиенттерінің мүдделерін қорғауға бағытталған. ҚР заңнамасы ережелерінің, сондай-ақ сақтандыру және көпідік беру саласында қызметтер көрсету және операциялар жүргізу тәртібін реттейтін ішкі нормативтік құжаттардың сақталуы бақыланады.

Нормативтік талаптардың сақталуын бақылаудың тиімді жүйесінің арқасында ашықтықты, сенімділік пен тұрақтылықты қамтамасыз етуге ерекше назар аударылады. Комплаенс-тәуекелдерді басқарудың мақсаттары ҚР заңнамасының, уәкілетті органдар актілерінің және ішкі құжаттардың ықтимал бұзушылықтарының алдын алу, анықтау және барынша азайту болып табылады.

Комплаенс-бақылау жүйесінің қатысушылары өз құзыреті шеңберінде әрекет ететін және бір-бірімен өзара іс-қимыл жасайтын барлық бөлімшелер мен қызметкерлер болып табылады.

Директорлар кеңесі жыл сайын Комплаенс-қызметтің жұмыс жоспарын (комплаенс-бағдарламасын) бекітеді. Тоқсан сайын Комплаенс-қызметтің жоспардың орындалу барысы туралы есебі қаралады.

2024 жылдың қорытындысы бойынша комплаенс-бағдарламада көзделген барлық іс-шаралар толық көлемде іске асырылды. Мынаған ерекше назар аударылды:

- ҚР-дың Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы заңнамасының талаптарын сақтау мақсатында клиенттердің операцияларына қаржылық мониторинг жүргізу;
- қаржы мониторингінің уәкілетті органы жасайтын тізбелерге енгізілген тұлғалармен және ұйымдармен іскерлік байланыстардың орнатылуына жол бермеуді бақылау;
- геосаяси шиеленіс жағдайында қайталама халықаралық санкцияларды қолдануға байланысты тәуекелдердің алдын алу;
- жеке және заңды тұлғаларға, сондай-ақ жекелеген мемлекеттерге қарсы енгізілген санкциялық шектеулерді сақтау;
- санкциялық режимді бұзуға және халықаралық шектеулерді айналып өтуге тырысуға жол бермеу.

Іске асырылған шаралардың тиімділігі мен комплаенс-тәуекелді басқару деңгейін 2024 жылдың қорытындысы бойынша Директорлар кеңесі барабар деп танылды.

Салық салу

GRI 207

Ұйымның салық саясаты ҚР Салық кодексіне, «Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы» Заңға, ҚЕХС және өзге де нормативтік актілерге сәйкес әзірленді. Оның негізінде міндеттілік, сенімділік, әділеттілік және біркелкілік қағидаттары жатыр.

Саясаттың мақсаты — салықтар мен міндетті төлемдер бойынша ақпараттың толықтығын, дұрыстығын және ашықтығын қамтамасыз ету. Салық есебін жүргізу міндеттемелерді дұрыс есептеуге, деректерді жүйелеуге және есептілікті қалыптастыруға бағытталған.

Салық органдарымен өзара іс-қимылдың маңыздылығы танылады. Ұйым кәсіби қарым-қатынас орната отырып, ашық және адал көзқарасты ұстанады. Заңнама нормаларын түсіндіруде түсініксіздіктер болған кезде уәкілетті органдармен сындарлы диалог жүргізіледі.

Саясат заңнамадағы өзгерістерді ескере отырып, үнемі қайта қаралады. Сондай-ақ салалық бірлестіктермен және мемлекеттік құрылымдармен өзара іс-қимыл жасау арқылы салық ортасын қалыптастыруға қатысады.

Салық салу тәсілі

GRI 207-1

Ұйым салықтық ашықтық және міндеттемелерді адал орындау қағидаттарын ұстанады. Салық салу тәсілі ҚР заңнамасын және халықаралық нормаларды сақтауға, салықтарды уақтылы төлеуге, есеп айырысудың дәлдігіне және салық органдарымен ашық өзара іс-қимылға негізделген.

Салық саясаты корпоративтік басқару және ішкі бақылау жүйесіне біріктірілген. Заңнаманың сақталуы үшін жауапкершілік бухгалтерлік, қаржылық және бақылаушы қызметтерді қоса алғанда, бейінді бөлімшелерге жүктеледі. Салық салу мәселелері іскерлік әдеп пен корпоративтік жауапкершіліктің элементі ретінде қарастырылады.

Жалпыға жария құжаттарда рәсімделген салық стратегиясы жоқ, алайда ашықтық, заңдылық және әлеуметтік жауапкершілік қағидаттары Іскерлік әдеп кодексінде және Корпоративтік басқару кодексінде бекітілген.

Салықтар мен салықтық тәуекелдерді басқару

GRI 207-2

Салықтық басқару ішкі бақылау жүйесі шеңберінде жүзеге асырылады және ішкі құжаттармен регламенттеледі. Заңнаманың сақталуы, нормативтік база өзгерген кезде тәсілдерді өзектендіру, салық тәуекелдерінің мониторингі және есептілікті бақылау қамтамасыз етіледі. Оффшорлық юрисдикциялардағы қызмет жүргізілмейді.

Салық міндеттемелеріне аудит жүргізілді — елеулі бұзушылықтар анықталған жоқ. Тәуекелдерді жоспарлау мен төмендетуге превентивті тәсілдеме қолданылады, персоналдың біліктілігін арттыру және процестерді жетілдіру қамтамасыз етіледі.

Салық мәселелерін бақылау Басқарманың, Директорлар кеңесінің және комплаенстің құзыретіне кіреді. Аудит тәуекелге бағдарланған тәсілдеме негізінде жүзеге асырылады. Комплаенс-қызмет салықтық реттеуді қоса алғанда, ішкі және сыртқы нормативтердің сақталуын қамтамасыз етеді.

Салық салу мәселелері бойынша өзара іс-қимыл

GRI 207-3

Салық органдарымен өзара іс-қимыл ашықтық, адалдық және заңдылық қағидаттарына негізделеді. Консультацияларға, жұмыс топтарына және салалық бірлестіктерге қатысуды қоса алғанда, мемлекеттік органдармен қарым-қатынастың жұмыс форматтары орнатылды.

Заңнама әртүрлі оқылған жағдайда уәкілетті органдармен диалог жүргізіледі. Сондай-ақ, сыртқы аудиторлармен және реттеушілермен өзара іс-қимыл, соның ішінде қажетті ақпарат беру және салық саясатындағы өзгерістерді талқылау жүзеге асырылады.

Елдер бойынша есептілік

GRI 207-4

Қызмет ҚР аумағын және шетелдік өкілдіктерді қамтиды. Есептілік трансферттік баға белгілеуді және әрбір юрисдикция бойынша салық міндеттемелерін ашуды қоса алғанда, ұлттық және халықаралық стандарттарға сәйкес жүргізіледі.

Қаржы ағындары мен салықтар бойынша деректердің толықтығы мен дұрыстығы қамтамасыз етіледі. Ақпаратты ашудың ашық тәсілі қолданылады, есептілік ҚР мен қатысушы елдерде белгіленген мерзімде ұсынылады.

Корпоративтік басқару

GRI 2-9

Заңнаманың және ішкі регламенттердің сақталуын, сондай-ақ жауапты шешімдер қабылдау үшін жағдайлар жасайтын корпоративтік басқару жүйесі жұмыс істейді.

Жоғары басқару органы Жалғыз акционер болып табылады. Жалпы басшылықты Директорлар кеңесі, ағымдағы басқаруды — Басқарма жүзеге асырады. Директорлар кеңесі жанынан аудит, стратегия, кадрлар, сыйақылар және өлеуметтік мәселелер жөніндегі бейіндік комитеттер жұмыс істейді.

Жалғыз акционермен өзара іс-қимыл «Бейтерек» ҰБХ» АҚ бекіткен Жарғы және Корпоративтік басқару кодексі шеңберінде жүзеге асырылады.

Компания ЭЫДҰ стандарттарына сәйкестікке бағдарланған және тиімділікті, ашықтықты, есептілік пен іскерлік әдепті арттыруға бағытталған Корпоративтік басқару кодексін басшылыққа алады. Кодекс орнықты дамуды, қаржылық тұрақтылықты және компания құнының өсуін қолдайды.

Жыл сайын ішкі құжаттарға сәйкес корпоративтік басқару қағидаттары мен ережелерінің сақталуы туралы есеп дайындалады.

Жарғыға және Корпоративтік басқару кодексіне сәйкес оның органдары:

- Жоғары орган – Жалғыз акционер
- Басқару органы - Директорлар кеңесі
- Атқарушы орган - Басқарма (алқалы орган) болып табылады
- Агенттіктің қаржы-шаруашылық қызметін Ішкі аудит қызметі бақылайды
- Қосымша алқалы органдар – Андеррайтингтік кеңес, Активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі кеңес, Сақтандыру және кепілдік жағдайларын реттеу мәселелері жөніндегі кеңес

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі салалық ерекшелікті ескере отырып қалыптастырылады. Оның құрамына тәуелсіз директорлар мен Жалғыз акционердің және келісім бойынша басқа мүшелердің өкілдері кіреді.

Кеңес мүшелерінің басқару, экономика, құқық және басқа да негізгі салаларда тәжірибесі бар.

Директорлар кеңесі жалпы басшылықты жүзеге асырады, даму стратегиясын, негізгі саясатты бекітеді, ішкі бақылау, тәуекелдерді басқару жүйесін және корпоративтік басқару қағидаттарының сақталуын бақылайды.

Басқару органының төрағасы

GRI 2-11

Басқару органының төрағасы атқарушы басшылықтың құрамына кірмейді. Төрағаның рөлі Директорлар кеңесінің тиімді жұмысын қамтамасыз ету, оның жұмысын ұйымдастыру және атқарушы орган — Басқармамен өзара іс-қимылды үйлестіру болып табылады. Ол дамуға қатысты стратегиялық шешімдерге, сондай-ақ негізгі бастамалардың іске асырылуын бағалау мен бақылауға қатысады.

2024 жылы Директорлар кеңесі төрағасының функцияларын «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Басқарма төрағасы — Рустам Тимурович Карағойшин атқарды.

Директорлар кеңесі құрамындағы өзгерістер

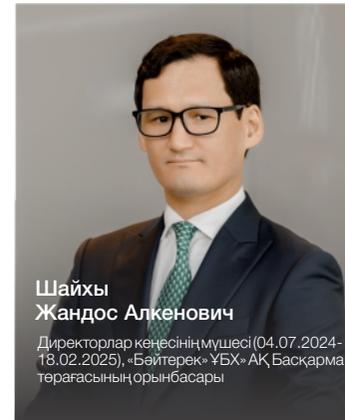
2024 жыл ішінде Директорлар кеңесінің құрамында мынадай өзгерістер болды:

1. Адиль Бектасович Мухамеджановтың Директорлар кеңесінің төрағасы ретіндегі өкілеттігі 2023 жылғы 3 желтоқсаннан бастап мерзімінен бұрын тоқтатылды («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ басқармасының 01.02.2024 жылғы № 06/24 хаттамасы).
2. Рустам Тимурович Карағойшин 2024 жылғы 6 мамырдан бастап Директорлар кеңесінің мүшесі болып сайланды («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Басқармасының 06.05.2024 жылғы № 22/24 хаттамасы).
3. Аслан Ермекович Калигазиннің «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Басқармасының төрағасы және Директорлар кеңесінің мүшесі лауазымындағы өкілеттігі 2024 жылғы 3 шілдеден бастап мерзімінен бұрын тоқтатылды («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Басқармасының 19.06.2024 жылғы № 23/24 хаттамасы).
4. 2024 жылғы 3 шілдеден бастап Аллен Сержанович Шайжүнісов «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Басқармасының төрағасы болып тағайындалды және Директорлар кеңесінің мүшесі болып сайланды («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ басқармасының 19.06.2024 жылғы № 23/24 хаттамасы).
5. Жандос Алкенович Шайхы 2024 жылғы 4 шілдеде Директорлар кеңесінің мүшесі болып сайланды («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ басқармасының 04.07.2024 жылғы № 35/24 хаттамасы).
6. Арман Абаевич Шаққалиев 2024 жылғы 9 қазанда Директорлар кеңесінің мүшесі болып сайланды («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ басқармасының 09.10.2024 жылғы № 50/24 хаттамасы).

Директорлар кеңесінің құрамы:

2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша Кеңес құрамына 7 адам кірді, оның 3-і тәуелсіз директор.

2024 жылғы Директорлар кеңесінің құрамы:

Директорлар кеңесінің қызметі

Директорлар кеңесінің жұмысы кәсіпқойлық, адалдық, парасаттылық, объективтілік, сондай-ақ Жалғыз акционердің мүдделерін сақтау және құқықтарын қорғау қағидаттарына негізделеді.

2024 жыл ішінде Директорлар кеңесінің 25 отырысы өткізілді, оның ішінде:

- 14 отырыс — күндізгі нысанда,
- 11 отырыс — сырттай нысанда.

Отырыс шеңберінде Компания қызметінің стратегиялық, қаржылық және ұйымдастырушылық аспектілерін қамтитын барлығы 189 мәселе қаралды.

Шешімдердің жобалары мен түсіндірме жазбаларды қоса алғанда, отырыстарға материалдар Директорлар кеңесі туралы ереженің талаптарына сәйкес Директорлар кеңесінің төрағасы мен мүшелеріне белгіленген мерзімде — отырыс өткізілетін күнге дейін күнтізбелік 10 күннен кешіктірілмей ұсынылды.

Қаралған мәселелердің құрылымы

2024 жыл ішінде «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Директорлар кеңесінің отырыстарында 189 мәселе қаралды.

Ішкі нормативтік құжаттарды бекітуге байланысты мәселелер айтарлықтай үлес қосты — 62 мәселе.

Күн тәртібіне келесі тақырыптар енді:

Мұндай бөлу Директорлар кеңесінің басымдықтарын және оның стратегиялық, ұйымдастырушылық шешімдер қабылдауға қатысуын көрсетеді.

Комитеттердің құрамы мен қызметі

(2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша)

Аудит жөніндегі комитет

Төраға	
Алимухамбетов Нуржан Ержанович	Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор
Мүшелері	
Самакова Айткуль Байғазиевна	Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор
Шайхы Жандос Алкенович	Директорлар кеңесінің мүшесі, Жалғыз акционердің өкілі («Бейтерек» ҰБХ» АҚ)

Комитет по стратегическому планированию

Төраға	
Дильдяев Ярослав Григорьевич	Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор
Мүшелері	
Алимухамбетов Нуржан Ержанович	Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор
Шайхы Жандос Алкенович	Директорлар кеңесінің мүшесі, Жалғыз акционердің өкілі («Бейтерек» ҰБХ» АҚ)

2024 жылғы басқару құрылымындағы өзгерістер

2024 жылы басқару құрылымында келесі өзгерістер болды:

- Директорлар кеңесінің құрамын жаңарту.
- Басқарманы қайта құрылымдау – Басқарма құрамындағы өзгерістер, оның ішінде жаңа Төраға мен Басқарма төрағасының орынбасарларын тағайындау.
- Ұйымдық құрылым оңтайландырылды, кепіл қызметі құрылды.

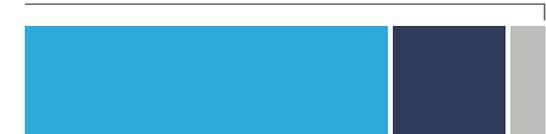
Комитет по кадрам, вознаграждениям и социальным вопросам

Төраға	
Самакова Айткуль Байғазиевна	Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор
Мүшесі	
Дильдяев Ярослав Григорьевич	Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор

2024 жыл ішінде «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Директорлар кеңесінің комитеттері отырыстарды күндізгі нысанда да, бейнеконференция арқылы да өткізді.

Комитеттер есепті кезеңде барлығы 224 мәселені қарады, оның ішінде:

224 мәселе

Аудит жөніндегі комитет
160

Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет
49

Стратегиялық жоспарлау комитеті
15

Мәселелерді жан-жақты зерттеу үшін материалдар мен түсіндірме жазбалар Комитеттер туралы ережелерде белгіленген мерзімдерде — отырыс өткізілетін күнге дейін 5 жұмыс күнінен кешіктірілмей тиісті комитеттердің төрағасына және мүшелеріне жіберілді.

Корпоративтік хатшы және Комплаенс-қызмет

Директорлар кеңесі, атқарушы орган және акционер арасындағы байланысты қамтамасыз ететін корпоративтік хатшы институты жұмыс істейді. Корпоративтік хатшы корпоративтік басқару рәсімдерін сақтау, Директорлар кеңесінің, комитеттердің және акционердің Жалпы жиналысының отырыстарын ұйымдастыру, сондай-ақ тиісті құжаттаманы дайындау үшін жауапты.

Комплаенс-қызмет заңнаманың, ішкі нормативтік құжаттардың және әдеп стандарттарының сақталуын бақылайды. Қызметтің негізгі міндеттеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралардың іске асырылуын талдау және мониторингілеу, ҚЖ/ТҚҚ бойынша іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу, комплаенс-тәуекелдерді сәйкестендіру және басқару, мүдделер қақтығысын мониторингілеу, қызметкерлерге нормативтік талаптардың сақталуы бойынша кеңес беру кіреді.

Ішкі аудит қызметі

«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Ішкі аудит қызметінің (бұдан әрі - ІАҚ) миссиясы тәуекелге бағдарланған тәсілдеме негізінде объективті ішкі аудиторлық тексерулер жүргізу, ұсынымдар беру және білім алмасу арқылы ұйымның құнын сақтау және арттыру болып табылады.

ІАҚ өз қызметінде Халықаралық ішкі аудиторлар институты қабылдаған барлық қолданыстағы Халықаралық кәсіби ішкі аудит стандарттарын және ішкі аудиторлардың әдеп кодексін ескереді және ішкі аудит бойынша бекітілген ішкі нормативтік құжаттарды басшылыққа алады.

«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ-та ішкі аудит қызметі Халықаралық кәсіби ішкі аудит стандарттарына сәйкес келеді, яғни ішкі аудит функциялары ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару функцияларынан оқшауланған. Ішкі аудит аудиторлардың объективтілігін және ІАҚ тәуелсіздігін қамтамасыз ету мақсатында арнайы функционалдық-әкімшілік бағыну және есеп беру режимінде болады. Осы есептілік шеңберінде «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ басқару органдары ішкі бақылау, корпоративтік басқару және тәуекелдерді басқару жүйелерінің тиімділік деңгейі туралы сенімді және өзекті ақпаратпен қамтамасыз етіледі.

Бекітілген құзыреттерге сәйкес «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Директорлар кеңесі Аудит салаларының тәуекелге бағдарланған картасын, Жылдық аудиторлық жоспарды, ІАҚ және оның қызметкерлері қызметінің негізгі көрсеткіштерін бекітеді.

ІАҚ қызметі туралы есеп тоқсан сайынғы негізде Аудит жөніндегі комитетке және «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Директорлар кеңесіне ұсынылады.

Бақылау және ашықтық

Директорлар кеңесі мен Басқарма арасындағы өкілеттіктер нақты бөлінген. Кеңес стратегия, ішкі құжаттарды бекіту, тәуекелдер мен сыйақылар саласындағы саясат, сондай-ақ Басқарма қызметін бағалау үшін жауапты болады. Басқарма шешімдердің іске асырылуын, ағымдағы басқаруды, бюджетті бақылауды және негізгі көрсеткіштерге қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

Басқару органдары жұмысының тиімділігін бағалау бекітілген KPI және ішкі өзін-өзі бағалау негізінде жүргізіледі. Сыртқы тәуелсіз бағалау кемінде үш жылда бір рет жүзеге асырылады. Қосымша бақылауды Директорлар кеңесіне бағынатын Ішкі аудит қызметі қамтамасыз етеді.

Басқару органдарын құру кезінде кәсіби құзыреттер, тәжірибе, тәуелсіздік және гендерлік әртүрлілік ескеріледі. Тәуелсіз директорлар қайта сайлану мүмкіндігімен үш жылға дейін сайланады. Өкілеттіктің ең жоғарғы мерзімі — қатарынан тоғыз жыл.

Директорлар кеңесі мен Басқарманың құрамы, олардың функциялары, тәуелсіздігі, комитеттерге қатысуы және өмірбаяндық деректері туралы ақпарат жыл сайын жылдық есепте және корпоративтік сайтта жарияланады.

ІАҚ-тың 2024 жылға арналған Жылдық аудиторлық жоспарына сәйкес 10 аудиторлық тапсырма кезделді және толық көлемде орындалды, оның ішінде синергетикалық аудиттер шеңберінде «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ ІАҚ-пен келесі аудиторлық тапсырмалар өткізілді:

- Сақтандыру және қайта сақтандыру қызметі, халықаралықынтымақтастық процестерінің аудиті.
- Агенттіктің Даму стратегиясын іске асыру және мониторинг процестерінің аудиті.

ІАҚ сондай-ақ болашаққа бағдарланған ұсынымдар мен консультациялар беру мақсатында консультациялық тапсырмаларды жүзеге асырады.

ІАҚ мерзімді негізде ІАҚ пен сыртқы аудиторлар ұсынымдарының орындалуына мониторингті жүзеге асырады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша ІАҚ құрамы:

ІАҚ басшысы – С.А. Волкова, сертификатталған ішкі аудитор (CIA).

ІАҚ бас аудитору - Э.И. Хисматуллина, сертификатталған кәсіби ішкі аудитор (DipCPIA).

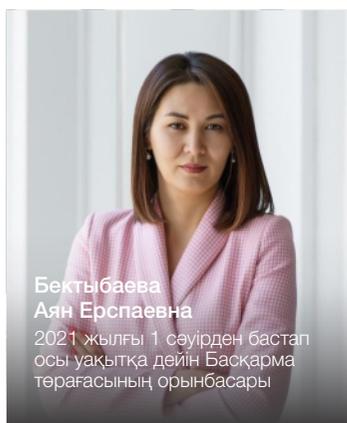
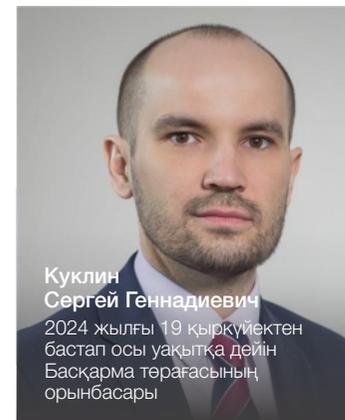
Біліктілікті арттыру және жетілдіру мақсатында ІАҚ қызметкерлері тұрақты оқытудан өтіп отырады.

Басқарма

Басқарма – Директорлар кеңесі бекіткен стратегияны іске асыру және жедел басшылық үшін жауапты алқалы атқарушы орган.

2024 жылы Басқарма құрамына кірді:

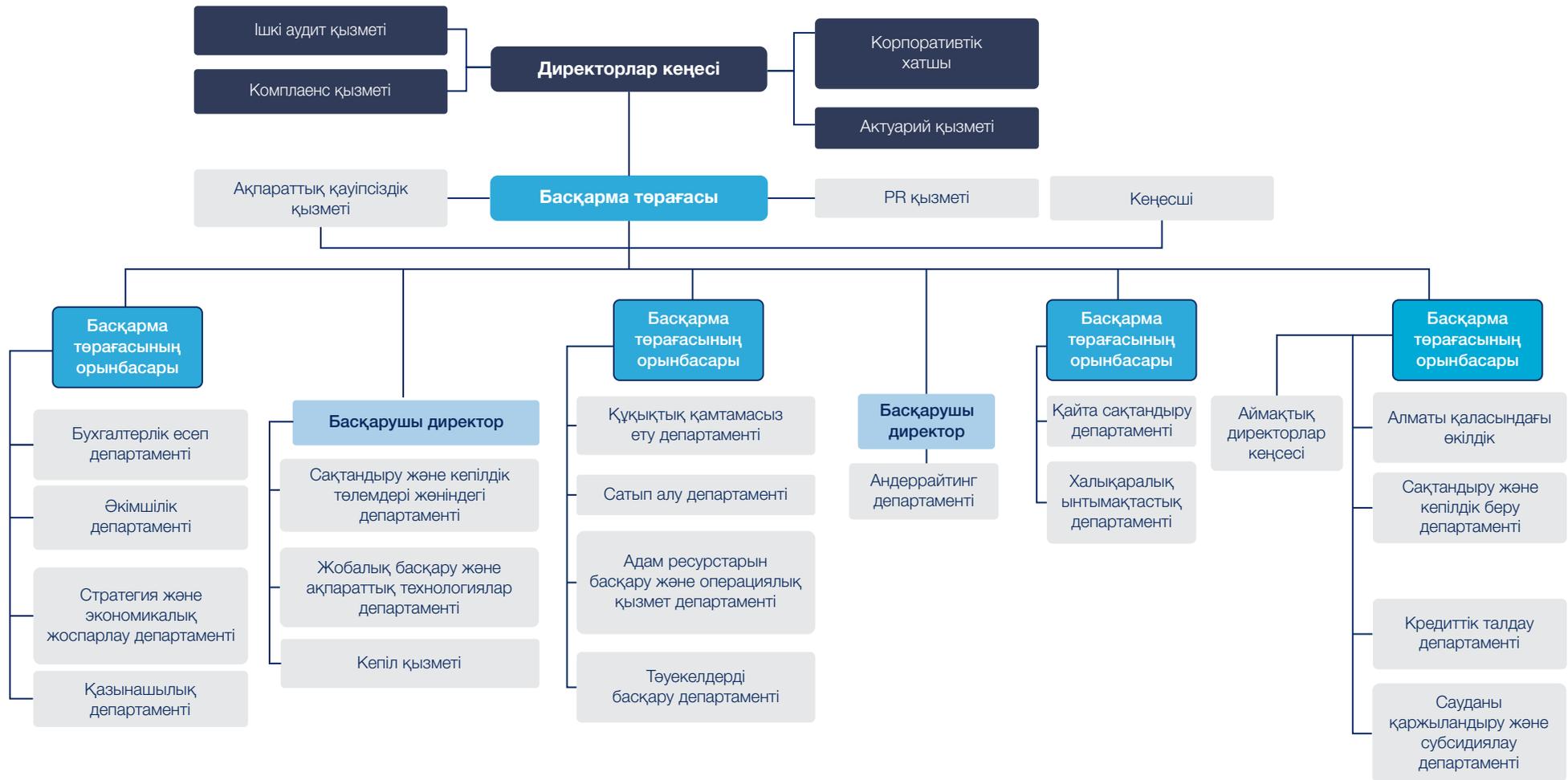

Басқарма мүшелерінің бейіндік білімі, қаржы және экспорттық-сақтандыру секторында жұмыс тәжірибесі, сондай-ақ халықаралық біліктілігі (мысалы, FRM) бар. Басқарма өз жұмысын Басқарма туралы ережеге сәйкес атқарады.

2024 жыл ішінде Басқарма 128 отырыс өткізді, онда Даму жоспарын іске асыру, бюджеттерді бөлу, ішкі құжаттарды бекіту, сондай-ақ экспортты қолдау құралдарын кеңейту жөніндегі жобаларды қоса алғанда, 534 мәселе қаралды. Басқарма жұмысы қызмет тиімділігінің негізгі көрсеткіштеріне қол жеткізуге, операциялық процестердің тиімділігін арттыруға, сондай-ақ Директорлар кеңесі мен Жалғыз акционер қойған міндеттерді іске асыруға бағытталған.

«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ-тың Ұйымдық құрылымы

Тағайындау және іріктеу

GRI 2-10

Процестің негізгі кезеңдері

Белгіленген талаптарға сәйкес келетін кандидаттар тізбесін қалыптастыру

Мүдделер қақтығысын тексеруді қоса алғанда, кәсіби және этикалық бағалау

Комитеттің кандидатураларды қарауы және ұсынымдар әзірлеуі

Директорлар кеңесінің шешімдер қабылдауы және акционерге ұсыныстар жолдауы

Жалғыз акционердің Директорлар кеңесінің құрамын бекітуі

Әрбір кезең алқалы органның құрамына қатысты қабылданатын шешімдердің стратегиялық тұрақтылығы мен тәуелсіздігін қамтамасыз етуге қабілетті тұлғалардың өнуіне бағытталған.

Кандидаттар мына критерийлер бойынша бағаланады: кәсіби білім, тәжірибе, бедел, тәуелсіздік (қолданылатын болса), стратегиялық ойлау, мүдделер қақтығысының болмауы және топта жұмыс істеу қабілеті. Сондай-ақ гендерлік, жас және кәсіби өртүрлілік факторлары да ескеріледі.

Іріктеу кезінде мүдделі тараптардың, оның ішінде қызметкерлердің, серіктестердің және реттеуші органдардың болжамдары ескеріледі. Бұл басқару жүйесіне деген сенімді арттырады және халықаралық стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз етеді.

Тағайындау және іріктеу үшін жауапты органдар

Директорлар кеңесін қалыптастыру процесі ашықтық, жауапкершілік және үздік корпоративтік тәжірибелерге сәйкестік қағидаттарына сәйкес жүзеге асырылады.

Директорлар кеңесі мүшелерін тағайындау, сайлау және өкілеттіктерін тоқтату жөніндегі өкілеттіктерге Жалғыз акционер — «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ ие (Жарғы, 12.2-тармақ, 7-тармақша).

Кандидаттарды бағалауда Кадрлар, сыйақылар және өлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет шешуші рөл атқарады, ұсыныстарды сараптамалық пысықтайды және кандидатураларды алдын ала іріктейді.

Басқару органының рөлі

GRI 2-12

Директорлар кеңесі экономикаға, қоғамға және қоршаған ортаға әсерді стратегиялық басқару және бақылау үшін жауапты негізгі орган болып табылады. Оның өкілеттіктеріне стратегиялық бағыттарды, ESG мақсаттарын, негізгі саясаттар мен бағдарламаларды бекіту және оларды жүзеге асырудың тиімділігін бағалау кіреді. Әсерді басқару тәуекелдер мен мүмкіндіктерді үнемі бақылау және талдау негізінде жүзеге асырылады.

Стратегияны іске асыру және ағымдағы операциялық қызмет Басқарманың құзыретінде болады. Жауапкершілік, рөлдер мен өкілеттік аймақтары ішкі нормативтік құжаттарда бекітілген.

Жүйелі тәсілді Директорлар кеңесінің бейінді комитеттері, оның ішінде Аудит жөніндегі комитет пен Стратегиялық жоспарлау жөніндегі комитет қамтамасыз етеді. Мониторинг нәтижелері басқарушылық шешімдер қабылдау үшін Директорлар кеңесіне тұрақты негізде ұсынылады.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл

Директорлар кеңесі мен басшылық мүдделі тараптармен, соның ішінде Жалғыз акционермен («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ), мемлекеттік органдармен, клиенттермен, халықаралық институттармен және қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимыл жасайды. Өтініштер қаралады, болжамдар ескеріледі, сенім мен ашықтықты нығайту бойынша шаралар қабылданады.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару жүйесі сәйкестендіруді, бағалауды, мониторинг пен жауап беруді қамтиды. Құралдар қолданылады: тәуекелдер тіркелімі және картасы, КИР, тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспары, бизнес-процестер мен бақылаулар матрицасы. Тәуекелдердің барлық түрлерін санмен бағалау жүргізіледі: кредиттік, операциялық, сақтандыру және басқалар. КИР шектерінен асқан кезде түзету шаралары қабылданады.

2024 жылы тәуекелдер бойынша есептілік Директорлар кеңесі мен Басқармаға үнемі ұсынылып отырды. Жүйе жетілген және тиімді деп танылды.

Ішкі бақылау жүйесі

ІБЖ бақылау процедураларын, тәуекелдерді бағалау, мониторинг, ақпарат беру және бақылау ортасын қамтиды.

2024 жылы есептілікті дайындау және ұсыну мерзімдерінің бұзылуы тіркелген жоқ.

Жауапкершілікті басқаға беру

GRI 2-13

Стратегиялық шешімдер мен күнделікті басқарудың дәйектілігін қамтамасыз ететін жауапкершілікті бөлудің нақты құрылымдалған жүйесі жұмыс істейді. Директорлар кеңесі басымдықтарды айқындайды, саясатты бекітеді және өкілеттіктерді атқарушы орган — Басқармаға береді.

Басқарма стратегияны жүзеге асыру, бағдарламаларды орындау, тәуекелдерді басқару және ESG мақсаттарына қол жеткізу үшін жауапты болады. Тағайындалған басшылар мен бөлімшелер ішкі құжаттарды әзірлейді, көрсеткіштерге мониторинг жүргізеді және мүдделі тараптармен және реттеушілермен өзара іс-қимыл жасайды.

Табыстау құжатпен ресімделеді және жауапкершілік аймақтарын анықтайтын ішкі регламенттермен реттеледі. Тұрақты ішкі бақылау және аудит жүйенің ашықтығын, есеп беруін және икемділігін қамтамасыз етеді. Қажет болған жағдайда түзетулер енгізіледі — өкілеттіктер қайта бөлінеді, міндеттер қайта қаралады, бағалаудың жаңа әдістері енгізіледі.

ESG есептілігін дайындаудағы ДК рөлі

GRI 2-14

Директорлар кеңесі ESG есептілігін қалыптастыруда, бекітуде және бақылауда шешуші рөл атқарады. Ол жарияланатын ақпараттың ұйымның стратегиялық басымдықтарына толықтығын, дұрыстығын және сәйкестігін қамтамасыз етеді.

Есептің бөлімдерін бейінді комитеттер қарайды, содан кейін Директорлар кеңесінің бекітуіне шығарылады. Кеңес нақты нәтижелерге және тұрақты есептіліктің халықаралық стандарттарына сәйкестігін бағалай отырып, қорытынды құжатты бекітеді.

Директорлар кеңесі орнықты даму саласындағы басымдықтар мен бағыттарды айқындайды.

Ұйымда деректерді жинау, талдау және ұсынуды қамтитын ақпаратты ашу жүйесі бар. Директорлар кеңесі жариялау алдында есептің дәлдігі мен стратегиялық өзектілігін бағалайды, қажет болған жағдайда түзетулер енгізеді.

Орнықты дамуды Стратегиялық жоспарлау комитеті бақылайды және дамытады. Директорлар кеңесі жыл сайын орнықты даму туралы есептер алады, ESG бастамаларының тиімділігін талдайды және іс-шаралар жоспарының орындалуын бағалайды. Жарияланатын деректердің дәлдігіне, толықтығына және ашықтығына ерекше назар аударылады.

Мүдделер қақтығысы

GRI 2-15

ЭКА-да Корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу саясаты қолданылады. Құжатта қызметкерлердің міндеттері және қабылданған шешімдердің объективтілігіне әсер етуі мүмкін әрекеттерге тыйым салуды қоса алғанда, жеке мүдделілікке байланысты тәуекелдердің алдын алу шаралары айқындалған.

Барлық лауазымды тұлғалар ЭКА мен Жалғыз акционердің мүдделігі үшін әрекет етуге, ҚР заңнамасын, Жарғы мен ішкі құжаттарды сақтауға міндетті. Ықтимал мүдделер қақтығысы туындаған кезде қызметкер басшылықты немесе Комплаенс-қызметті дереу хабардар етуге міндетті.

Саясаттың сақталуын Комплаенс-қызмет пен Директорлар кеңесі бақылайды. Қақтығыс анықталған кезде мынадай шаралар қолданылады: лауазымдық міндеттерін орындаудан шеттету және басқа тұлғаға мүдделер қақтығысы туындаған немесе туындауы мүмкін мәселе бойынша лауазымдық міндеттерін орындауды тапсыруды, лауазымдық міндеттерін өзгерту немесе мүдделер қақтығысын жою бойынша өзге де шаралар қабылдау. Омбудсмен мен бейінді комитеттердің қатысуымен, қажет болған жағдайда — ҚР заңнамасына сәйкес реттеледі.

2024 жылы корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысы жағдайлары тіркелмеген, Жалғыз акционерден ЭКА және оның лауазымды тұлғаларының әрекеттеріне қатысты өтініштер түскен жоқ.

Комплаенс-тәуекелді басқару

Комплаенс-тәуекелдерді басқару жүйесі ішкі бақылау жүйесіне біріктірілген және ЭКА-ның барлық бөлімшелерін қамтиды. Оның мақсаты — қаржылық шығындарға, санкцияларға немесе беделді салдарға өкелуі мүмкін тәуекелдерді азайту. Комплаенс-іс-шаралар жыл сайын ЭКА-ның Директорлар кеңесі бекітетін жұмыс жоспары негізінде жүзеге асырылады, оның іске асырылу барысы туралы есептер тоқсан сайын ұсынылады.

2024 жылы қамтамасыз етілді:

- АЖ/ТҚҚІҚ шеңберіндегі операциялардың қаржылық мониторингі;
- санкциялық тізімдердегі субъектілермен өзара іс-қимылдың болмауын бақылау;
- сыртқы тәуекелдерге көбірек көңіл бөлу.

Комплаенс-тәуекелді басқарудың 2024 жылғы тиімділігі барабар деп танылды.

2024 жылы келесі іс-шаралар орындалды:

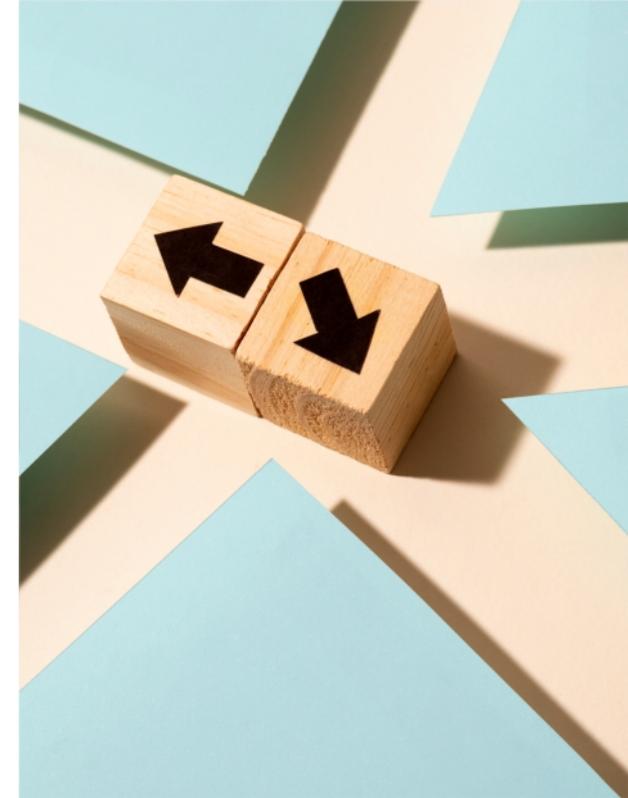
- ішкі құжаттарға сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу;
- автоматтандырылған жүйелер арқылы контрагенттердің сенімділігі мен үлестестігін тексеру;
- ЭКА-ның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды сақтауы;
- сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған тұлғаларды жұмысқа орналастыруға шектеулерді сақтау;
- лауазымды тұлғалар мен олардың жұбайларының активтері мен міндеттемелері, кірістері мен мүлкі туралы декларацияларды беру мониторингі;
- ЭКА қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу;
- ЭКА қызметінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг жүргізу;
- тәуекелдер мен медиаөріс мониторингі (2 943 жарияланымды, ЭКА лауазымды тұлғаларының немесе қызметкерлерінің заңсыз әрекеттері туралы, сыбайлас жемқорлық немесе алаяқтық жағдайлары туралы жарияланымдарды талдауда анықталған жоқ).

Келесі оқыту іс-шаралары өткізілді:

- «ЭКА қызметкерлерін және ЭКА-да сыбайлас жемқорлық көріністері немесе алаяқтық жағдайлары туралы ақпаратты хабарлайтын тұлғаларды қорғау және қудалаудың болмауын қамтамасыз ету көпілдіктері туралы»;
- «Жеке тұлғалардың кірістері мен мүліктерін жалпыға бірдей декларациялау бойынша кіріспе курс»;
- «Алаяқтық әрекеттердің формалары мен түрлері. ЭКА-да алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шараларды іске асыру».

Сыбайлас жемқорлық пен алаяқтыққа қарсы іс-қимыл

ЭКА-да сыбайлас жемқорлық пен алаяқтыққа мүлдем төзбеушілік саясаты қолданылады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатын және тиісті нұсқаулықты, Корпоративтік басқару кодексін, Іскерлік этика кодексін, Корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу саясатын қоса алғанда, ішкі құжаттар қабылданып, іске асырылуда.

«Сенім» желісін қоса алғанда, құпия кері байланыс арналары қамтамасыз етілді. Ақпарат берушілерді қорғауға және қуғын-сүргіннің болмауына көпілдік беріледі. Барлық өтініштер тексеріледі, қажет болған жағдайда тергеу және құқық қорғау органдарымен өзара іс-қимыл жүргізіледі.

Кері байланыс арналары:

«Сенім» жедел желісі:
+7 (7172) 55-44-70,
senim@kazakhexport.kz

сайттағы форма және
басқа құпия арналар

2024 жылы сыбайлас жемқорлық пен алаяқтық жағдайлары тіркелген жоқ. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер сақталды, тиімді ішкі бақылау және тиісті корпоративтік мәдениет қамтамасыз етілді. Мониторинг нәтижелері туралы ақпарат ашық қолжетімділікте жарияланады.

Маңызды проблемалар туралы хабарлау

GRI 2-16

Сыни бұзушылықтар туралы хабарламалар іскерлік этика нормалары мен ішкі бақылау құралдарына негізделген қолданыстағы жүйе шеңберінде өңделеді. Өтініштер сенім телефоны, e-mail және интернет-портал арқылы қабылданады. 2024 жылы сыбайлас жемқорлық белгілері туралы хабарламалар түскен жоқ.

Комплаенс функциясы басқару құрылымына біріктірілген. Ішкі бақылау механизмдері заңнаманы, ішкі стандарттар мен іскерлік этика нормаларының бұзушылықтарын уақтылы анықтауды және азайтуды қамтамасыз ете отырып, барлық негізгі процестерді қамтиды.

Шұғыл назар аударуды талап ететін мәселелер белгіленген жүйе бойынша өңделеді: өтініштерді COMPLAINT-қызмет талдайды, олар бойынша тергеулер жүргізіледі, есептерді Директорлар кеңесі қарайды. Сенім желісі және анонимді байланыс арналары жұмыс істейді, тәуекелдерді басқару жүйесі жұмыс істейді.

Маңызды проблемалармен күресу салдарды жоюды да, тәуекелдердің алдын алуды да қамтиды. COMPLAINT-бақылау күшейтілді, мониторингтің автоматтандырылған механизмдері енгізілді, сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама және контрагенттерді бағалау жүргізілуде. Қызметкерлер бұзушылықтарды анықтау және алдын алу бойынша практикалық оқытудан өтеді.

Мониторинг нәтижелері мен қабылданған шаралар ашық қолжетімділікте жарияланады. Проактивті бақылауға негізделген тәсіл бизнестің сенімі мен тұрақтылығын нығайтуға ықпал етеді.

Басқару органының тиімділігін бағалау

GRI 2-18

Директорлар кеңесінің тиімділігі басқару сапасы мен ашықтығын арттыру мақсатында жыл сайын бағаланады. 2024 жылы сауалнама мен отырыстарда талқылауды қамтитын өзін-өзі бағалау жүргізілді. Нәтижелер қабылданған шешімдердің жоғары деңгейі мен дұрыстығын растады.

Бағалау Жалпы кеңестің, оның комитеттерінің және жеке мүшелерінің қызметін қамтиды. Стратегияның іске асырылуы, негізгі көрсеткіштердің мониторингі, тәуекелдерді басқарудың тиімділігі, корпоративтік стандарттардың сақталуы және мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл талданады.

Объективтілік үшін ішкі өзін-өзі бағалау да, сыртқы тәуелсіз сараптама да қолданылады. Бұл тәсіл даму бағыттарын анықтауға және тиімділікті арттыру шараларын енгізуге мүмкіндік береді.

Бағалау қорытындысы бойынша нақты қадамдар өзірленуде: кеңес құрамын жаңарту, стратегиялық бақылауды күшейту, шешім қабылдау және ішкі мониторинг процестерін жетілдіру.

Бағалау корпоративтік басқаруды нығайтуға, бәсекеге қабілеттілік пен тұрақтылықты сақтауға ықпал етеді, сондай-ақ өзгерістерге бейімделу және үздік тәжірибелерді енгізу үшін негіз қалыптастырады.

Сыйақы саясаты

GRI 2-19

Сыйақы жүйесі стратегиялық мақсаттарға қол жеткізуге, нәтижелілікті қамтамасыз етуге және тұрақты уәждемені қалыптастыруға бағытталған. Директорлар кеңесі мүшелерінің сыйақысын Жалғыз акционер бекітеді және ашықтық, әділдік пен нарықтық жағдайларға сәйкестік қағидаттарына негізделеді.

Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелері сыйақының белгіленген және өзгермелі бөлігін алады. Негізгі жалақының мөлшері жауапкершілік деңгейіне байланысты, ал өзгермелі бөлігі тиімділіктің негізгі көрсеткіштерін (CPE) орындауға байланысты. Негізгі мамандар үшін жұмысқа қабылдау кезінде бонустар және ынталандыру төлемдері қарастырылған. Еңбек қатынастары тоқтатылған кездегі өтемақылар келісімшарттардың талаптарымен және заңнамамен реттеледі.

Сыйақы саясаты орнықты даму мақсаттарымен байланысты. Ол бизнеске, қоғамға және қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауды қалыптастыруға бағытталған. Оның іске асырылуын бақылауды ынталандыру механизмдерінің стратегиялық басымдықтарға және сыртқы ортадағы өзгерістерге сәйкестігін қамтамасыз ете отырып, Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитет жүзеге асырады.

Сыйақыны анықтау процесі

GRI 2-20

Сыйақыны анықтау процесі ішкі құжаттармен реттеледі және Кадрлар, сыйақылар және әлеуметтік мәселелер жөніндегі комитетпен қаралуы тиіс. Директорлар кеңесі қорытынды бекітеді.

Басшылардың еңбегіне ақы төлеу жүйесі ашықтық, әділдік және стратегиялық мақсаттарға сәйкестік қағидаттарына негізделеді. Комитет мотивациялық механизмдердің тиімділігін бағалайды, негізгі көрсеткіштер бойынша жетістіктерді, ішкі регламенттер мен нарықтық стандарттардың сақталуын талдайды.

Сыйақыға белгіленген бөлік (жалақы) және KPI орындалуына байланысты өзгермелі бөлік (бонустар) кіреді. Кешенді бағалау қолданылады: орнықты даму көрсеткіштерін қоса алғанда, жеке және корпоративтік нәтижелер ескеріледі.

Негізгі мамандар үшін жұмысқа қабылдау кезінде бонустар болуы мүмкін. Еңбек қатынастары тоқтатылған кезде келісімшарт пен заңнамаға сәйкес өтемақы төлемдері көзделген.

Директорлар кеңесінің мүшелері акционер мен атқарушы орган басшысының өкілдерін қоспағанда, комитеттерге мүше болғаны және қатысқаны үшін бекітілген жылдық сыйақы ала алады. Көлемі міндеттерді, қызмет ауқымын, мәселелердің күрделілігін және салалық бенчмаркингті ескере отырып белгіленеді. Жалғыз акционер бекітеді.

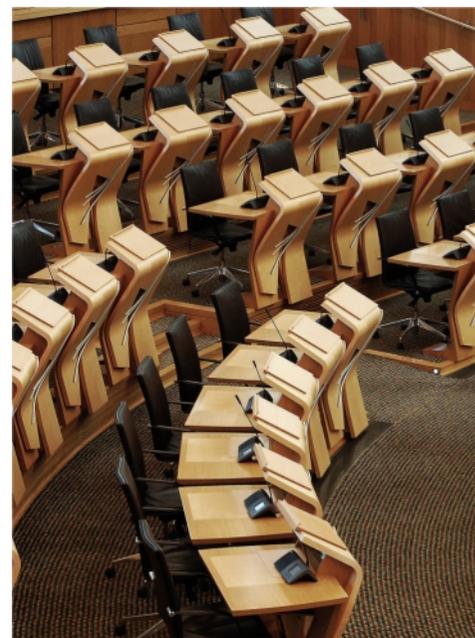
Басқарма мүшелері үшін сыйақы Директорлар кеңесі бекіткен қағидалар бойынша айқындалады. Жылдық сыйақы 2024-2025 жылдарға арналған ESG-жоспарды іске асыру жөніндегі міндеттерді қоса алғанда, белгіленген KPI-ге қол жеткізген кезде аудиттелген есептілік бекітілгеннен кейін жыл қорытындысы бойынша төленеді.

Жалпы жылдық өтемақы коэффициенті

GRI 2-21

2024 жылы Басқарма төрағасының жалпы жылдық өтемақысының қызметкерлердің орташа жалақысына қатынасы 2,5 құрады. Бұл көрсеткіш кірістерді бөлудің әділеттілік деңгейін көрсетеді және сыйақы жүйесінің тепе-теңдігін бағалау үшін қолданылады.

2024-2025 жылдарға арналған Орнықты даму саясатын іске асыру шеңберінде ESG-міндеттерді орындау Басқарма мүшелері үшін тиімділіктің негізгі көрсеткіші ретінде бекітілді. Тиісті шаралар Іс-шаралар жоспарына енгізілген және ESG қағидаттарын бизнес-процестерге біріктіруге бағытталған.

Өтініштер мен шағымдар беру механизмдері

GRI 2-26

Шағымдарды қарау тәсілі және шағымдарды беру механизмдері

Корпоративтік беделді қалыптастыру өтініштерді анықтау және уақтылы қарау қабілетіне негізделген. Ол үшін жұмыс істейтін механизмдер — Омбудсмен, Комплаенс-қызмет және Корпоративтік хатшы құрылды. Олар өтініштерді беру және қарау кезінде құпиялылық пен объективтілікті қамтамасыз етеді.

Шағымдар электронды түрде де, жеке түрде де берілуі мүмкін, бұл жүйені барлық мүдделі тараптарға қолжетімді етеді. Бұл құралдар проблемалық аймақтарды ертерек анықтауға мүмкіндік береді, бұл тек реакцияны ғана емес, жағдайды белсенді басқаруды қамтамасыз етеді.

Этика және іскерлік мінез-құлық мәселелері бойынша ашық және тиімді қарым-қатынасты қамтамасыз ететін жүйе бірізді дамып келеді. Мұндай механизмдердің құрылуы корпоративтік мәдениеттің стратегиялық маңызды элементі ретінде қарастырылады.

Қызметкерлер мен басқа да мүдделі тараптарға этикаға, нормалар мен саясаттарды сақтауға, сондай-ақ орнықты даму қағидаттарының ықтимал бұзушылықтарына байланысты мәселелер бойынша кеңес алуға және көтеруге мүмкіндік беретін механизмдер жұмыс істейді.

Бұл механизмдерге қолжетімділік:

- ішкі байланыс арналары (электрондық пошта, қорғалған кері байланыс нысандары, «Сенім» жедел желісі);
- басшылықпен және саясаттың сақталуы үшін жауапты тұлғалармен кездесулер;
- мінез-құлықтың негізгі қағидаттары мен нормалары түсіндірілетін ішкі оқыту іс-шаралары арқылы қамтамасыз етіледі.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жәрдем көрсеткен (көрсететін) тұлғалардың құпиялылығы мен қудалау мен кемсітуден қорғалуына кепілдік беріледі. Бұл ережелер Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатын қоса алғанда, ішкі құжаттарда бекітілген. Сондай-ақ әрбір өтінішті тәуелсіз талдау және кейіннен тиісті шаралар қабылдау қамтамасыз етіледі.

Өтініштермен жұмыс істеу жүйесі оның тиімділігін арттыру үшін үнемі қайта қаралады. Бұл қиындықтарға уақтылы әсер етуге, тәуекел аймақтарын анықтауға және ұжым ішінде және сыртқы серіктестер арасында сенімді нығайтуға мүмкіндік береді.

«Сенім» жедел желісі

Сыбайлас жемқорлық, алаяқтық, әрекетсіздік, арандатушылық және ЭКА-ға немесе оның өкілдеріне, ЭКА қызметкерлері мен лауазымды тұлғаларына қатысты жасалған басқа да құқыққа қарсы әрекеттер фактілерін қоса алғанда, бұзушылықтар туралы хабарлауға арналған «Сенім» жедел желісінің жұмысын қамтамасыз етеді.

Арна қызметкерлерге, клиенттерге, контрагенттерге және басқа да мүдделі тұлғаларға қол жетімді. Байланыс жолдары:

телефон: +7 (7172) 55-44-70

электрондық пошта: senim@kazakhexport.kz

Комплаенс-қызмет қызметкерлерінің электрондық мекенжайлары (корпоративтік интернет-ресурста көрсетілген)

пошталық мекенжайы: ҚР, Астана қ., Есіл ауданы, Мәңгілік Ел даңғылы, 55А ғимарат, индексі Z05T3E2

Құпиялылыққа және анонимді түрде қарау мүмкіндігіне кепілдік беріледі. Барлық өтініштер Комплаенс-қызметтің міндетті қарауына жатады.

2024 жылы «Сенім» жедел желісі арқылы сыбайлас жемқорлық, лауазымын теріс пайдалану немесе өзге де құқық бұзушылықтар туралы өтініштер тіркелген жоқ.

Кеңес беру және ақпараттандыру

Әрбір қызметкер мен серіктеске этика, сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер және рұқсат етілетін тәртіп мәселелері бойынша түсініктемелер алуға мүмкіндік берілді. Комплаенс-қызмет пен Омбудсмен — бұл процестің негізгі буындары. Олардың байланыс деректері ресми сайтта қолжетімді, бұл өзара іс-қимылдың жеделдігі мен ашықтығын қамтамасыз етеді. Консультациялар тікелей басшылар мен Адами ресурстарды басқару департаменті арқылы да мүмкін.

Ақпараттандыру және оқыту

Қолданыстағы механизмдер ақпараттық сүйемелдеу және оқыту жүйесімен толықтырылды.

Барлық қызметкерлер жұмыстың алғашқы күндерінен бастап қолданыстағы рәсімдермен танысады. Комплаенс-қызмет пен Адами ресурстарды басқару департаменті тұрақты оқыту шараларын өткізеді. Корпоративтік платформа-ларда өзекті материалдар жарияланады, ал тиісті бөлімшелер сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастырады.

Өтініш берушілерді қорғау кепілдіктері

ЭКА-да сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жәрдем көрсететін (көрсеткен) тұлғаларға қорғау кепілдіктері және қудалаудың болмауы қамтамасыз етіледі. Бұл Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатында, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жәрдем көрсету туралы ақпаратты жарияламау туралы келісімдер түрінде бекітілген. Әрбір негізделген сигнал үшін кейіннен құқықтық, ұйымдастырушылық, тәртіптік сипаттағы шараларды қабылдай отырып, қызметтік тергеу басталады. Бұл тәсіл әділеттілік пен жауапкершілік қағидаттарына адалдықты көрсетеді.

Қажет болған жағдайда, ЭКА Комплаенс-қызметі ЭКА-ға қатысты алаяқтық әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасалған жағдайлардың алдын алуға және тергеп-тексеруге жәрдемдесу мақсатында Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарымен өзара іс-қимылды жүзеге асырады.

Заңнаманы қадағалау

GRI 2-27

2024 жылы ҚР заңнамасы мен қолданылатын халықаралық міндеттемелердің сақталуы қамтамасыз етілді. Нормативтік сәйкестікті бақылау бейінді бөлімшелердің қатысуымен тұрақты негізде жүзеге асырылды.

Құқықтық қолдау негізгі бағыттарды қамтыды: сақтандыру, андеррайтинг, сатып алу, еңбек қатынастары және корпоративтік басқару. Ішкі құжаттар мен рәсімдерге құқықтық талдау үнемі жүргізіліп отырады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенске ерекше назар аударылды: мүдделер қақтығысының алдын алу шаралары енгізілді, сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар қолданылады, персоналды оқыту тұрақты негізде жүргізіледі.

Ішкі құжаттардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, экология, еңбек құқықтары және корпоративтік басқару салаларындағы нормаларға сәйкестігіне талдау жүргізіледі. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты және алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу жөніндегі ішкі құжат жаңартылды, АЖ/ТҚҚ тәуекелдеріне бағалау жүргізілді.

Ішкі процестерді кейіннен бейімдей отырып, заңнаманың өзгерістеріне мониторинг жүргізу рәсімдері жұмыс істейді. Қызметкерлер нормативтік сәйкестік және этика мәселелері бойынша тұрақты оқытудан өтеді.

Заңнаманы қадағалаудың кешенді тәсілі мыналарды қамтиды:

- ішкі бақылау және тәуелсіз аудит
- реттеуші органдармен өзара іс-қимыл және заңнаманы жетілдіру жөніндегі жұмыс топтарына қатысу
- нормативтік актілердің талаптарын күнделікті операциялық практикаға интеграциялау

Мұндай жүйе серіктестер, клиенттер және мемлекеттік органдар тарапынан операциялардың ашықтығын, құқықтық тазалығын және сенімін қамтамасыз ете отырып, заңды және беделді тәуекелдерді барынша азайтуға мүмкіндік береді.

2024 жылы заңнаманы қадағалауға жауапкершілік және жүйелі көзқарас көрсетілді, бұл ретте құқықтық адалдық корпоративтік мәдениеттің ажырамас бөлігі ретінде қарастырылады. Құқықтық тәуекелдерді басқарудың кешенді тәсілі Комплаенс-тәуекелді басқару саясатын, Іскерлік этика кодексін, Корпоративтік басқару кодексін, Орнықты даму саясатын және Тәуекелдерді басқару саясатын қоса алғанда, бекітілген ішкі құжаттар негізінде іске асырылады.

Ашықтық пен бақылауды қамтамасыз етуде Директорлар кеңесіне есеп беретін Комплаенс-қызмет шешуші рөл атқарады. Ол ресми қадағалаумен шектелмейді, бірақ сыбайлас жемқорлыққа, алаяқтыққа және қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға қарсы күресті қоса алғанда, құқық бұзушылықтарды мониторингтеу, ішкі бақылау және алдын алу бойынша белсенді жұмыс жүргізеді.

Ішкі процестер құқықтық сауаттылықты тұрақты нығайтуға бағытталған. Қызметкерлерді қолданыстағы заңнама нормаларына оқыту тәуекелдерді тұрақты талдау, этикалық мінез-құлпық стандарттарын енгізу және сәйкестікті бақылауды қамтамасыз ету тұрақты негізде жүргізіледі. Халықаралық тәсілдерге сүйену (ISO 31000:2018, COSO ERM:2017), оларды ұлттық нормативтермен үйлестіру сын-қатерлерге тиімді жауап беруге және тәуекелдердің алдын алуға мүмкіндік береді.

Осылайша, 2024 жылы құқықтық жауапкершілік пен ашықтықтың жоғары деңгейі қамтамасыз етілді, бұл оның нарықтағы оң іскерлік беделін дамытуға және сақтауға деген ұмтылысын растайды.

Қауымдастықтарға қатысу

GRI 2-28

Кәсіби қоғамдастықта және халықаралық аренада қатысуы бірізді нығайып келеді. Бейінді қауымдастықтар мен жұмыс топтарына қатысуы экспорттық кредиттеу саласындағы жаһандық трендтерді қадағалап қана қоймай, қазақстандық экспорттаушыларды қолдаудың тиімді құралдарын қалыптастыруға тікелей қатысуға мүмкіндік береді.

2024 жылы Агенттік бірқатар беделді халықаралық және аймақтық ұйымдармен, соның ішінде:

Берлин Еуразиялық клубымен өзара іс-қимыл жасады, онда 42-ші отырыс барысында Ausfuhrkredit-Gesellschaft mbH (Германия) АКА-мен ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды. Келісім қазақстандық өндірушілердің экспорттық мүмкіндіктерін кеңейтуге және еуропалық нарықтармен әріптестікті күшейтуге бағытталған.

Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) — Экспорттық кредиттер мен кепілдіктер жөніндегі жұмыс тобының 164-ші сессиясына қатысу Қазақстанның экспортты қолдау және үздік тәжірибелерді енгізу саласындағы жетістіктерін халықаралық қоғамдастыққа ұсынуға мүмкіндік берді.

Экспорттық-кредиттік агенттіктер мен сақтандыру ұйымдары:

- Turk Eximbank (Түркия);
- Swiss Re (Швейцария);
- Инвестициялар мен экспорттық кредиттерді сақтандыру жөніндегі Ислам корпорациясы (ICIEC);
- Eximbank SR (Словакия);
- Қырғызстан, Өзбекстан және Тәжікстандағы сақтандыру серіктестік ұйымдары.

Өзара әрекеттесу форматтарына мыналар кіреді:

- делегациялардың мақсатты семинарларын, жұмыс кездесулерін және сапарларын өткізу,
- стратегиялық ынтымақтастық туралы меморандумдар мен келісімдерге қол қою,
- цифрландыру, комплаенс, тәуекелдерді басқару бойынша техникалық білім алмасу,
- сауда және экспорт алдындағы қаржыландыру саласындағы шешімдерді бірлесіп өзірлеу.

Бұл тәсіл Агенттікке өзекті халықаралық күн тәртібінен хабардар болып қана қоймай, өзінің тиімділігін дәлелдеген тәжірибелерді енгізуге мүмкіндік береді. Бейінді ұйымдарға қатысу экспорттық кредиттеудің ұлттық жүйесіне деген сенімді күшейтеді, ашықтықты арттыруға ықпал етеді, сондай-ақ халықаралық ынтымақтастықтың қосымша арналарын ашады.

2024 жылы келесі ұйымдар мен бастамаларға қатысу жалғастырылды:

- БҰҰ Жаһандық шарты (UN Global Compact) — орнықты даму, адам құқықтары, еңбек, экология және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес қағидаттарын ілгерілетуге бағытталған халықаралық бастама;
- Әйелдердің мүмкіндіктерін кеңейту қағидаттары (WEPs) — БҰҰ-ның гендерлік теңдікті және әйелдердің экономикаға қатысуын ілгерілету платформасы;
- Net Zero Export Credit Agencies Alliance — парниктік газдардың нөлдік шығарындыларына қол жеткізуді көздейтін экспорттық-кредиттік агенттіктердің альянсы;
- Берн одағы (Berne Union) — ақпарат алмасуды және сала стандарттарын дамытуды қамтамасыз ететін экспорттық-кредиттік агенттіктер мен сақтандырушыларды біріктіретін халықаралық қауымдастық;
- Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы — ҚР қаржы секторын дамытуға жәрдемдесетін кәсіби бірлестік;
- Aman Union — Ислам мемлекеттері мен араб әлемінің ірі экспорттық-кредиттік агенттіктерінің қауымдастығы;
- «Атамекен» ҚР ҰКП — Кәсіпкерлер палатасының негізгі міндеттері бизнестің мүдделерін қорғау және білдіру, іскерлік ахуалды жақсарту, бизнес пен биліктің сындарлы диалогын жолға қою, бизнеске консультациялық көмек көрсету болып табылады;
- ICISA — халықаралық қауымдастық, оның мақсаты кредиттік сақтандыру өнімдері мен кепілдіктерге қатысты мәселелерді зерттеу болып табылады.

Қауымдастықтар мен серіктестік бірлестіктерге қатысу — бұл Агенттікке елдің экспорттық әлеуетін дамытуға, инновациялық шешімдерді енгізуге және Қазақстанның сыртқы нарықтардағы позициясын нығайтуға мүмкіндік беретін пәрменді құралдардың бірі.

Мүдделі тараптар

2024 жылы мүдделі тараптарды басқару және орнықты даму процестеріне жүйелі тарту қамтамасыз етілді. Негізгі топтар анықталды: клиенттер, қызметкерлер, мемлекеттік органдар, қаржы институттары, қауымдастықтар және халықаралық серіктестер (4-қосымша).

Өзара іс-қимыл нысандары іске асырылды: онлайн-сауалнамалар, стратегиялық сессиялар, іскерлік кездесулер, форумдар мен консультацияларға қатысу. Алынған кері байланыс экспортты қолдау жобалары мен бағдарламаларын іске асыру кезінде ескеріледі.

Тараптардың қажеттіліктері мен болжамдары Орнықты даму туралы есепті, Климаттық стратегия-ны және ішкі регламенттерді өзірлеу кезінде пайдаланылады.

Қатыстыру механизмдері халықаралық тәжірибелер негізінде жетілдірілуде. Бұл тәсіл барлық тараптардың мүдделерін есепке алуға ықпал етеді, ашықтықты арттырады және сенімді нығайтады.

Мүдделі тараптарды сәйкестендіру

Мүдделі тараптарды анықтау тәсілі Басқарманың 2021 жылғы 30 қыркүйектегі шешімімен бекітілген «Стейкхолдерлер картасында» жүйеленген.

Құжат өзара әрекеттесудің қазіргі құрылымын көрсетеді және негізгі ықпал ету топтарымен атаулы қарым-қатынасты құруға көмектеседі.

Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу жүйесін құру басымдықтардың бірі ретінде танылды. Бұл тәсіл барлық қатысушы тараптардың мүдделерін ескеруге және ұлттық өрі халықаралық деңгейде ықпалды күшейтуге мүмкіндік береді.

Негізгі мүдделі тараптарға мыналар жатады:

- алғыз акционер («Бәйтерек» ҰБХ» АҚ);
- мемлекеттік органдар және реттеуші құрылымдар;
- клиенттер (экспорттаушылар);
- қызметкерлер;
- өнім берушілер;
- халықаралық қаржы институттары;
- қоғамдық ұйымдар, БАҚ және т.б.

Өзара әрекеттесу нысандары мен арналары

Өр топтың ерекшеліктеріне бейімделген өртүрлі байланыс арналары қолданылады:

- іскерлік және ресми хат алмасу;
- кездесулер, консультациялар, бірлескен жұмыс топтары;
- салалық және мемлекеттік форумдарға қатысу;
- сайттағы және БАҚ-тағы жарияланымдар;
- ішкі сауалнамалар және қызметкерлермен диалог;
- ашық кері байланыс арналары.

Өзара іс-қимылдың көп деңгейлі жүйесі негізгі ішкі құжаттарда бекітілген: «Іскерлік этика кодексі», «Корпоративтік басқару кодексі», «Орнықты даму саясаты» және «Тәуекелдерді басқару саясаты». Бұл құжаттар мыналарды көрсетеді: стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу ресми әрекеттермен ішкі сақталмай, күнделікті процестерге енгізілуі керек.

GRI 2-29

Мүдделі тараптардың қатысуы

Мүдделі тараптардың пікірлері стратегиялық бастамаларды қалыптастыру және ESG-есептілікті өзірлеу кезінде ескеріледі. Ашықтық пен диалогты ұстану тұрақты өсудің негізгі элементі ретінде тұрақты даму саясатында бекітілген.

Кері байланыс сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат пен тәуекелдерді басқару жүйесі шеңберінде мониторинг және бейімделу құралы ретінде пайдаланылады. 2024 жылы өзара іс-қимылға назар күшейтілді: ішкі регламенттер жаңартылды, цифрлық арналар кеңейтілді, кері байланыстың жаңа нысандары енгізілді.

Болашақта өзара іс-қимыл жоспарларын ресімдеу, кері байланыспен жүйелі жұмысты тереңдету және операциялық процестерге орнықты даму қағидаттарын ықпалдастыру жоспарлануда. Мүдделі тараптармен ашық диалог тұрақтылық пен бәсекеге қабілеттілікті арттыру құралы ретінде қарастырылады.

ЭКА ашықтық, жүйелілік және айқындық негізінде ішкі және сыртқы мүдделі тараптармен тұрақты байланыс орнатады. Ақпаратты жариялау тәсілі 2018 жылғы 23 ақпанда Директорлар кеңесі бекіткен Ақпаратты жариялау саясатымен реттеледі.

Осы Саясатқа сәйкес ақпарат Жалғыз акционерге, инвесторларға, клиенттерге, мемлекеттік органдарға, бұқаралық ақпарат құралдарына және басқа да мүдделі тараптарға беріледі. Негізгі қағидаттар: жүйелілік, уақтылық, қол жетімділік, сенімділік және тепе-теңдік.

Саясатты іске асыру шеңберінде жыл сайын медиа-жоспар құрылады, PR-іс-шаралар өткізіледі және корпоративтік сайт үнемі жаңартылып отырады.

2024 жылы ақпараттық баяндау бойынша келесі іс-шаралар өткізілді:

- БАҚ-та 224 материал жарияланды;
- әлеуметтік желілерде 534 жарияланым орналастырылды;
- 106-дан астам баспасөз-релиздері мен ақпараттық хабарламалар дайындалды;
- 212 материал қазақ және ағылшын тілдеріне аударылды;
- телеарналарда 17 бейнесюжет пен репортаж шығарылды;
- басшылықтың 10-нан астам жария баяндамалары өткізілді;
- БАҚ сұраныстарына 10-нан астам жауап берілді;
- Тараз, Шымкент, Алматы және Қарағандыға 4 баспасөз туры ұйымдастырылды;
- ақпарат 45 шетелдік БАҚ-та (АҚШ, Франция, Германия, Италия, Қытай және т.б.) жарияланды;
- 70-тен астам іс-шара баяндалды;
- қолдау құралдары туралы 40-тан астам бейнероликтер жасалды;
- ЭКА қызметі туралы имидждік бейнеролик өзірленді.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл ақпараттық ресурстарды, іс-шараларды, тікелей коммуникацияларды және БАҚ-тағы жарияланымдарды қоса алғанда, өртүрлі арналар арқылы тұрақты негізде жүзеге асырылады. Бекітілген медиа-жоспар шеңберінде барлық жоспарланған ақпараттық бәсеңділік іске асырылды.

Сонымен қатар, негізгі оқиғалар мен бастамаларды көрсететін 63 материал жарияланды. Бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде 3213 еске алу тіркелді, оның 1735-і жағымды сипатта. Бұл ақпараттық ашықтық пен қызметке деген сенімнің жоғары деңгейін көрсетеді.

ESG тәсілдері

Орнықты даму стратегиялық басымдық ретінде бекітілген. Экспорттаушыларды қолдау, андеррайтинг, тәуекелдерді басқару және қайта сақтандыру процестеріне ESG-қағидаттары енгізілді. Орнықты практикалары бар компанияларға жеңілдіктер беріледі.

ESG-тұжырымдамасы және 2025 жылға дейінгі іс-шаралар жоспары бекітілді. **Өтініш берушінің сауалнамасы** және ESG критерийлері бойынша клиенттерді бағалау жүйесі әзірленді.

Климаттық стратегия әзірленуде. Халықаралық ESG рейтингін алу қарастырылуда. Орнықты даму мәселелерін реттейтін нормативтік құжаттар (экологиялық, өлеуметтік, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәселелерді қоса алғанда) қызметкерлерге қолжетімді, жаңартылады және ішкі бақылау мен оқытумен сүйемелденеді.

ESG-тәуекелдер тіркелімі құрылды. Тәсілдерді іске асыру тұрақты қағидаттарды бизнеске интеграциялауға және серіктестер мен инвесторлар тарапынан сенімді нығайтуға бағытталған.

Саясатта белгіленген міндеттемелер мыналар арқылы жүзеге асырылады:

- ішкі рәсімдерді әзірлеу және енгізу;
- қызметкерлерді оқытуды ұйымдастыру және ақпараттандыру;
- тәуекелдерді бағалау және шешім қабылдау жүйесіне тұрақтылық критерийлерін қосу;
- ESG қағидаттарының сақталуын бақылау;
- сенбіліктер, «Көліксіз бір күн» сияқты іс-шараларды өткізу, жаһандық ESG бастамаларына қатысу.

Саясатты енгізу жүйесі сонымен қатар ішкі бақылау мен кері байланыс механизмдерін қамтиды, осының арқасында ауытқуларды уақтылы анықтауға және міндеттемелерді іске асырудың тиімділігін арттыруға болады.

Орнықты даму мәселелері бірқатар ішкі нормативтік құжаттарды қамтиды:

- Орнықты даму саясаты
- «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ-тың Даму жоспары
- Корпоративтік басқару кодексі
- Іскерлік этика кодексі
- Холдингтің бірыңғай кадр саясаты
- Адам құқықтары саясаты
- Ақпараттық қауіпсіздік саясаты
- Тәуекелдерді басқару саясаты
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат
- Экологиялық және өлеуметтік саясат
- Парниктік газдар шығарындыларын есептеу әдістемесі
- Стейкхолдер картасы
- Қызметкерлерге арналған Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулық
- Орнықты даму саясатын іске асыру жөніндегі 2024-2025 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары
- Орнықты даму саласындағы 2024-2026 жылдарға арналған қызметтің негізгі көрсеткіштері
- «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ-тың «Жасыл кеңсе» тұжырымдамасы

Директорлар кеңесі стратегиялық басшылықты қамтамасыз етеді, негізгі құжаттарды бекітеді және ESG міндеттерінің орындалуын бақылайды. Оның жанында бастамаларды қарайтын және орнықты даму көрсеткіштеріне қол жеткізуді бақылайтын Стратегиялық жоспарлау комитеті жұмыс істейді.

Басқарма бекітілген жоспарларды іске асыру үшін жауапты. Басқарма мүшелерінде ESG-KPI бекітілген. Операциялық орындауды бейінді мамандар мен бөлімшелер үйлестіреді.

ESG қағидаттары корпоративтік саясатқа және күнделікті операциялық шешімдерге біріктірілген.

Экспорттаушыларда тұрақты тәжірибелердің болуы (оның ішінде экология, еңбек жағдайлары және корпоративтік басқару бойынша) тікелей артықшылықтар береді:

- сақтандыру тарифі бойынша жеңілдіктер алу мүмкіндігі.

Егер бір уақытта мынадай шарттар орындалса, қарызды, жобалық қаржыландыруды немесе қаржы лизингін сақтандыруға өтініш берген кезде жеңілдік берілуі мүмкін:

- қарыздың мақсаты — инвестициялық;
- сақтандыру арқылы қорғау мерзімі екі жыл немесе одан да көп.

Бұл жағдайда экспорттаушыға қызметтің экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық аспектілерін қамтитын ESG-факторлар бойынша сауалнама жіберіледі. Анкетаны орнықты даму жөніндегі маман бағалайды. Қажет болған жағдайда, ол қосымша ақпарат алу үшін уәкілетті органдарға ресми сұрау жібере алады.

Егер экспорттаушы ESG сауалнамасында белгіленген критерийлерге сәйкес келсе, ол сақтандыру тарифіне 10% дейін жеңілдік алады. Критерийлердің, ақпаратқа қойылатын талаптардың толық тізбесі және растау тәртібі — жылдық есепке 5-қосымшада орналастырылған Сауалнамада келтірілген.

Осылайша, ESG Агенттіктің ғана емес, оның клиенттерінің де тұрақты дамуының құралы мен ынтасына айналады.

2025 жылға арналған және ұзақ мерзімді жоспарлар

2024 жылы Агенттік 2023 жылғы ESG күн тәртібіндегі орындалған іс-шаралардың нәтижелеріне талдау жүргізіп, жаңа стратегиялық басымдықтарды анықтады. Даму бағыттарын таңдау кезінде орнықты даму саласындағы жаһандық трендтер, сондай-ақ негізгі мүдделі тараптардың қажеттіліктері ескерілді. ESG трансформациясы бизнестің ұзақ мерзімді бәсекеге қабілеттілігінің ажыра-мас шарты болып қала береді.

Агенттіктің негізгі мақсаттары:

- ESG рейтингіналу
- Климаттық стратегияны өзірлеу және қабылдау
- 1 және 2 қамту бойынша шығарындыларды азайту
- 3 қамту бойынша ақпаратты кезеңмен жариялау
- «жасыл жобалар» бойынша портфель көлемін ұлғайту
- ESG күн тәртібіне қатысу бойынша клиенттер санын көбейту

Орнықты даму саласындағы құзыреттіліктер

GRI 2-17

ESG-қағидаттарын басқару және операциялық қызметке интеграциялауға арналған негізгі құжаттар бекітілді:

- Орнықты даму саясаты,
- Экологиялық саясат,
- Адам құқықтары жөніндегі саясат,
- 2024-2025 жылдарға арналған Орнықты даму саясатын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары
- Орнықты даму саласындағы 2024-2026 жылдарға арналған қызметтің негізгі көрсеткіштері

Сыртқы сарапшылармен ынтымақтастық жүргізілуде және практикалық жағдайлар талдануда.

Басқару органдарының құзыреттерін дамыту тұрақты негізде жүзеге асырылады және озық ESG-тәсілдерін енгізуге ықпал ете отырып, халықаралық стандарттарға сәйкес келеді.

GRI 2-22

Орнықты даму стратегиясы туралы мәлімдеме

2024 жылы орнықты даму стратегиялық бағыттың негізгі элементі ретінде бекітілді. Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқаруды, мүдделі тараптармен өзара әрекеттесуді және тиісті тәжірибелерді күнделікті іс-әрекетке біріктіруді қоса алғанда, ESG қағидаттарына міндеттеме расталды.

Мақсаттар мен басымдықтар Орнықты даму саясатында, 2024-2025 жылдарға арналған Орнықты даму саясатын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары және Орнықты даму саласындағы 2024-2026 жылдарға арналған қызметтің негізгі көрсеткіштерінде бекітілген. Осы негізде андеррайтинг, сақ-таңдыру арқылы қолдау, тәуекелдерді басқару және клиенттермен әдіснамалық жұмыс процестеріне ESG-қағидаттарын енгізуге жүйелі тәсіл іске асырылуда.

Кадрлардың тұрақсыздығы, сыбайлас жемқорлық қатерлері, экологиялық және әлеуметтік талаптарды сақтамау сияқты ұстанымдарды қамтитын ESG-тәуекелдер тіркелімі құрылды. Оларды азайту бойынша іс-шаралардың орындалуына тұрақты мониторинг және бағалау жүргізіледі. Клиенттерді бағалау үшін Өтініш берушінің сауалнамасы өзірленді және қолданылады, ESG-қағидаттарына адалдық расталған кезде жеңілдіктер жүйесі көзделген.

Халықаралық ынтымақтастық белсенді дамып келеді. ЭКА БҰҰ, WEPs және Net Zero Export Credit Agencies

Alliance жаһандық шарттарының бастамаларына қатысады. 2024 жылы Парниктік газдар шығарындыларын есептеу әдістемесі (Scope 1, 2, 3) бекітілді, ал Бакудағы COP29-та NZECA Target Setting Protocol — климаттық мақсаттарды белгілеу және іске асыру жөніндегі нұсқаулыққа қол қойылды.

Клиенттерді қолдау ресми сайтта орналастырылған әдістемелік материалдармен толықтырылады. «Жасыл кеңсе» тұжырымдамасы енгізілуде, сенбіліктер мен ресурстарды тұтыну азайту бойынша іс-шаралар өткізілуде. Қызметкерлердің оқыту бағдарламалары мен ESG-құралдарына қолжетімділігі қамтамасыз етілді.

Әлеуметтік аспектілер Адам құқықтары саясаты, гендерлік теңдікті қолдау, мансаптық өсуге тең қолжетімділік, тәлімгерлік институты және Омбудсмен арқылы жүзеге асырылады. Бұл шаралар еңбек стандарттарын сақтауға және әділ корпоративтік ортаны қалыптастыруға ықпал етеді.

2024 жылы денсаулық пен әл-ауқат, гендерлік теңдік, лайықты еңбек, теңсіздікті азайту және тиімді институттарды дамытуды қоса алғанда, БҰҰ ТДМ-ға қол жеткізуге үлес қосылды. Бұл ретте жаңа жұмыс орындарын құруға ерекше назар аударылды: 2024 жылы — ЭКА қолдауына ие болған кәсіпорындарда — 1 676.

Директорлар кеңесі бекіткен 2033 жылға дейінгі даму жоспары тұрақты өсуге деген ұмтылысты көрсетеді. Екі стратегиялық бағыт анықталды:

- Экспорттық әлеуетті қолдау: қолдау көрсетілетін экспорт көлемінің артуы, қызметтер желісін кеңейту, қаржы құралдарын дамыту.
- Операциялық тиімділікті арттыру: процестерді цифрландыру, адами капиталды дамыту, сақтандыру портфелінің сапасын арттыру, корпоративтік басқаруды жақсарту, халықаралық қатысуды кеңейту.

NZECA-ға қосылу төмен көміртекті экономикаға кешуде экспорттаушыларды қолдауға дайын екенін растады.

Орнықты даму стратегиясы ұзақ мерзімді жоспарлауға біріктірілген және жауапты мінез-құлыққа, экологиялық хабардарлыққа және әлеуметтік әділеттілікке бағытталған жаңа іскерлік мәдениетті қалыптастыруға негіз болды.

Орнықты даму бойынша міндеттемелер

GRI 2-23

ЭКА бизнесті жауапты жүргізу қағидаттарын ұстанады. Тәсілдің негізін экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық аспектілерді қамтитын ішкі саясаттар құрайды. Бұл құжаттар қызметкерлермен, клиенттермен және серіктестермен ашық және тұрақты қарым-қатынасты қамтамасыз етеді.

Орнықты даму саясаты халықаралық бастамаларға негізделген: БҰҰ-ның Жаһандық шарты, ОДМ, БҰҰ-ның Бизнес және адам құқықтары жөніндегі нұсқаулықтары, WEPs. Due diligence, сақтық қағидаты және адам құқықтарын сақтау бойынша міндеттемелер енгізілген.

Адам құқықтары жөніндегі саясат Адам құқықтары жөніндегі саясат кемсітушілікке жол бермеуді, мүмкіндіктердің теңдігін, қауіпсіз еңбек жағдайларын, осал топтарға ерекше назар аударуды қамтиды. Сенім телефоны мен Омбудсмен жұмыс істейді. Барлық саясатты Директорлар кеңесі, Басқарма және Жалғыз акционер бекітеді. Олар барлық деңгейлерде, соның ішінде сыртқы серіктестермен өзара әрекеттесуде міндетті орындалуы тиіс.

Клиенттер өнім берушілер үшін **Орнықты даму туралы жадынама** әзірленді. Применяется ESG-анкета при рассмотрении заявок. Работники проходят тренинги и участвуют в обсуждении ESG-принципов в ежедневной работе.

Саясаттар үнемі жаңартылып отырады және халықаралық стандарттарға сәйкес келеді. ЭКА сайтында жарияланған (операциялық сипаттағы ішкі құжаттарды қоспағанда).

Орнықты даму корпоративтік жауапкершіліктің бөлігі ретінде қарастырылады және стратегияға, тәуекелдерді басқаруға және ішкі процедураларға біріктірілген. Міндеттемелер Орнықты даму саясатында, Корпоративтік басқару кодексінде және Іскерлік этика кодексінде тіркелген.

Халықаралық стандарттарға сәйкестікке қолдау көрсетіледі:

- БҰҰ-ның жаһандық шарты
- UN PRI
- БҰҰ ОДМ
- GRI Standards

Даму үш бағыт бойынша жүзеге асырылады:

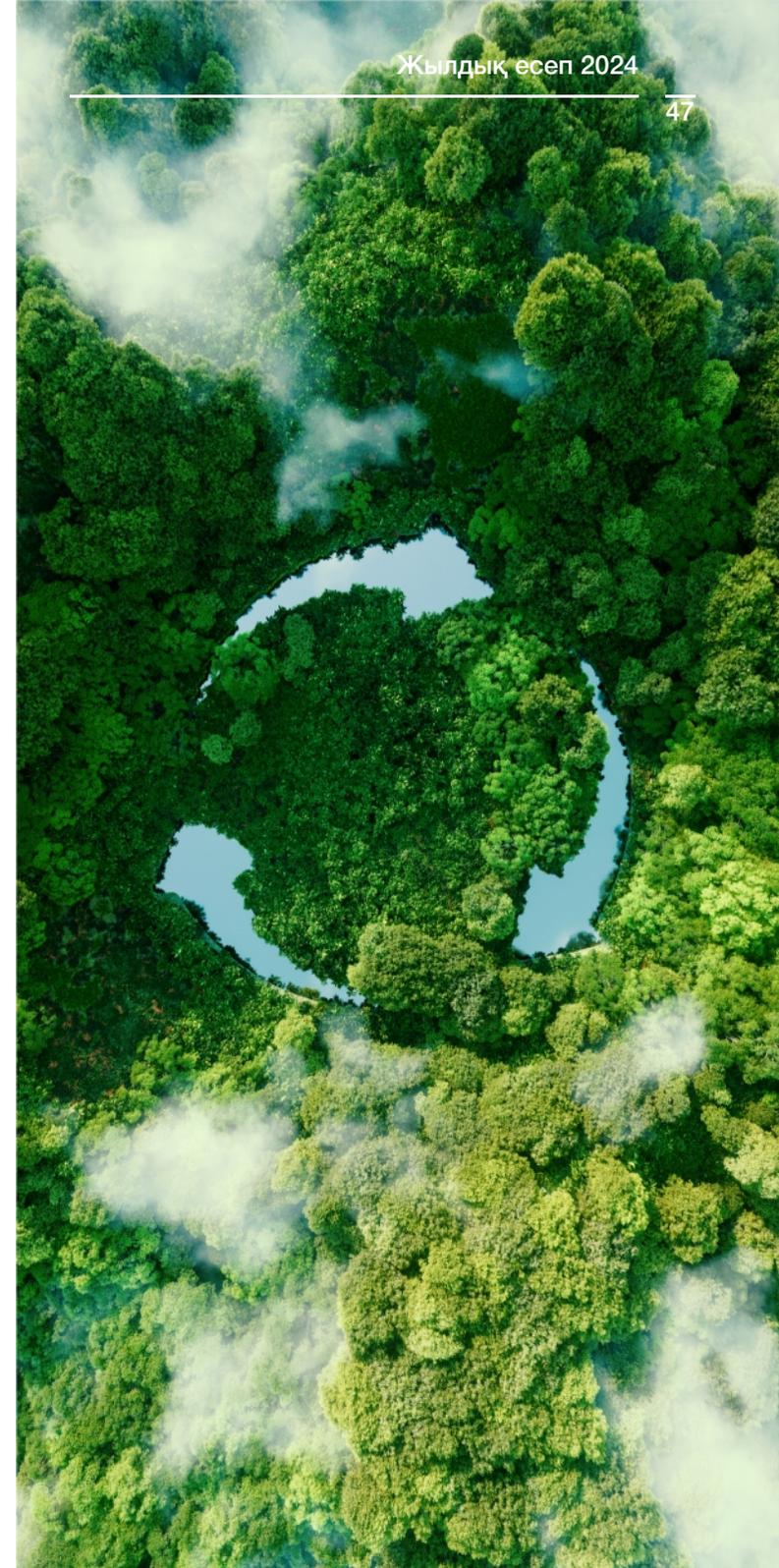
- **Экономика** — шикізаттық емес экспортты қолдау, тиімділікті арттыру
- **Экология** — әсерді азайту, ресурстарды үнемдейтін шешімдерді енгізу
- **Әлеуметтік сала** — қызметкерлердің құқықтары, инклюзия, КСО

Ішкі құжаттар адам құқықтарына, еңбек стандарттарына және сыбайлас жемқорлыққа қарсы қағидаттарға көзқарастарды белгілейді. Жобалар мен серіктестерді бағалау үшін due diligence рәсімдері енгізілді.

Міндеттемелер ЭКА-ның барлық құрылымын, соның ішінде контрагенттерді қамтиды. Ішкі арналар арқылы танысу. Бақылау — Директорлар кеңесі, Омбудсмен және корпоративтік хатшы арқылы.

Мүдделі тараптармен бірлесіп маңызды тақырыптарға бағалау жүргізілді. Маңыздылық матрицасы басымдықтарды анықтады және әсер ету фокусын күшейтті.

Қабылданған міндеттемелер ұзақ мерзімді бәсекеге қабілеттіліктің негізін қалыптастырады және ұлттық, халықаралық деңгейде сенімді нығайтады. Толығырақ ЭКА сайтында қол жетімді.

БҰҰ-ның 17 мақсатын іске асыру

1 Кедейлікті жою

Шағын және орта бизнес субъектілеріне олардың сыртқы нарықтарға шығуына жағдай жасай отырып, қолдау көрсетіледі. Бұл кедейлік деңгейін төмендеті отырып, ҚР өңірлерінде табыс пен жұмыспен қамтудың өсуіне ықпал етеді.

2 Ашықты жою

Азық-түлік өндірісін қоса алғанда, агроөнеркәсіптік кешеннің экспорттаушыларына қолдау көрсетіледі. Сақтандыру және қаржы құралдарының арқасында сыртқы нарықтарға азық-түлік жеткізу көлемі ұлғаяды, сондай-ақ тамақ өнеркәсібінің дамуы ынталандырылады.

3 Денсаулық пен амандық

Медициналық және фармацевтикалық өнімдерді қоса алғанда, қосылған құны жоғары өнім шығаратын кәсіпорындарға қолдау көрсетіледі. Сондай-ақ, қолдаудың қолжетімділігін арттыратын және бизнеске жүктемені төмендететін цифрлық сервистер енгізілуде.

4 Сапалы білім беру

Онлайн-платформаны пайдалану бойынша тренингтерді қоса алғанда, онлайн-платформа арқылы өтінім беру бойынша экспорттаушыларды оқыту сериясын өткізу жоспарлануда. Бұл бизнес өкілдерінің қаржылық және цифрлық сауаттылығын арттыруға ықпал етеді.

5 Гендерлік теңдік

Барлық қызметкерлер үшін, оның ішінде кадр саясаты мен еңбекақы төлеуде тең жағдайлар қамтамасыз етіледі. Инклюзивтілік және гендерлік теңдік қағидаты, оның ішінде экспорттық жобаларды бағалау кезінде қолдау көрсетіледі.

6 Таза су және санитария

Жобаларды сақтандыру кезінде экологиялық тәуекелдер ескеріледі, оның ішінде экологиялық стандарттарға сәйкестігі талданады, бұл суды жауапты пайдалануға және ластануды азайтуға ықпал етеді.

7 Арзан және таза энергия

Орнықты даму жөніндегі халықаралық форумдарға қатысу шеңберінде баламалы энергетика саласындағы жобаларды қолдау мәселелері талқыланады. Халықаралық форумдарға белсенді қатысу «жасыл» шешімдерді ілгерілетуге ықпал етеді.

8 Лайықты жұмыс және экономикалық өсу

Сақтандыру және қаржы құралдарының арқасында экспорттық мәмілелерді қорғау қамтамасыз етіледі және шикізаттық емес экспорттың өсуі ынталандырылады. Бұл өндірісті ұлғайтуға, жұмыс орындарын құруға және ұлттық экономиканы нығайтуға әкеледі.

9 Индустрияландыру, инновация және инфрақұрылым

Қолдаудың басты бағыты — өңдеуші өнеркәсіп кәсіпорындары, экспортқа бағдарланған өндірістерді дамыту, инновацияларды енгізу және цифрландыру. Цифрлық сервистер және халықаралық институттармен өзара іс-қимыл белсенді дамып келеді.

10 Теңсіздікті қысқарту

Шағын бизнес субъектілерін қоса алғанда, өртүрлі көлемдегі кәсіпорындар үшін қолдау шараларына қол жеткізу үшін тең жағдайлар жасалады. ШОБ үшін портфельдік сақтандыру көзделген.

11 Тұрақты қалалар мен елді мекендер

Көгалдандыру бойынша іс-шараларға қатысу және сенбіліктер, қолдау көрсетілетін жобалар арқылы әлеуметтік инфрақұрылымды дамытуға жәрдемдесу.

12 Жауапты тұтыну және өндіріс

Жауапты сақтандыру және сатып алу қағидаттары енгізілуде. Жобалардың қоршаған ортаға әсері бағаланады және экспортталатын өнімнің экологиялық тазалығы көтермеленеді.

13 Климаттың өзгеруіне қарсы күрес

Нәлдік шығарындылар бойынша экспорттық-кредиттік агенттіктердің (NZECA) халықаралық альянсына қосылу туралы шешім қабылданды, ол ұсынылған материалдарда расталды. «Жасыл кеңсе» бағдарламасы енгізілуде.

14 Теңіз экожүйелерін сақтау

Бұл мақсатта тікелей жобалар тіркелген жоқ. Толық ашу үшін теңіз өнімдерінің экспортын немесе су ресурстарын қорғауға байланысты экологиялық жобаларды қолдау туралы мәліметтер қажет.

15 Құрлықтың экожүйелерін сақтау

Көгалдандыру жөніндегі іс-шаралар туралы нақты деректер ұсынылған материалдарда тіркелмеген, экологиялық стандарттарға сәйкес келетін жобаларға қолдау көрсетіледі. Сақтандыру және қаржыландыру кезінде қоршаған ортаға әсер ету факторлары ескеріледі.

16 Бейбітшілік, әділеттілік және тиімді институттар

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүзеге асырылады, Омбудсмен институты жұмыс істейді, корпоративтік этика және ашықтық қағидаттары дамуда. Есеп берудің және бизнесті адал жүргізудің халықаралық стандарттары сақталады.

17 Орнықты даму мүддесіндегі серіктестік

Халықаралық ынтымақтастық дамуда: басқа елдердің, соның ішінде Германия, Словакия, Қырғызстанның экспорттық-кредиттік агенттіктерімен меморандумдарына қол қойылды. Халықаралық банктермен өріптестік нығайтылуда, ЭЫДҰ шеңберінде жұмыс жүргізілуде.

Қабылданған міндеттемелерді іске асыру

GRI 2-24

2024 жылы ESG міндеттемелері нақты шаралар арқылы жүзеге асырылды:

- 2024-2025 жылдарға арналған Орнықты даму жөніндегі іс-шаралар жоспарын орындау;
- өтініш берушілерге ESG-сауалнама жүргізу және ESG-критерийлерін сақтай отырып, сақтандыру тарифтеріне жеңілдіктер қолдану;
- ішкі және сыртқы оқыту іс-шаралары, экологиялық акциялар;
- этикалық стандарттарды енгізу, этика және кемсітушілікке жол бермеу бойынша тұрақты оқыту;
- Омбудсмен және кері байланыс арналарының жұмысы;
- андеррайтингтегі экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді есепке алу;
- шешім қабылдауда сақтық пен due diligence қағидатын қолдану;
- жауапты бөлімшелердің саясатты іске асыру барысы туралы есептілігі.

Міндеттемелер тұрақты даму, тәуекелдерді басқару, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, корпоративтік этика және басқару жөніндегі ішкі саясаттар арқылы стратегиялар мен рәсімдерге біріктірілген.

Олар іскерлік қатынастарда контрагенттерді тексеру, іскерлік этика стандарттарын және сыбайлас жемқорлыққа қарсы талаптарды сақтау арқылы жүзеге асырылады.

Қызметкерлер үшін ESG-бағыттары, сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат және корпоративтік этика бойынша міндетті курстар көзделген. Нормативтік құжаттармен танысу корпоративтік портал арқылы ұйымдастырылған.

Бұзушылықтар анықталған кезде жедел ішкі тергеп-тексеру жүргізіледі, тәртіптік шаралар қолданылады, Омбудсмен және қажет болған жағдайда құқық қорғау органдары тартылады.

Салдарын жою жөніндегі шаралар

GRI 2-25

2024 жылы ESG тәуекелдерін азайту үшін андеррайтингтегі ESG талдауын және парниктік газдар шығарындыларын бағалауды қоса алғанда, жағымсыз әсерлерді анықтау, бағалау және оларға жауап беру рәсімдері енгізілді. Омбудсменнің қатысуымен өтініштер беру және шағымдарды қарау жүйесі жұмыс істейді, процестерді кейіннен түзете отырып, әрбір жағдай бойынша қызметтік тергеу жүргізіледі.

ЭКА өзінің ықпалының салдарын жоюға міндеттеме алады. Бұл тәсіл стратегиялық және операциялық құжаттарда бекітілген, үнемі бақылауға және түзетуге дайын болуға негізделген.

Жою механизмдері ішкі бақылау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг жүйесін, ақпарат берушілерді қорғауды, сондай-ақ операциялық тәуекелдерді төмендету жөніндегі іс-шараларды қамтиды.

Тиімділікті бақылау өтініштердің статистикасын ғана емес, сонымен қатар жауап беру мерзімдерін, пысықтау тереңдігін және өтініш берушілердің қанағаттанушылығын талдауды қамтиды. Барлық әрекеттер құжатталады және басқару процестерін жетілдіру үшін қолданылады.

Мүдделі тараптарды тарту тұрақты кері байланыс, стратегиялық сессияларға қатысу, сондай-ақ Омбудсмен мен Комплаенс-қызметтің ұсынымдарын есепке алу арқылы қамтамасыз етіледі.

Нәтижесінде корпоративтік басқаруға біріктірілген салдарларды жоюдың жетілген және пәрменді жүйесі қалыптасты.

Экологиялық жауапкершілік

Кеңсе энергияны үнемдейтін технологиялар мен су датчиктері бар бизнес орталығында орналасқан. Қағазды, пластикті, батареяларды бөлек жинауға арналған контейнерлер орнатылған.

Электрондық құжат айналымына көшу қағазды тұтыну көлемін және көміртегі ізін азайтты. Қағазға шектеулер, екі жақты басып шығару, шығынды бақылау енгізілді.

Парниктік газдар шығарындылары Greenhouse Gas Protocol (Scope 1, 2, 3) арқылы есептеледі. Жұмыс NZECA аясында жүргізілуде.

Цифрландыру көлік шығарындыларын азайтты. Ресурстық тиімділікті арттыру бағдарламасы іске асырылуда.

Сатып алу ҚР мемлекеттік сатып алу порталы арқылы ашықтық қағидаттары мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы талаптарды сақтай отырып жүргізіледі. Экологиялық және әлеуметтік стандарттар бойынша өнім берушілерге арналған Жадынама әзірленді.

Оқыту іс-шаралары, сенбіліктер өткізілді, электрондық визиткалар енгізілді.

ISO 14001-2016 сертификаттауымен экологиялық менеджментті енгізу жоспарлануда. Тәуекелдер тіркеліміне Экологиялық тәуекелдер енгізілген.

Орнықты даму саясатын іске асыру жөніндегі 2024-2025 жылдарға арналған іс-шаралар жоспарында:

- экологиялық менеджмент жүйесін енгізу;
- климаттық тәуекелдерді және салдарын азайту жөніндегі тиісті іс-шараларды бағалау;
- TCFD сияқты есеп беру жүйелеріне сәйкес ақпаратты ашу мүмкіндігі;
- климатқа байланысты климаттық стратегия мен салалық саясатты өзірлеу көзделген.

Қызметкерлерді оқытуды, ішкі процестерді автоматтандыруды, сенбіліктерді, қалдықтарды бөлек жинау үшін бокстарды орнатуды, цифрлық визиткалар мен үгіт материалдарын пайдалануды қоса алғанда, экологиялық жауапкершілік жөніндегі іс-шаралар іске асырылуда.

Ауа сапасын, эмоционалды климатты және өнімділікті жақсартуға ықпал ететін жұмыс кеңістігін көгалдандыру құпталады.

Шығарындылар

GRI 305

2024 жылға дейін Компанияда парниктік газдар шығарындыларын (ПГ) есептеудің ресми әдістемесі болмады, бұл олардың ресми ашылу мүмкіндігін шектеді. Сенімді деректерге, әсіресе Scope 3 санатындағы шығарындылар бойынша (иссапарлар, қызметкерлердің көлігі және т.б.) деректерге қолжетімділік шектеулі болды.

2024 жылы ішкі әдістеменің бекітілуіне байланысты алғаш рет жылдық есеп шеңберінде шығарындылар бойынша деректер толық жарияланды. Ашықтық және аналитикалық базаны құру мақсатында 2022, 2023 және 2024 жылдардағы ретроспективті деректер ұсынылды (деректер 8-қосымшада ұсынылған).

ПГ шығарындыларын есептеу халықаралық тәжірибеге сәйкес жүргізілді және келесі қағидаттарға негізделген:

- халықаралық дереккөздерден эмиссиялық коэффициенттерді пайдалану (IPCC);
- ұшу қашықтығын (екі жаққа) және қызмет көрсету класын ескере отырып, иссапарлардан шығарындыларды есептеу;
- Scope 2 есебі — электр энергиясы бойынша шығарындылардың орташа ұлттық коэффициенттері негізінде.

Деректердің толықтығы мен дәлдігін арттыру мақсатында:

- жанама шығарындылардың басқа түрлерін қоса алғанда, Scope 3 қамтуын кезеңмен кеңейту;
- ұлттық және халықаралық климаттық стратегияларға сәйкес ПГ шығарындыларын азайту бойынша нысаналы көрсеткіштерді белгілеу жоспарлануда.

Шығарындылар туралы ақпаратты ашу ұзақ мерзімді климаттық стратегияны, сондай-ақ экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару бойынша ішкі нұсқаулықты әзірлеуге негіз болады. Компания орнықты даму қағидаттарына, деректер сапасын ұдайы жақсартуға және БҰҰ-ның №13 — «Климаттың өзгеруіне қарсы күрес» орнықты даму мақсатын ұстанатынын растайды.

CO2 тікелей шығарындылары (Scope 1)

GRI 305-1

Өндірістік процестердің жоқтығын және автокөліктің шектеулі пайдаланылуын ескере отырып, тікелей шығарындылардың көлемі шамалы. Қазіргі уақытта Scope 1 сандық есебі жүргізілмейді, себебі шығарындылар операциялық қызмет контекстінде маңызды деп танылмайды. Сонымен қатар, операциялардың ауқымы немесе сипаты өзгерген жағдайда мониторинг жүйесін енгізу мүмкіндігі қарастырылады. Қызметтік автокөліктен CO₂ шығарындыларын бағалау жүгіріс пен есептелген отын шығыны негізінде орындалды.

2023 жылы шығарындылар көлемі шамамен 33,27 тонна CO₂ құрады

2024 жылы — шамамен 19,90 тонна CO₂ болды

2022 жылғы деректер жоқ

CO2 жанама шығарындылары (Scope 2)

GRI 305-2

Жанама шығарындылар жалға алынған кеңсе кеңістігінде электр энергиясы мен жылу энергиясын тұтынумен байланысты. Шығарындылар көлемі ғимараттың жалпы көлеміндегі жалға алынған алаңның үлесіне пропорционалды түрде анықталады.

Есептеулер электр энергиясын, жылу энергиясын және су тұтынуды қамтиды.

Өсудің негізгі факторлары ресурстарды тұтынудың артуы, жалдау кеңістігінің кеңеюі және пандемиядан кейін кеңсенің толық жұмыс форматына көшу болды. Ғимарат энергияны үнемдеу жүйелерімен және ресурстарды бақылау датчиктерімен жабдықталған, бұл қоршаған ортаға жүктемені азайтуға көмектеседі.

2022 жылы жалпы шығарындылар 34,72 тонна CO₂ құрады

2023 жылы — 38,03 тонна CO₂

2024 жылы — 41,04 тонна CO₂

CO2 басқа жанама шығарындылары (Scope 3)

GRI 305-1

Scope 3 санаты шеңберінде қызметтік иссапарларға байланысты шығарындылар қаралды. Шығарындылардың бұл түрі тұрақты іскерлік белсенділікті, салалық іс-шараларға қатысуды және серіктестермен өзара іс-қимылды ескере отырып, компания үшін өзекті болып танылды.

Есептеулер халықаралық эмиссиялық коэффициенттерді қолдана отырып, сапарлар санына, ұшу қашықтығына (екі бағытта) және қызмет көрсету кластарына негізделген.

2022-2024 жылдары осы бағыт бойынша шығарындылардың айтарлықтай өсуі байқалады:

2022 жыл — 5 008,71 кг CO₂

2023 жыл — 10 618,00 кг CO₂

2024 жыл — 34 709,50 кг CO₂

Арту себептері:

- 2022 жылы пандемияның қалдық салдары мен бюджеттік шектеулерге байланысты иссапар қызметі шектеулі болды;
- 2023 жылы халықаралық бағыттарды қоса алғанда, сапарлар қайта басталды;
- 2024 жылы сыртқы өзара іс-қимылдың кеңеюіне, халықаралық форумдарға және шетелдік еріптестермен келіссөздерге қатысуға байланысты белсенділіктің шыңы тіркелді.

Компания Scope 3-ті, соның ішінде жанама шығарындылардың басқа көздерін (мысалы, мердігерлердің көлігі, тауарлар мен қызметтерді тұтыну) есепке алу және арттыру жүйесі дамыған сайын одан әрі кеңейтуді жоспарлап отыр.

Қазіргі уақытта «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ қолдайтын жобаларымен байланысты парниктік газдар шығарындылары бойынша есептерді дайындау жүргізілуде. Бұл жұмыс агенттіктің экспорттық портфелінің негізгі үлесін құрайтын металлургия, тамақ өнеркәсібі, химия және машина жасауды қоса алғанда, ұлттық экономиканың негізгі салалары шеңберіндегі қаржыландырылатын қызметті қамтиды.

Есептеулердің әдіснамалық базасы үздік халықаралық тәжірибелерді ескере отырып қалыптастырылады, соның ішінде:

- GHG Protocol (Парниктік газдар туралы хаттама),
- PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials),
- IFRS2 (Халықаралық орнықты есеп беру кеңесінің стандарттары),
- сондай-ақ TCFD ұсыныстары (Task Force on Climate-related Financial Disclosures).

Қаржыландырылған жобаларға (қаржыландырылатын шығарындылар, financed emissions) байланысты Scope 3 санатындағы шығарындыларды айқындауға, сондай-ақ Қазақстан мен жалпы өңірдің жағдайларына бейімделген шығарындылардың салалық коэффициенттерін (emission factors) қолдануға ерекше назар аударылады.

Есеп айырысу нәтижелері ЭКА-ға портфельдегі климаттық тәуекелдерді неғұрлым дәл бағалауға, декарбонизацияның басымдықтарын айқындауға және климаттық критерийлерді Париж келісімі шеңберіндегі Қазақстан Республикасының үздік халықаралық практикалары мен міндеттемелеріне сәйкес экспорттық қаржыландыру бойынша шешімдер қабылдау процесіне біріктіруге мүмкіндік береді деп күтілуде.

Әлеуметтік жауапкершілік

Әлеуметтік жауапкершілік, еңбекті қорғау және адам құқықтары мәселелерін басқару орнықты дамудың қағидаттары мен тәсілдерін регламенттейтін ішкі құжаттар негізінде жүзеге асырылады. Негізгі ережелер Іскерлік этика кодексінде, Корпоративтік басқару кодексінде, Орнықты даму саясатында, Ішкі еңбек тәртібі ережелерінде, сондай-ақ Стейкхолдерлер картасында бекітілген. Аталған құжаттар басшылықты қоса алғанда, барлық қызметкерлер үшін орындалуға міндетті.

Адам құқықтары саласындағы міндеттемелерге сәйкес ЭКА кемсітушілікке жол бермейді, сондай-ақ заңнаманың тиісті нормалары мен халықаралық стандарттардың сақталуын қамтамасыз ете отырып, мәжбүрлі және балалар еңбегінің кез келген формаларына жол бермейді.

Еңбек, оқыту және мансаптық өсу саласында тең мүмкіндіктер қамтамасыз етіледі. Қызметкерлер мен кандидаттар олардың құзыреттері мен кәсіби қасиеттерін ескере отырып қана қаралады.

Персоналды басқару жүйесі әділ еңбек жағдайларын жасауға, сыйақының ашық жүйесін қамтамасыз етуге, сондай-ақ қызметкерлердің кәсіби өсуі мен қатыстығын қолдауға бағытталған.

Еңбек құқықтарын бұзуға нөлдік төзімділік саясаты қолданылады, өзара іс-қимылда ашықтық сақталады. Бұған кез-келген қызметкер немесе серіктес жүгіне алатын Омбудсмен функциясы ықпал етеді.

Қызметкерлер және кадр саясаты

GRI 2-7

Жалпы саны

2024 жылдың соңында тізімдік саны 126 қызметкерді құрады, оның 48%-ы (60 адам) — ерлер, 52%-ы (66 адам) — әйелдер. Персонал саны тұрақты деңгейде сақталды, бұл операциялық қызметтің өсуін және жаңа бағыттардың дамуын көрсетеді. Үздік менеджмент құрамында (Басқарма төрағасы және оның орынбасарлары) әйелдердің үлесі 40% құрады. Жынысы мен жасы бойынша басқарушы органдар мен қызметкерлердің құрамы туралы мәліметтерді (GRI 405-1) 6-қосымшадан қараңыз.

GRI 405-2-ке сәйкес, еңбек ақысы жынысы бойынша кемсітушілікті болдырмайтын грейд жүйесі негізінде қалыптасады. Сыйақы мөлшері лауазым деңгейіне, біліктілігіне және жұмыс нәтижелеріне байланысты анықталады. Әйелдер мен ер адамдар міндеттердің салыстырмалы көлемі мен жауапкершілік деңгейі үшін бірдей ақы алады.

Командада әр түрлі жастағы мамандар жұмыс істейді, олардың көпшілігі 30-50 жас аралығында. Барлық қызметкерлердің жоғары білімі бар.

Жыл қорытындысы бойынша ерлер мен әйелдер арасындағы еңбекақыда шамалы алшақтық тіркелді — Компания бойынша жалпы 0,8% және Басқарма мүшелері арасында 1,6%. Көрсеткіштер мүмкіндіктер теңдігін қамтамасыз ету мақсаттарына сәйкес келеді және кемсітпеу қағидаттарының сақталуын көрсетеді.

Қызметкерлердің тұрақсыздығы 2024 жылы 6,2%, жалпы тұрақсыздығы 23,1% құрады. Кадрлық төуекелдерді басқару орнықты дамудың ішкі жүйесі шеңберінде, тұрақты мониторингпен және персоналды ұстап қалу жөніндегі шаралармен жүзеге асырылады.

Осы жылдық есепке 6-қосымшада персонал бойынша мынадай көрсеткіштер ұсынылған:

- сан динамикасы;
- гендерлік және жас бөлінісіндегі тізімдік саны (абсолюттік мәндерде);
- 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша жас құрылымы;
- 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша жынысы бойынша құрылым;
- гендерлік және жас бөлінісіндегі басқарманың басқарушы органдарының құрылымы;
- гендерлік бөліністегі басшылық позициялар санының динамикасы;
- тұрақты және уақытша қызметкерлердің саны;
- штаттан тыс жұмысшылар санының динамикасы;
- гендерлік бөліністегі штаттан тыс қызметкерлердің саны;
- гендерлік және жас бөлінісіндегі қызметкерлердің тізімдік санының динамикасы (пайызбен);
- жынысы мен жасына қарай жалданған қызметкерлердің саны (абсолюттік мәндерде);
- гендерлік және жас бөлінісіндегі жалдау көрсеткіштері (пайызбен);
- еңбек қатынастары бұзылған қызметкерлердің жалпы саны;
- кадрлардың ерікті тұрақсыздық деңгейі;
- гендерлік және жас бөлінісіндегі кадрлар тұрақсыздығының динамикасы.

2024 жылғы кадр саясатындағы елеулі өзгерістер

Қызметкерлер санының өсуі	HR-процестерін цифрландыру
халықаралықынтымақтастықтың кеңеюіне және жаңа қаржы құралдарының дамуына байланысты персоналдың ұлғаюы.	персоналды басқарудың жаңа жүйелерін және электрондық құжат айналымын енгізу.
Кәсіби даму бағдарламаларын іске қосу	Гендерлік тепе-теңдік
тренингтер мен халықаралық тағылымдамалар арқылы қызметкерлердің біліктілігін арттыру.	басқарушылық позициялардағы әйелдер үлесінің артуы.
Орнықты даму бағдарламалары	
ESG-қағидаттарын компанияның кадрлық стратегиясына интеграциялау.	

Штаттан тыс жұмысшыларды тарту

GRI 2-8

2024 жылы жеке міндеттер мен жобаларды орындау үшін штаттан тыс мамандар тартылды. Бұл жұмысшылар штатқа кірмейді, бірақ аутсорсингтік және жобалық келісімшарттар арқылы үлес қосады.

Ынтымақтастық:

- Экспорттық қаржыландыру және сақтандыру мәселелері жөніндегі консультанттармен;
- Цифрлық сервистерді өзірлеу үшін IT-мамандармен;
- Халықаралық бизнес және сауда құқығы саласындағы сарапшылармен;
- Жеке бастамалар шеңберінде басқа мердігерлермен ынтымақтастық.

Бұл ынтымақтастық нарықтағы өзгерістерге бейімделуге және стратегиялық бастамаларды тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Жергілікті қоғамдастықтан (GRI 202-2) жалданған жоғары басшылықтың үлесіне келетін болсақ, мұнда негізгі позицияларға тағайындау кәсіби біліктілікті, стратегиялық міндеттерді және қызметтің халықаралық контекстін ескере отырып жүзеге асырылатынын атап өткен жөн. Кандидаттардың шығу тегіне қарамастан олардың тәжірибесі мен құзыретіне негізгі назар аударылады. Жекелеген жағдайларда басшылық лауазымдарға халықаралық тәжірибесі бар мамандар шақырылады, бұл жоғары деңгейдегі сараптаманы тарту қажеттілігіне байланысты.

Қызметкерлерді әлеуметтік қорғауға негізгі назар аударылады. Іске асырылатын әлеуметтік пакет шеңберінде:

- медициналық сақтандырумен 139 қызметкер және олардың отбасы мүшелері қамтылған;
- 138 қызметкер ақылы демалыс кезінде сауықтыру көмегін алды;
- бала туу (14 жағдай), некеге тұру (3), емдеу және операциялар (1), жүктілік және босану/бала асырап алу бойынша демалысқа шығу (4) кезінде материалдық көмек көрсетілді.

Уәждеме

Еңбекақы төлеу жүйесі

ҚР еңбек заңнамасына сәйкес бекітілген, Еңбекке ақы төлеу және сыйлықақы беру қағидаларымен реттеледі. Модель сыйақы деңгейі, жеке тиімділік және қызмет нәтижелері арасындағы байланысқа негізделген. Төлемнің әділ және бәсекеге қабілетті шарттары қамтамасыз етіледі.

2024 жылы еңбекақы төлеу жүйесі орта буында 15%-ға, басқару буынында 10%-ға ұлғаюмен қайта қаралды.

Грейд жүйесі және көтермелеу

Әділ тәсілді қамтамасыз ету үшін лауазымдық міндеттердің күрделілігі мен жауапкершілігін ескеретін грейд жүйесі қолданылады. Сыйақы еңбек шартында және ішкі нормативтерде айқындалады. Ашық критерийлер тұрақты және өзгермелі бөліктерді қамтиды: соңғысы стратегиялық мақсаттар мен жеке жоспарлар негізінде қалыптасқан қызметтің негізгі көрсеткіштерін (ҚНҚ) орындауға байланысты.

Еңбек ақы теңдігі

Еңбек ақы жүйесі кәсіпқойлықты мойындау мен нәтижелерге негізделген. Ұқсас функцияларды орындаған кезде ерлер мен әйелдердің негізгі жалақысы тең және грейд жүйесіндегі біліктілік пен деңгейге байланысты.

Индекстеу және әйелдердің мансаптық өсуі

Сыйақы еңбек нәтижелеріне бағытталған және тең даму мүмкіндіктерін ұсынады. Жалақы инфляцияны ескере отырып индекстеледі. Өр түрлі деңгейдегі әйелдер үлесінің өсуі қамтамасыз етілді, олардың мансаптық өсуіне жағдай жасалуда.

ҚНҚ және мақсаттарды каскадтау

ҚНҚ негізінде тиімділікті бағалау жүйесі қолданылады, бұл сыйақыны нәтижелермен байланыстыруға мүмкіндік береді. Мақсаттар стратегиялық деңгейден жеке міндеттерге дейін каскадталады. Бала күтімі бойынша демалыс кезеңіндегі төлемдерді қоса алғанда, әлеуметтік қолдау шараларына қолдау көрсетіледі. Таланттарды дамыту және адам құқықтарын сақтау басымдық болып қала береді.

Стандартты бастапқы жалақы мен ең төменгі жалақының арақатынасы

GRI 202-1

ҚР-да белгіленген ең төменгі еңбекақы мөлшерінен (ЕТЖМ) едәуір асатын бәсекеге қабілетті жалақы қамтамасыз етіледі. Төлемнің бастапқы деңгейі біліктілік талаптарын, нарықтық бағдарларды және ішкі грейдтер жүйесін ескере отырып белгіленеді, бұл жалдау кезінде әділеттілік пен ашықтықты қамтамасыз етеді.

2024 жылға жынысына қарамастан барлық қызметкерлер үшін бастапқы жалақы деңгейі белгіленген ең төменгі деңгейден (85 мың теңге) екі есе артық. Бұл тәсіл білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға ықпал ететін тартымды еңбек жағдайларын қалыптастыруға деген ұмтылысты көрсетеді.

Еңбекақы төлеу жүйесінің негізінде кадр саясаты мен ұжымдық шартта бекітілген теңдік және кемсітушілікке жол бермеу қағидаттары жатыр.

Кадрлық әлеуетті дамыту

- Жаңа қызметкерлердің қанағаттану сауалнамасы (Simbase) енгізілді.
- 16 қызметкер кадр резервіне енгізілді, оның 5-і — басшылық лауазымдарға дейін көтерілді.
- Іскерлік этика кодексі бойынша тестілеумен қамту 100% құрады.
- 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасына сәйкес басшылықтағы әйелдердің үлесі бойынша KPI енгізілген.
- Қызметкерлерді тарту деңгейі 81,2%-дан 86,3%-ға дейін өсті.
- Білім алмасу бойынша 10 ішкі іс-шара өткізілді.
- Түркия, Германия, Австрия, Беларусь және Сингапурдың экспорттық-кредиттік агенттіктерімен тәжірибе алмасу ұйымдастырылды.
- СӨС бойынша мастер-кларстар, wellness-бағдарламалары өткізілді, медициналық сақтандыру кеңейтілді.
- Диплом алдындағы практика бойынша жетекші жоғары оқу орындарымен 4 келісім жасалды. Жас мамандар өндірісте тағылымдамадан өтуге мүмкіндік алды.

Қағидаттар мен стандарттар

Персоналды басқару саласындағы қағидаттар мен стандарттар жынысы, жасы, ұлты және басқа да белгілері бойынша кемсітушілікке жол бермеуге негізделген. Барлық қызметкерлер үшін тең мүмкіндіктер қамтамасыз етіледі, ал мансаптық өсу тек еңбегі мен кәсіби жетістіктері негізінде жүзеге асырылады. Ұйымда харассментке және мәжбүрлеудің кез-келген түріне төзімділік нөлдік деңгейде. Құрметті және ашық өзара әрекеттесуге ықпал ететін қауіпсіз және инклюзивті жұмыс ортасын құруға ерекше назар аударылады.

ЭКА БҰҰ Жаһандық шартының қағидаттарын, ХЕҰ декларациясын және ҚР Еңбек кодексін қоса алғанда, халықаралық стандарттарға бағдарланады. Қабылданған нормалар кемсітушілікке жол бермеуді, қызметкерлердің құқықтарын сақтауды және мүмкіндіктердің теңдігін қамтиды.

Персоналды басқару жүйесі: қауіпсіз еңбек жағдайлары мен денсаулықты қорғауға; грейдтерге негізделген ашық төлем жүйесіне; тең сыйақы саясатына; дағдыларды дамытуға, тәлімгерлікке, мансаптық өсуге; бірлестіктер мен ұжымдық келіссөздер еркіндігі қағидаттарына негізделген.

Қызметкерлер жыл сайын тиімділік жүйесі бойынша оқытудан және тиімділікті бағалаудан өтеді. Кешенді бағалау нәтижелері ілгерілету бойынша шешімдерді қалыптастырады.

Ашық корпоративтік мәдениет сақталады және келесіге бағытталған HR-бағдарламалар іске асы-

рылады: бейімделу және тәлімгерлік; тағылымдама бағдарламалары, кадрлық резерв; тимбилдингтер, таун-холлдар, іс-шаралар; ерікті медициналық сақтандыру, денсаулықты нығайту бағдарламалары, салауатты өмір салты бойынша мастер-кларстар; қайырымдылық пен еріктілер бастамаларына қатысу.

Өнім берушілер үшін еңбек құқықтарын сақтауға, қауіпсіз еңбек жағдайларын жасауға және адам құқықтарын құрметтеуге баса назар аударатырып, Орнықты даму жөніндегі жадынама енгізілді.

Қызметкерлермен өзара құрмет пен сенімге негізделген сындарлы және ашық диалог сақталады. Өзара іс-қимыл мәселелері ішкі еңбек тәртібі ережелері мен Іскерлік этика кодексін қоса алғанда, ішкі құжаттармен реттеледі.

Қабылданған шешімдердің ашықтығын қамтамасыз ету үшін компанияда кері байланыс механизмі жұмыс істейді, оның ішінде басшылықпен тұрақты кездесулер, тікелей эфирлер және Town-Hall іс-шаралары. Мұндай форматтар ұйымның мақсаттары мен міндеттерін жақсы түсінуге ықпал етеді және қызметкерлердің пікірін ескеруге мүмкіндік береді.

Қызметкерлердің құқықтарын қозғайтын барлық өзгерістер ішкі консультациялармен және түсіндіру жұмыстарымен алдын ала жүргізіледі. Жаңа бастамаларды енгізу процесі ақпараттық қолдау мен оқытумен қатар жүреді.

Кемсітушілікке жол бермеу

GRI 406

Компания еңбек қатынастарында кемсітушілікке жол бермеу қағидаттарын қатаң қадағалайды. Бұл Іскерлік этика кодексінде және басқа да ішкі құжаттарда бекітілген. Жынысы, жасы, ұлты, діні, наным-ненемесе өзге де белгілері бойынша кемсітуге жол берілмейді.

Барлық қызметкерлер Омбудсменге жүгіну мүмкіндігін қоса алғанда, шағым беру механизмдері туралы хабардар етіледі. Бақылау жүйесі өтініштерді жедел қарауды және қажетті шараларды қабылдауды қамтамасыз етеді. 2024 жылы кемсітушілік, Омбудсменге жүгіну, еңбек жанжалдары немесе осы мәселе бойынша сот даулары тіркелген жоқ.

Қызметкерлерді іріктеу, бағалау және ілгерілету процестері мүмкіндіктер теңдігі мен объективтілік қағидаттарына негізделген. Бұған жалдау, оқыту, жалақы және мансаптық өсу кіреді. Қабылданған шаралар өзінің тиімділігін дәлелдеді: есепті жылы бұзушылықтар анықталған жоқ.

Жұмыспен қамту

Персоналды жалдау және ауысуы

GRI 401-1

Кадр динамикасына мониторинг жүргізілуде. 2024 жылы команданы жаңарту және негізгі бағыттарды күшейту шеңберінде жаңа қызметкерлер қабылданды. 2024 жылы ерікті тұрақсыздық көрсеткіші 6,2% құрады, бұл 2023 жылғы деңгейден (5,1%) сәл жоғары. Қызметкерлердің ауысу деңгейі төмен болып қала береді — бұған дамыған корпоративтік мәдениет, тұрақты еңбек жағдайлары және әлеуметтік кепілдіктердің болуы ықпал етеді. Қызметкерлердің ауысуы туралы ақпарат 6-қосымшаның 25 және 26-кестелерінде келтірілген.

Кандидаттар ашық конкурстық іріктеу шеңберінде кәсіби құзыреттіліктері бойынша бағаланады.

Жаңа қызметкерлер үшін бейімдеу семинарлары ұйымдастырылады. Бейімделу рәсімі мен тәлімгерлік институты Бейімделу және оқыту қағидаларында бекітілген, бұл жаңа жұмысшылардың корпоративтік мәдениет пен өндірістік процестерге жылдам интеграциялануына ықпал етеді.

Сондай-ақ, кадрлық резервті қалыптастыру, жас мамандарды тарту және мансап жолының алғашқы кезеңдерінде кәсіби құзыреттілікті дамыту мақсатында жоғары оқу орындарымен ынтымақтастық дамуда. 2024 жылы практикадан өткен тағылымдамадан өтушілермен шарттар жасалды. Бұл жас кадрларды даярлауға және кадр резервін қалыптастыруға тартылғанын растайды.

Бала күтімі бойынша демалыс

GRI 401-3

Қызметкерлерге ҚР еңбек заңнамасына сәйкес бала күтімі бойынша демалыс алуға құқық беріледі. Жұмыс орнының сақталуына және демалыс аяқталғаннан кейін жұмысқа қайта оралу мүмкіндігіне кепілдік беріледі. Бала күтімі бойынша демалыста болған қызметкерлер туралы ақпарат «Кадрлық көрсеткіштер» 6-қосымшасының 27 және 28-кестелерінде берілген.

Штаттағы қызметкерлерге арналған жеңілдіктер

GRI 401-2

Штаттық қызметкерлерге әлеуметтік кепілдіктердің толық пакеті ұсынылады. Жеңілдіктер беру шарттары атқаратын лауазымына немесе аймағына қарамастан барлық қызметкерлер үшін бірыңғай болып табылады.

Әлеуметтік қолдаудың мынадай шаралары көзделген:

- қызметкерлер мен олардың отбасы мүшелеріне арналған медициналық сақтандыру;
- демалысқа материалдық көмек;
- әлеуметтік жағдайлар бойынша төлемдер (бала туу, некеге тұру, жақындарынан айырылу, жүктілік және босану бойынша демалыс);
- аурухана парақтары бойынша қосымша ақылар;
- заңнамада көзделген жыл сайынғы ақылы демалыстар және демалыстың өзге де нысандары;
- міндетті зейнетақымен қамсыздандыру;
- кәсіптік оқыту мүмкіндіктері.

Сондай-ақ, кадрлық резервті қалыптастыру және жас мамандарды тарту мақсатында жоғары оқу орындарымен ынтымақтастық дамуда.

Өзгерістер туралы хабарлау мерзімдері

GRI 402-1

Еңбек жағдайындағы елеулі өзгерістер туралы қызметкерлерді міндетті түрде хабардар етуді көздейтін ҚР Еңбек кодексінің талаптары сақталады. Барлық өзгерістер қызметкерлермен алдын ала талқыланады және белгіленген тәртіппен ресімделеді.

Қажет болған жағдайда ұжымдық шартқа және еңбек келісімдеріне тиісті өзгерістер енгізіледі. Бұл тәсіл ұжым ішіндегі сенімді сақтауға ықпал етеді және ішкі процестердің тұрақтылығын қамтамасыз етеді.

Еңбекті қорғау және қауіпсіздік

Еңбекті қорғау және қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз ету ішкі мәдениеттің ажырамас бөлігі болып табылады. Кеңсе форматына және өндірістік тәуекелдердің жоғарылауына қарамастан, қауіпсіз еңбек жағдайларын жасау және денсаулық пен қауіпсіздік мәселелері бойынша ашық диалогты сақтау басымдық болып қала береді.

Нөлдік жарақаттану қағидаты сақталады, еңбекті қорғау жөніндегі шаралар іске асырылады, соның ішінде:

- жыл сайынғы қауіпсіздік бойынша оқыту және нұсқаулық
- білімді міндетті түрде тестілеу
- қызметкерлер арасында қауіпсіздік мәдениетін дамыту

Міндетті кіріспе және қайталама нұсқамаларды қоса алғанда, еңбекті қорғау жөніндегі базалық рәсімдер көзделген. Барлық қызметкерлер тәуекелдерді анықтау кезіндегі іс-қимыл тәртібі туралы хабардар етіледі және кез келген уақытта жауапты тұлғаларға ішкі байланыс арналары арқылы ұсыныстар немесе ескертулер жібере алады. Мұндай кері байланыс нәтижелерді кейіннен мүдделі қызметкерлерге жеткізе отырып, уақтылы қаралады.

Соңғы үш жыл ішінде өндірістік жарақаттанудың бірде-бір жағдайы тіркелген жоқ.

Басқару жүйесі, қатысу, оқыту және жарақаттану көрсеткіштері

GRI 403-1 – 403-10

Компанияда ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес келетін еңбекті қорғау жүйесі жұмыс істейді. Оны жүзеге асыру үшін еңбекті қорғау қызметі мен бөлімше басшылары жауапты болады. Кеңсе ортасында қауіпсіз жағдайлар қамтамасыз етілген: тиісті желдету, жарықтандыру, ыңғайлы температура режимі және физикалық белсенділік аймақтары. Қызметкерлерге жыл сайынғы демалыс, аурухана және ерікті медициналық сақтандыру ұсынылады, соның ішінде отбасы мүшелері қамтылған. Еңбекті қорғау және салауатты өмір салтын насихаттау бойынша іс-шаралар өткізіледі.

Еңбек жағдайлары үнемі бағаланады, ықтимал тәуекелдер анықталады, қажет болған жағдайда инциденттерге тергеу жүргізіледі. Кеңсе қызметіне тән тәуекелдердің алдын алу шаралары қолданылады.

Қызметкерлер еңбекті қорғау мәселелерін талқылауға қатысады, кері байланыс береді, жағдайды жақсарту бойынша ұсыныстар енгізеді, міндетті нұсқамалар мен оқытудан өтеді. Нормативтік талаптар өзгерген кезде қайта оқыту жүргізіледі.

Қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыруға және қызметкерлердің денсаулығына қамқорлық жасауға ерекше назар аударылады. 2024 жылы экологиялық саналылықты арттыруға және дене белсенділігін ынталандыруға бағытталған «Автокөліксіз бір күн»

акциясы өткізілді. Іс-шара оң бағаланды және қызметкерлердің денсаулығын нығайту бойынша аса кең бағдарламаның бір бөлігі болды.

Ең төменгі кәсіби тәуекелдерге қарамастан, еңбекті қорғауға қойылатын ерекше талаптар мердігерлік ұйымдарға да қолданылады. Шарттарға еңбекті қорғау нормаларын сақтау туралы ережелер енгізіледі. Өнім берушілерді таңдау кезінде лицензиялардың болуы, қызметкерлердің біліктілігі және еңбек заңнамасының сақталуы ескеріледі. Бақылау және тексеру механизмдері қолданылады.

Еңбекті қорғау жүйесі барлық қызметкерлерді қамтиды. Тәуекел деңгейі жоғары өндірістік процестер жоқ. Міндетті нұсқамалар өткізіледі, еңбек жағдайларының санитариялық және техникалық нормаларға сәйкестігі тексеріледі.

2024 жылы еңбек жағдайынан туындаған жарақаттану немесе денсаулығының нашарлау жағдайлары тіркелмеген. Жұмыс негізінен кеңсе сипатына ие, зиянды және қауіпті өндірістік факторлар жоқ. Компания тиісті еңбек жағдайларын қамтамасыз етеді, жұмысшылардың физикалық және психоэмоционалды әл-ауқатын, соның ішінде жұмыс пен өмір арасындағы тепе-теңдікті сақтау арқылы қолдайды. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік жөніндегі көрсеткіштер 7-қосымшада ұсынылған.

Оқыту және білім беру

GRI 404

Персоналды дамыту және біліктілігін арттыру — орнықты даму шеңберіндегі әлеуметтік саясат басымдықтарының бірі. Оқыту материалдық емес ынталандыру ретінде қарастырылады. Қызметкерлер магистратурадан, сертификаттаудан, тілдік курстардан өтеді. Team-learning форматтары, ашық есік күндері және қатысуды бағалау қолданылады.

2024 жылы ішкі кесте бойынша 47 оқыту іс-шарасы өткізілді. Оқытуға ішкі жаттықтырушылар да, шақырылған мамандар да қатысады. Тақырыптар тиімділікті арттыруға және бұзушылықтардың алдын алуға бағытталған ішкі регламенттер мен бизнес-процестерді қамтиды.

Бекітілді және іске асырылды:

45 оқыту іс-шарасы өткізілген сыртқы оқыту және кәсіби даму жоспары

Ішкі оқыту сессияларының кестесі, оның шеңберінде бизнес-процестер, ішкі нормативтік құжаттар және қолданыстағы заңнама бойынша тренингтерді қоса алғанда, 47 іс-шара ұйымдастырылды

Оқу сағаттарының саны

GRI 404-1

Персоналдың біліктілігін арттыру мақсатында жыл сайын қызметкерлер түрлі бағыттар бойынша оқытылады. Көрсеткіштің есебіне командалық корпоративтік тренингтер мен тілдік курстарды қоспағанда, қызметкерлер өткен барлық академиялық сағаттар енгізіледі.

2024 жылы бір қызметкерге шаққандағы оқу сағаттарының орташа саны 16 академиялық сағатты құрады, жоспарлы мәннен (12 сағат) асып, алдыңғы жылдардағы деңгейді сақтап қалды. Бұл тұрақты оқытудың тұрақты тәжірибесін көрсетеді және адами капиталды дамытуға деген ұмтылысты растайды.

Біліктілікті арттыру

GRI 404-2

Қызметтің негізгі көрсеткіштері (ҚНҚ) бойынша тиімділікті бағалау жүйесі және 180 градустық бағалау моделі (өзін-өзі бағалау + басшының бағасы) жұмыс істейді. Бұл қызметкерлерді одан әрі дамыту және ілгерілету туралы шешім қабылдауға мүмкіндік береді. Тұрақты негізде бөлім басшыларын тарта отырып, team-learning сессиялары, мастер-кларстар және ішкі оқыту іс-шаралары өткізіледі.

Материалдық емес ынталандыру мансаптық өсу жүйесін толықтырады: қызметкерлер мақтау қағаздарымен, алғыс хаттармен және жұмыс нәтижелері бойынша танумен марапатталады (мысалы, «Жылдың үздік қызметкері» номинациялары бойынша).

Бейімделу және тәлімгерлік

GRI 404-3

GRI 404-3 - Еңбек нәтижелерін үнемі бағалайтын және мансаптық дамуды талқылайтын жұмысшылардың пайызы. Барлық жұмысшылар үшін тұрақты бағалау жүргізіледі. Бағалау шеңберінде жетістіктері, кәсіби өсуі және даму аймақтары қарастырылады. Қорытындылар тікелей басшымен талқыланады және персоналды басқару жүйесінде тіркеледі.

Қадрлық сабақтастықты қамтамасыз ету үшін Тәлімгерлік институты енгізілді. Жаңартылған Бейімделу қағидаларына тәжірибелі қызметкерлерден жаңа қызметкерлерге білім беру механизмдері енгізілген. Мұндай жүйе жұмысқа тез кірісуге, тәуелсіздікті дамытуға және тұрақты ішкі сараптаманы қалыптастыруға ықпал етеді.

Жыл бойы жаңа қызметкерлер үшін бейімдеу семинарлары өткізілді. Тәлімгерлік екі жақтың да ынтасын арттырады, корпоративтік мәдениетті нығайтады және кәсіби деңгейдің өсуіне ықпал етеді. Мынаған ерекше назар аударылды:

- тәлімгерлердің жүктемесін есепке алу
- процеске барлық қатысушыларды ынталандыру және тарту
- кәсіби өсу үшін қолайлы орта құру

Мұндай шаралар кәсіби сараптаманы тереңдетуге, корпоративтік мәдениетті дамытуға және ұйым ішінде тұрақты білім базасын қалыптастыруға ықпал етеді.

Жоғары оқу орындарымен меморандумдар жасалады, студенттерге диплом алдындағы практика ұсынылады. Түркия, Германия, Австрия, Беларусь және Сингапурдың экспорттық-кредиттік агенттіктерімен тәжірибе алмасу ұйымдастырылды. Қызметкерлер алған білімдерімен, соның ішінде ESG, тәуекелдерді басқару, өнім саясаты және цифрландыру бойынша білімдерімен бөліседі. Knowledge Sharing форматында 10 іс-шара өткізілді — қызметкерлер ұйымның ішінде де, одан тыс алынған үздік тәжірибелерді ұсынады.

Қазіргі уақытта оқыту бойынша сан деректері GRI стандарттары бойынша қалыптастырылмаса да, перспективада көрсеткіштерді неғұрлым толық есепке алу және ашу мүмкіндігі қарастырылады.

Орналасқан өңірлердегі әсерлер

GRI 413

Қазақстандық кәсіпкерлер арасында қаржылық сауаттылықты арттыру мәселелері «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ басым мақсаттарының тізіміне кіреді.

«Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ пен «QazTrade» сауда саясатын дамыту орталығы» АҚ, «QazIndustry» қазақстандық индустрия және экспорт орталығы» АҚ, «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ және «QazPatent» ұлттық зияткерлік меншік институты» АҚ компаниялары арасында қол жеткізілген келісімдер шеңберінде 2024 жыл ішінде қаржылық және сақтандыру арқылы қолдау шаралары бөлігінде кәсіпкерлерге арналған қолданыстағы бағдарламалар бойынша онлайн-семинарлар өткізілді.

2024 жылы семинарларға ҚР 17 облысынан және Алматы, Шымкент және Астана республикалық маңызы бар 3 қаладан 1269 қазақстандық кәсіпкер қатысты. Бұл семинарлар сауатты шешімдер қабылдауға ықпал етеді, тәуекелдерді азайтады және сол арқылы кәсіпкерлердің қаржылық қауіпсіздігін арттырады.

Сонымен қатар, өткен жылы Компания экспорттаушыларды қолдау шаралары бойынша семинарлар бағдарламасымен және қолдау құралдарын қолданудың практикалық тәжірибесімен «QazTrade» АҚ ұйымдастырған өңірлік экспорттық кеңестердің отырыстарына тұрақты негізде қатысты.

Сауда-экономикалық қатынастарды және халықаралық қызметті дамыту шеңберінде Агенттіктің экспортқа бағдарланған кәсіпорындарды қолдау жөніндегі тәжірибесін экспорт жөніндегі агенттіктердің өкілдері және Түркия, Германия және Австрияның екінші деңгейдегі банктері зерттеді. Кездесу барысында Агенттік қызметкерлері қолдау құралдарын, оның ішінде сауданы қаржыландыру мен экспортты сақтандыруды, экспорттың құқықтық аспектілерін, тәуекелдерді андеррайтингті және қызметтерді цифрландыруды қолданудың практикалық тәжірибесімен бөлісті. Сонымен қатар, Агенттік қызметкерлері Сингапур қаласында «ECA Finance Training» тренингіне және «Asia 2024: Agency, Energy & Infrastructure Finance» халықаралық конференциясына қатысты.

Компанияның жергілікті қоғамдастықтармен өзара әрекеттестігі және өңірлердің дамуына қосқан үлесі

GRI 413-1

GRI 413-2

Қатысушы аймақтардағы халық үшін нақты немесе ықтимал тәуекелі бар қызмет. Қызмет кеңсе форматында жүзеге асырылады және жергілікті қауымдастықтарға әсер етпейді. Өндірістік немесе экологиялық маңызы бар жобалар іске асырылмайды. Халықтың өмір сүру жағдайларына әсері жоқ. Бұл ретте Компания ықтимал әлеуметтік тәуекелдерді қадағалайды және мүдделі тараптармен ашық қарым-қатынас орнатады.

Барлық мүдделі тараптардың, соның ішінде жергілікті қауымдастықтардың мүдделерінің тепе-теңдігін сақтау орнықты даму тәсілінің ажырамас бөлігі болып табылады. 2024 жылы ҚР-дың әртүрлі өңірлеріндегі, әсіресе Астанадан тыс жерлердегі экспортқа бағдарланған кәсіпорындарды қолдауға баса назар аударылды. Сақтандыру, қаржыландыру және кепілдіктер механизмдері арқылы өңірлік экономиканың дамуына ықпал ете отырып, ШОБ-қа қолдау көрсетілді.

Жергілікті қоғамдастықтарға әсері — ұсынылған шаралардың әлеуметтік-экономикалық әсері арқылы жанама түрде бағаланды. Бұдан басқа, өңірлерде кәсіпкерлерді ақпараттандыруға және тартуға бағытталған қаржылық сауаттылықты және экспорттық қолдаудың қолжетімділігін арттыру бойынша іс-шаралар өткізілді.

Қоғамдастық мүддесі үшін іс-шаралар:

- сенбіліктер өткізу
- донорлық науқандарға қатысу
- «Автокөліксіз бір күн» акциясы
- халықтың әлеуметтік осал топтарын қайырымдылық қолдау

Бұл бастамалар әлеуметтік жауапкершілікті қалыптастыруға ықпал етеді және қоғаммен байланысты нығайтады.

Қаржылық сауаттылық және аймақтық қатысу

QazTrade, QazIndustry, QazPatent және Қазақстанның Даму Банкімен ынтымақтастық шеңберінде қаржылық және сақтандыру арқылы қолдау шаралары туралы онлайн-семинарлар өткізілді. Қатысушылар ҚР барлық өңірлерінен және республикалық маңызы бар қалалардан 1 269 кәсіпкер болды. Оқыту кәсіпкерлік тәуекелдерді азайтуға және даму мүмкіндіктері туралы хабардарлықты арттыруға мүмкіндік берді.

Жүйелі жұмыс өңірлік экспорттық кеңестердің отырыстарына қатысу және Түркия, Германия және Австриядан келген халықаралық серіктестермен тәжірибе алмасу арқылы жүргізілді. Экспорттық операцияларды сақтандыру, андеррайтинг, сауданы қаржыландыру және қызметтерді цифрландыру бойынша тәжірибелер ұсынылды.

Бұл тәсіл экспорттық мәдениетті дамытуға қосқан үлесін нығайтады және білім, мүмкіндіктерге қол жеткізу және әлеуметтік күн тәртібіне қатысу арқылы жергілікті қауымдастықтарды қолдайды.

Клиенттер деректерінің құпиялылығы

GRI 418-1

Ақпараттық қауіпсіздік саясаты ақпаратты қорғау мен кибер тұрақтылықтың мақсаттарын міндеттері мен тәсілдерін анықтайды. Құжат «Дербес деректер туралы» заңды және ҚР СТ ИСО/МЭК 27000 стандарттарын қоса алғанда, ҚР заңнамасымен келісілген.

ЭКА дербес деректер операторы ретінде ақпараттық активтердің қауіпсіздігі жөніндегі ішкі регламентке сәйкес қызметкерлер мен үшінші тұлғалардың ақпаратын жинайды, өңдейді және қорғайды.

2024 жылы ақпараттық қауіпсіздік архитектурасын жаңғырту және киберқауіпсіздікті күшейту бойынша шаралар қабылданды.

Келесі бағыттар іске асырылды:

- 18 түрлі киберқауіпсіздік жүйесі жұмыс істейді
- ақпараттық деректерді сақтау үшін резервтік алаң құрылды
- пайдаланушыларды бақылау және есептік жазбаларды мониторингтеу жүйесі енгізілді
- серверлер мен ақпараттық жүйелерді бақылау құралдары орналастырылған
- серверлер істен шыққан кезде электрондық пошта және телеграм-бот арқылы хабарлау механизмі іске қосылды
- «Экспорттаушының жеке кабинеті» платформасын көп деңгейлі қорғау қамтамасыз етілді
- VPN қосылымдарының онлайн мониторингі жүзеге асырылады
- корпоративтік сайтты қорғау жүзеге асырылды

Қауіпсіздікті арттыру үшін арнайы шешімдер қолданылады, соның ішінде:

- NGFW — кибершабуылдан қорғау
- WAF — веб-қосымшаларға сұраныстарды сүзу
- PAM — артықшылықты пайдаланушылардың әрекеттерін бақылау
- SOC — нақты уақыттағы оқиғалар мониторингі
- спамға қарсы және антивирустық жүйелер
- DLP — деректердің жылыстауына жол бермеу
- Patch Management және осалдық сканерлері
- антивирустық қорғауды орталықтандырылған басқару
- ақпараттық қауіпсіздік бойынша оқыту платформасы

АҚ саласындағы қызметкерлердің хабардарлығына назар аударылды. Ішкі оқыту бағдарламалары қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыруға және адам факторына байланысты тәуекелдерді азайтуға ықпал етеді.

Ақпараттық қауіпсіздік саласындағы нормативтік база мыналарды қамтиды:

- Ақпараттық қауіпсіздік саясаты (Директорлар кеңесінің 28.02.2020 жылғы № 2 хаттамасымен бекітілді)
- Құпия ақпараттың қауіпсіздігін, сақталуын және қорғалуын қамтамасыз ету қағидалары (Директорлар кеңесі, 28.01.2021, № 1 хаттама)
- Ақпараттық қауіпсіздікті дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған стратегиясы (Директорлар кеңесі, 28.01.2021, № 1 хаттама)
- Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидалары (Басқарма, 22.12.2021, № 76 хаттама)
- Ақпараттық қауіпсіздік архитектурасын басқару қағидалары (Басқарма, 25.11.2020, № 75 хаттама)

2024 жылы дербес деректердің құпиялылығын бұзумен байланысты оқиғалар тіркелген жоқ. Клиенттер мен мемлекеттік органдардан өтініштер немесе ұйғарымдар түскен жоқ. Деректер ҚР заңнамасына сәйкес қорғалады. Қолжетімділікті өңдеу, сақтау және бақылау бойынша ішкі регламенттер қолданылады, қызметкерлер оқытылады.

Дербес ақпаратты қорғау жөніндегі шаралар іске асырылады, соның ішінде:

- қорғалған байланыс арналарын пайдалану
- деректерді қорғау саласындағы ішкі нормативтік құжаттарды үнемі жаңартып отыру
- қызметкерлерге нұсқаулық және оқыту жүргізу

Ақпараттық қауіпсіздік Компанияның басымдығы болып табылады. Цифрландыру жағдайында Алматыдағы бас кеңсе мен өкілдікті қамтитын деректерді қорғау жүйесі қалыптастырылды. 2024 жылы SIEM және веб-қосымшаларды қорғауды қоса алғанда, 18 киберқауіпсіздік жүйесі енгізілді және дамыды.

Деректерді сақтаудың резервтік алаңы құрылды, пайдаланушыларды бақылау және серверлерді бақылау іске қосылды. Автоматты хабарламалар істен шығуларға жедел әрекет етуді қамтамасыз етеді.

Жұмысшылар киберқауіпсіздік бойынша тұрақты дайындықтан өтеді. Мұндай тәсіл жылыстау қаупін азайтады, клиенттер мен серіктестердің сенімін нығайтады және ақпараттық жүйелердің тұрақты жұмысын қамтамасыз етеді.

1-қосымша: Есеп туралы мәліметтер

2024 жылғы жылдық есеп орнықты даму саласындағы есептілік бойынша GRI халықаралық басшылығының негізінде дайындалды. Сондай-ақ БҰҰ Жаһандық шартының он қағидаты, «БҰҰ-әйелдер» бастамасының жеті қағидаты, ESG саласындағы ақпаратты ашу жөніндегі нұсқаулық, Корпоративтік басқару кодексінің ережелері және ішкі құжаттар ескерілді.

Есеп негізгі жетістіктерді, стратегиялық міндеттерді іске асыруды, корпоративтік басқару мәселелерін, орнықты дамуды және болашаққа арналған жоспарларды қамтиды.

Ұйымдастыру деректері

GRI 2-1

Жалғыз акционер «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ болып табылады, оған орналастырылған акциялардың 100%-ы тиесілі.

Заңды атауы: «Қазақстанның Экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамы.

Меншік нысаны және заңды нысаны: мемлекет қатысатын акционерлік қоғам.

Заңды мекенжайы: ҚР, Астана қ., Мәңгілік Ел даңғылы, 55А, С4.2 блогы.

Ресми сайт: <https://kazakhexport.kz/ru>.

Қызметінің географиясы: Орталық Азия, ТМД, Еуропа елдерін қоса алғанда, халықаралық нарықтардағы қазақстандық кәсіпорындардың экспорттық операцияларын қолдайды.

Қатысатын негізгі елдерінің қатарына мыналар кіреді:

— Өзбекстан	— Әзірбайжан
— Ресей	— Литва
— Ауғанстан	— Украина
— Қырғызстан	— Беларусь
— Тәжікстан	— Италия
— Қытай	— Түркия
— Түрікменстан	

Орнықты даму жөніндегі есептілікке енгізілген субъектілер

GRI 2-2

Есеп құрылымның анықтығы мен қамтудың толықтығын қамтамасыз ететін орталық аппарат пен аймақтық өкілдіктерді қоса алғанда, барлық заңды тұлғаны қамтиды. Тәсіл басқару процестерінің ішкі үйлесімділігін көрсетеді. Бұл Жарғының, Корпоративтік басқару кодексінің ережелерімен және алдыңғы есептерді қоса алғанда, жылдық есептілікті дайындаудың белгіленген тәжірибесімен расталады.

Есептіліктің шекаралары қаржылық есептіліктің периметрімен сәйкес келеді — барлық деректер қолданыстағы құрылым шеңберінде, бірліктер бойынша бөлусіз жиналады. Бұл маңызды тақырыптарды бағалау, қаржылық емес деректерді жинау және ақпаратты ашу процесі орталық аппарат деңгейінде орталықтандырылған түрде ұйымдастырылғанын білдіреді.

Деректерді шоғырландыру әдістемесі

Бұл процесс барлық құрылымдық бөлімшелерден жүйелі түрде ақпарат алуды, оны тексеруді және бірыңғай есептілікке біріктіруді қамтиды. Қолданылатын әдістеме ішкі және халықаралық стандарттарға сәйкес деректердің тұтастығын, салыстырмалылығын және дұрыстығын қамтамасыз етеді.

Есеп беру кезеңі, жиілігі және байланыс ақпараты

GRI 2-3

Есеп күнтізбелік жылды қамтиды — 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейін — және бекітілгеннен кейін жыл сайын жарияланады. Осыған ұқсас кезеңдегі қаржылық есептілік және Директорлар кеңесі 2025 жылғы 16 мамырда бекіткен Корпоративтік басқару кодексі қағидаттарының сақталуы туралы есеп (№7 хаттама) www.kazakhexport.kz корпоративтік сайтта орналастырылған және осы есептің ажырамас бөлігі болып табылады.

Бизнес-жоспардың орындалуы жөніндегі есепте көрсетілген деректер, сондай-ақ іс-шаралар жоспарында және қызметтің 2024-2026 жылдарға арналған негізгі көрсеткіштерінде көзделген көрсеткіштер пайдаланылды.

Есепке байланысты мәселелер бойынша келесі байланыс деректері арқылы хабарласуға болады:

- info@kazakhexport.kz
- +7 (7172) 95 56 56
- ҚР, Астана қ., Мәңгілік Ел даңғылы, 55А үй, В блогы, «Бәйтерек» бизнес-орталығы, 11 қабат.

Ақпаратты қайта қарау

GRI 2-4

Бұдан бұрын жарияланған ақпарат қателіктер анықталған кезде, әдістемелерді өзгерткен кезде, қызметті немесе бизнестің сипатын өзгерткен кезде қайта қаралуы мүмкін.

Ақпаратты қайта қарау себептері мыналарды қамтуы мүмкін:

- есепті кезеңнің базалық кезеңін немесе ұзақтығын өзгерту
- бизнес сипатындағы өзгеріс
- өлшеу әдістемелерін немесе анықтамаларын өзгерту
- активтерді сату, біріктіру немесе сатып алу
- алдыңғы есептердегі қателерді түзету
- ақпаратты қайта қараудың өсері

Қайта қаралған ақпараттың негізгі көрсеткіштерге өсері туралы хабарланады және өзгерістердің ашықтығын қамтамасыз ету үшін шаралар қабылданады.

Егер есепті кезеңде қайта қарау жүзеге асырылмаса, ол жеке көрсетіледі.

Есепте ESG саласындағы халықаралық бастамалар мен стандарттардың сақталуы, сондай-ақ тиісті жоспарлар мен іс-шаралардың орындалуы туралы ақпарат қамтылған.

Орнықты даму саласындағы нысаналы көрсеткіштер 2024-2026 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары мен қызметтің негізгі көрсеткіштері негізінде жыл сайынғы нәтижелілікке талдау жасай отырып қалыптастырылды.

Ақпарат жеке заңды немесе құрылымдық бірліктерге бөлінбей бірыңғай есеп шеңберінде ұсынылған, деректер қолданыстағы құрылым шеңберінде жинақталған. Қаржылық және қаржылық емес есептілікті қамту арасындағы айырмашылықтар туралы айтылмайды.

2024 жыл ішінде құрылымдық бірліктер құрамындағы қайта құру, бірігу немесе өзгерістер туралы есепте хабарланбайды.

Сыртқы тексеру

GRI 2-5

Қаржылық есептіліктің сыртқы аудитін аудиторлық ұйым жүргізеді. Сыртқы аудитті ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі саясатқа сәйкес жоба бойынша еріптес кемінде бес жылда бір рет ротациялануға тиіс. Егер өткен жылы жұмыс істеген сыртқы аудитор қайта тағайындалса, ол жоба бойынша серіктестің сабақтастық жоспарын дайындайды.

Көрсетілген жоспар ЭКА Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитетінің қарауына ұсынылады. Басқа аудиторды таңдағанда, мұндай жоспарды дайындау қажет емес.

Этика кодексіне сәйкес, қаржылық есептілік аудитіне қатысы жоқ бірқатар аудиторлық емес қызметтерді көрсету мүдделер қақтығысына әкелуі және сыртқы аудитордың тәуелсіздігіне өсер етуі мүмкін. Сыртқы аудитордың пайымдауларының тәуелсіздігін қамтамасыз ету мақсатында одан бухгалтерлік есеп жүргізу, қаржылық есептілік жасау, сондай-ақ салықтық және арнайы аудит жүргізу жөнінде қызметтер алуға тыйым салынады.

Аудитор тәуелсіздігінің ықтимал қатерлерін бағалау кезінде сыртқы аудитті ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі саясатты қоса алғанда, ҚР заңнамасы және ішкі нормативтік құжаттар қолданылады.

Маңызды тақырыптарды анықтау процесі

GRI 3-1

Маңызды тақырыптарды анықтау процесі қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді перспективада қызметке өсер етуі мүмкін факторларды кешенді талдауға негізделген.

Ол сыртқы және ішкі ортаны талдауды, сондай-ақ негізгі мүдделі тараптармен өзара әрекеттесуді қамтиды.

Сыртқы ортаны талдау

Геосаяси шиеленіс, экономикадағы өзгерістер, климаттық тәуекелдер және сыртқы сауда саясаты сияқты сыртқы факторлар ескеріледі.

Мысалы, серіктес елдердегі экономикалық жағдай, санкциялар мен әлемдік инфляция ҚР сыртқы саудасы мен экспорттық әлеуетіне айтарлықтай өсер етеді, бұл шикізаттық емес экспортты ынталандыру жөніндегі міндеттермен тікелей байланысты.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл

Маңызды тақырыптарды анықтау үшін негізгі мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жүзеге асырылады. Бұған клиенттермен, серіктестермен, мемлекеттік органдармен және басқа да маңызды топтармен кері байланыс кіреді, бұл шешім қабылдау кезінде негізгі қатысушылардың мүдделерін ескеруге мүмкіндік береді.

Ішкі факторлардың өсері

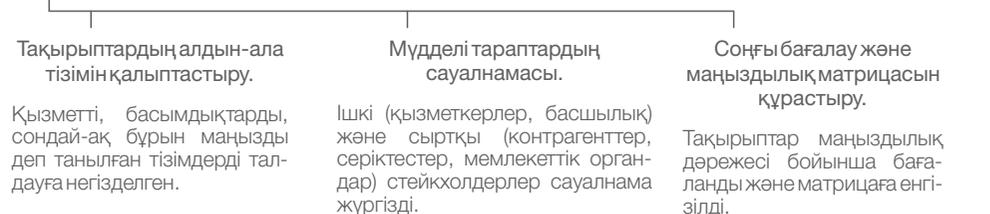
Сыртқы факторлардан басқа, стратегиялық мақсаттарды, қаржылық нәтижелерді және тәуекелдерді бағалауды қоса алғанда, ішкі орта ескеріледі. Ішкі талдау операциялық процестерді тиімді басқаруға және бизнес ортасындағы өзгерістерге және мүдделі тараптардың үміттеріне жауап ретінде стратегияларды бейімдеуге мүмкіндік береді.

Маңызды тақырыптар тізімі

GRI 3-2

Орнықты даму саласындағы маңызды тақырыптар бойынша басымдықтарды анықтау және белгілеу стратегия мен операциялық қызметтің маңызды бөлігі болып табылады. GRI халықаралық стандарттарының талаптарына сәйкес келетін маңыздылықты бағалаудың үш сатылы процесі жүзеге асырылды.

Маңыздылығын бағалау процесі

Маңызды тақырыптар

Environmental

Экологиялық аспект

- Қоршаған ортаға теріс әсерді азайту
- «Жасыл кеңсе» тәжірибесі және ресурстарды ұтымды пайдалану
- Экологиялық талаптарды ескере отырып, жауапты сатып алу және сақтандыру

Social

Әлеуметтік аспект

- Еңбек жағдайлары, қызметкерлердің құқықтары, инклюзивтілік
- Қызметкерлерді оқыту және дамыту
- Адам құқықтарының сақталуын бағалау және гендерлік теңдік
- Әлеуметтік бағдарламалар және қызметкерлерді тарту

Governance

Басқару аспектісі

- Экономикалық нәтижелілік
- Корпоративтік басқару және іскерлік этика
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл
- Тәуекелдерді басқару және ақпаратты ашу

Маңыздылық матрицасы

Маңызды тақырыптарды анықтау бойынша жұмыстың нәтижесі ақпаратты ашуға қатысты мүдделі тараптардың барлық сұраныстары мен пікірлерін көрсететін маңыздылық матрицасы болды.

2024 жылы маңыздылық матрицасы стратегиялық басымдықтар мен сыртқы болжамдар арасындағы тепе-теңдікті қамтамасыз ете отырып, мүдделі тараптардың пікірлерін ескере отырып жаңартылды.

Ең маңызды тақырыптар:

- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл,
- Экономикалық нәтижелілік,
- Жағымсыз экологиялық әсерді азайту.

Бұл аспектілер ішкі бөлімшелерден де, сыртқы мүдделі тараптардан да жоғары баға алды. Бұл ашықтық, тиімділік және экологиялық жауапкершілік үшін қоғам мен бизнестің жоғары үміттерін көрсетеді.

Сондай-ақ жоғары мәнге ие, бірақ бағалауда шамалы айырмашылықтары бар тақырыптарға мыналар жатады: тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау, ESG факторларын біріктіру, корпоративтік басқару, еңбекті қорғау, іскерлік этика және климаттың өзгеруі. Олар басқару, қауіпсіздік және стратегиялық тұрақтылық мәселелеріне тұрақты қызығушылық танытады.

Орташа маңызы бар тақырыптар персоналдың дамуына, инновацияларға, еңбек жағдайларына және адам құқықтарының сақталуына қатысты. Төмен бағалауларға қарамастан, бұл аспектілер ұзақ мерзімді перспективада маңызды болып қала береді.

Ағымдағы жылы көгалдандыруға, қалдықтарға, ақпараттық саясатқа және жауапты сатып алуға байланысты мәселелер басым болды. Дегенмен, олар тиісті бағдарламалар мен саясаттар аясында әлі де қадағаланады.

Маңыздылық матрицасы орнықты дамудың басымдықтарын анықтау, тәуекелдерді басқару, мазмұнды есептілікті қалыптастыру және мүдделі тараптармен сындарлы диалог құру құралы ретінде қызмет етеді.

Матрицаға енгізілген барлық тақырыптар тиісті GRI көрсеткіштерімен салыстырылады және осы есептің мазмұнын қалыптастыру кезінде ескеріледі.

2024 жылғы маңыздылық матрицасы

Тақырып	Ішкі стейкхолдерлер үшін маңыздылығы	Сыртқы стейкхолдерлер үшін маңыздылығы
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	3.0	3.0
Экономикалық нәтижелілік	3.0	3.0
Жағымсыз экологиялық әсерді азайту	3.0	3.0
Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау	2.7	3.0
ESG факторларын бизнес-процестерге біріктіру	2.5	3.0
Корпоративтік басқару	2.4	3.0
Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы	2.3	3.0
Іскерлік этика	2.2	3.0
Климаттың өзгеруі	2.1	3.0
Адам құқықтарын сақтау	2.0	2.6
Жұмыспен қамту	2.0	2.5
Оқыту және дамыту	2.0	2.3
Еңбек және демалыс жағдайларын жақсарту	2.0	2.2
Инновациялық даму және цифрландыру	2.0	2.1
Еңбекақы	2.5	2.2
Әлеуметтік қамсыздандыру және материалдық емес ынталандыру	1.8	2.0
Қаланы көгалдандыру	1.7	2.1
Сатып алу практикасы	1.6	2.2
Өртүрлілік және тең мүмкіндіктер	1.5	2.3
Қалдықтар және қоршаған ортаның ластануы	1.4	2.6
Парниктік газдар шығарындылары	1.3	2.2
Ақпараттық саясат	1.2	1.8
Жауапты сатып алулар практикасын енгізу	1.1	1.9
Жауапты сақтандыру практикасын енгізу	1.6	1.6

Маңыздылық деңгейлері бойынша маңыздылық матрицасы (2024 жыл)

Төменде маңыздылық деңгейлері бойынша топтастырылған орнықты даму тақырыптарының сипаттамасы берілген — ең жоғарғы басымдықтан маңыздылығы төменге дейін. Бағалау екі критерий бойынша жүргізілді: ішкі және сыртқы стейкхолдерлер үшін маңыздылығы.

Тақырыптар келесі маңыздылық деңгейлеріне бөлінеді:

- жоғары (ішкі және сыртқы стейкхолдерлер үшін жоғары маңыздылық)
- орташа-жоғары
- орташа
- төмен-орташа
- төмен

Мәтіндік сипаттамадан кейін төменде визуализация берілген — бағалау нәтижелері бойынша белгілі бір квадранттарда қандай тақырыптар бар екендігі көрсетілген маңыздылық матрицасы.

Маңыздылығы жоғары 3.0 / 3.0

- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл
- Экономикалық нәтижелілік
- Жағымсыз экологиялық әсерді азайту

Маңыздылығы орташа 2.0–2.5 / 2.1–2.6

- Еңбекақы
- Адам құқықтарын сақтау
- Жұмыспен қамту
- Оқыту және дамыту
- Еңбек және демалыс жағдайларын жақсарту
- Инновациялық даму және цифрландыру

Маңыздылығы төмен 1.1–1.6 / 1.6–1.9

- Қалдықтар және қоршаған ортаның ластануы
- Парниктік газдар шығарындылары
- Ақпараттық саясат
- Жауапты сатып алу практикасын енгізу
- Жауапты сақтандыру практикасын енгізу

Маңыздылығы орташа-жоғары 2.1–2.7 / 3.0

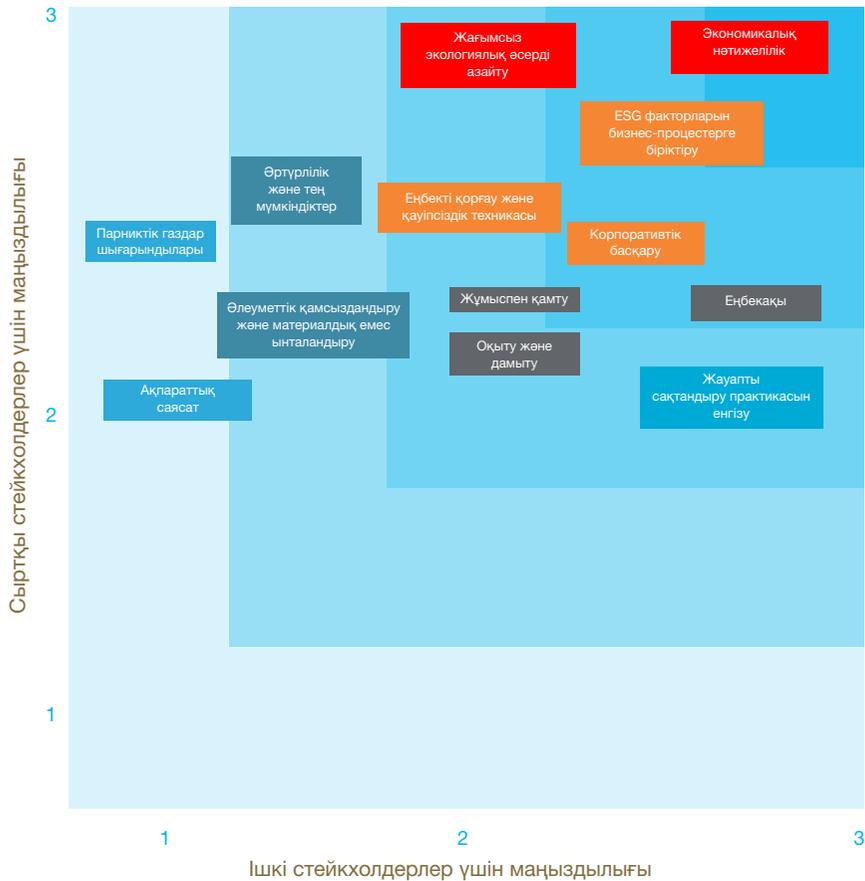
- Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау
- ESG факторларын бизнес-процестерге біріктіру
- Корпоративтік басқару
- Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы
- Іскерлік этика
- Климаттың өзгеруі

Маңыздылығы төмен-орташа 1.5–1.8 / 2.0–2.3

- Әлеуметтік қамсыздандыру және материалдық емес ынталандыру
- Қаланы көгалдандыру
- Сатып алу практикасы
- Өртүрлілік және тең мүмкіндіктер

2024 жылғы бағалау нәтижелері бойынша маңыздылық матрицасы

Дереккөз: стейкхолдерлердің маңызды тақырыптары мен болжамдарын ішкі талдау.

Маңызды тақырыптарды басқару

GRI 3-3

Маңызды тақырыптар корпоративтік басқару жүйесіне енгізілген және оның маңызды элементі ретінде қарастырылады. Бұл жұмыс ашықтықты қамтамасыз етуге, тиімділікті арттыруға және мүдделі тараптардың мүдделері үшін процестерді үнемі жетілдіруге бағытталған.

Саясат және рәсімдер

Маңызды тақырыптарды басқару ішкі нормативтік құжаттарға, соның ішінде:

- Орнықты даму саясатына,
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатына,
- Тәуекелдерді басқару саясатына,
- Корпоративтік басқару кодексіне сүйенеді.

Бұл құжаттар ESG негізгі бағыттары бойынша мақсаттарды, қағидаттарды және қызмет бағыттарын анықтайды: экология, өлеуметтік жауапкершілік және іскерлік этика.

Бақылау және мониторинг

Келесі қолданылады:

- іс-шаралардың орындалуын тұрақты мониторингтеу,
- ішкі аудиттер,
- тиімділіктің негізгі көрсеткіштері жүйесі (KPI),
- мүдделі тараптардың кері байланыс механизмдері.
- Нәтижелер жылдық есепке енгізіледі және корпоративтік сайтта орналастырылады.

Жауапкершілік және рөлдерді бөлу

Орнықты даму жөніндегі іс-шараларды іске асыруға:

- Орнықты даму мәселелеріне жетекшілік ететін құрылымдық бөлімше қатысады — жалпы тәсілді үйлестіру,
- Комплаенс-қызмет қатысады — сыбайлас жемқорлыққа қарсы шараларды іске асыру,
- Тәуекелдерді басқару мәселелеріне жетекшілік ететін құрылымдық бөлімше қатысады — тәуекелдерді бақылау және азайту,
- Құрылымдық бөлімшелер қатысады — өз құзыреті шеңберінде бейіндік міндеттерді іске асыру.

Тәсілді жетілдіру

Маңызды тақырыптарды басқару тәсілі бизнес ортасындағы өзгерістерді, стейкхолдерлердің кері байланысын және халықаралық стандарттардың жаңартуларын (GRI және ESG қоса алғанда) ескере отырып, үнемі қайта қаралады.

Алынған ақпарат негізінде ішкі рәсімдер жетілдіріледі, жаңа мақсаттар қалыптасады және көрсеткіштер түзетіледі.

Орнықты даму саласындағы тәуекелдерді басқару тәсілдері

ЭКА-дағы тәуекелдерді басқару жүйесі ҚР заңнамасын, Сауда және интеграция министрлігінің талаптарын, Холдингің ішкі регламенттерін және халықаралық стандарттарды ескере отырып құрылған. Негізгі мақсаты — тәуекелдерді анықтау, бағалау және азайту, соның ішінде экологиялық, әлеуметтік және басқару (ESG).

Негізгі тәуекелдердің қатарына кадрлардың жоғары тұрақсыздығы, ESG-шараларын орындамау, сыбайлас жемқорлық, беделге төнетін қатерлер, сондай-ақ еңбекті қорғау, денсаулық және экология мәселелері жатады. Бұл тәуекелдер тоқсан сайын бағаланады, оларды азайту үшін қабылданған шараларды қадағалайды.

Андеррайтинг саясатына сәйкес экология, ашықтық және іскерлік этика мәселелеріне ерекше назар аударылады. Мониторинг ықтимал беделді тәуекелдерді ескере отырып, барлық кезеңдерде жүзеге асырылады.

Клиенттерді қолдау үшін сайтта экологиялық әсерді азайту және қазіргі заманға сай технологияларды енгізу бойынша практикалық ұсыныстар орналастырылған. Жауапты бизнесті жүргізу бойынша халықаралық нұсқаулықтар да қолжетімді.

Өтініш берген кезде клиенттер экология, әлеуметтік жауапкершілік және басқару аспектілерін көрсететін сауалнаманы толтырады. ESG-ге сәйкестіктің жоғары деңгейі расталған кезде сақтандыру тарифінің 10%-на дейін жеңілдіктер берілуі мүмкін. Қосымша пұрсаттылықтар экологиялық бағдарламаларды енгізетіндерге, кері байланысты дамытатындарға және әлеуметтік бастамаларға қатысатындарға қолжетімді.

Бұл элементтер бағалау процесіне енгізілген және көтермеленеді.

«Жасыл» таксономияға немесе ХҚК мен ЕҚДБ сияқты халықаралық ұйымдардың талаптарына сәйкес келетін жобаларға басымдық беріледі. Экологиялық және әлеуметтік шектеулерді қоса алғанда, ҚР заңдарын бұзатын немесе халықаралық стандарттарға қайшы келетін жобаларға қаржылық қолдау көрсетілмейді.

ESG міндеттемелерін бекітетін ішкі құжаттар қолданылады. Адам құқықтары саясаты және Орнықты даму саясаты еңбек, этика, қоғаммен өзара әрекеттесу және осал топтарды қорғау мәселелерін қамтиды. Экологиялық саясат табиғатқа зиянды азайтуға және ресурстарды тиімді пайдалануға бағытталған.

Осылайша, маңызды тақырыптарды басқару жүйесіне біріктіру мүдделі тараптардың болжамдарын ескеріп қана қоймай, тәуекелдерге жедел әсер етуге, іскерлік беделді нығайтуға және жауапты бизнес-модельді дамытуға мүмкіндік береді.

2-қосымша: Экономикалық көрсеткіштер

Атауы	2020	2021	2022	2023	2024	% к 2023
Бір жылдағы таза пайда	3,86	2,01	2,27	4,95	8,82	78,2
Жыл соңындағы активтер	122,87	139,4	149,85	153,39	179,24	16,9
Жыл соңындағы міндеттемелер	13,43	25,18	36,84	35,86	53,82	50,1
Жыл соңындағы меншікті капитал	109,44	114,2	113,01	117,53	125,43	6,7

Экспорттық қаржыландыру көрсеткіштері, млн тг

Көрсеткіштер	2021	2022	2023	2024
Қабылданған міндеттемелердің көлемі	204 704	259 081	324 766	336 136
Ұсынылған сауданы қаржыландыру көлемі	17 713	18 596	6 611	22 544
Ұсынылған экспорт алдындағы қаржыландыру көлемі	14 436	1 423	12 723	7 622

2024 жылға арналған ЭКА құралдары бөлінісіндегі сақтандыру міндеттемелері

Сақтандыру түрі	Жол бойынша сома, тг	%
Қысқа мерзімді дебиторлық берешекті сақтандыру	212 912 657 661,56	63,3%
Қарыздарды сақтандыру	90 618 365 590,00	27,0%
Экспорттық құжаттамалық аккредитивтерді сақтандыру	21 224 944 675,89	6,3%
Қайта сақтандыру	6 719 255 000,00	2,0%
Жобалық қаржыландыруды өрікті сақтандыру	4 216 551 500,00	1,3%
Экспорттық кредиттерді сақтандыру	443 777 422,03	0,1%
Барлығы	336 135 551 849,48	100%

3-қосымша: Қолдау құралдары

Өнім атауы	Өнімнің қысқаша сипаттамасы
Экспорттық кредитті сақтандыру	Төлемді кейінге қалдыра отырып жеткізу кезінде шетелдік контрагенттің қаржылық міндеттемелерді орындамау тәуекелінен қорғау.
Қысқа мерзімді дебиторлық берешекті сақтандыру	Экспорттаушылар мен қаржы институттарын төлемді кейінге қалдыру келісімшарттары бойынша шетелдік сатып алушылардың төлем жасамау қаупінен қорғау.
Экспорт алдындағы қаржыландыру	Төлемді кейінге қалдыра отырып, экспорттық келісімшарттар бойынша айналым қаражатын толықтыруға қаржыландыру.
Аванстық төлемдерді қайтару бойынша жауапкершілікті сақтандыру	Қазақстандық компанияларға аванс беретін шетелдік импорттаушыларды қорғау.
Облигациялар бойынша жауапкершілікті сақтандыру	Қаржыландыруды тарту және облигация ұстаушыларды дефолт қаупінен қорғау.
Жұмыстарды орындау және қызметтер көрсету кезіндегі шығындарды сақтандыру	Импорттаушы келісімшарт бойынша жұмыс нәтижесін қабылдаудан бас тартқан жағдайда төлемеуден қорғау.
Экспорттық аккредитивтерді сақтандыру	Банктерді аккредитив эмитент-банкiнiң міндеттемелерін орындамау тәуекелінен қорғау.
Экспорттық сауданы қаржыландыру	Қазақстандық өнімге сұранысты ынталандыру үшін банктер арқылы шетелдік сатып алушыларды қаржыландыру.
Қарыздарды сақтандыру	Банктерді экспорттаушылардың қарыздар бойынша міндеттемелерін орындамау тәуекелінен қорғау.
Жобалық қаржыландыруды сақтандыру	Банктерді инвестициялық жобаларға кредиттер бойынша экспорттаушылардың төлемеу тәуекелінен қорғау.
Қаржы лизингін сақтандыру	Кепілдер жеткіліксіз болған немесе лизинг беруші қабылдамайтын тәуекелдер болған кезде лизингке қол жеткізу.

Қаржы ұйымдары алдындағы жауапкершілікті сақтандыру	Қаржы ұйымдарын кепілдіктер бойынша төлемеуден қорғау.
Шетелдік банктердің банктік кепілдіктерін сақтандыру	Шетелдік банктер берген кепілдіктер бойынша міндеттемелерді орындамау тәуекелінен қорғау.
Мерзімді валюталық мәмілелер бойынша сақтандыру	Банктерді мерзімді валюталық келісімшарттар бойынша міндеттемелерді орындамаудан қорғау.
Халықаралық факторингті сақтандыру	Факторингтік операцияларды шетелдік контрагенттердің міндеттемелерді бұзу қаупінен қорғау.
Шетелдік контрагентті қаржыландыру кезіндегі сақтандыру	Банктерді шетелдік импорттаушыларға берілген кредиттер бойынша төлемеуден қорғау.
Қаржы ұйымдарының шығындарын сақтандыру	Аккредитивтерді, кепілдіктерді, кредиттерді қоса алғанда, қаржылық қызметтер шарттарының кең ауқымы бойынша қорғау.
Қазақстандық инвестицияларды сақтандыру	Инвестицияларды шетелдік компаниялардың төлемеу қаупінен қорғау.
Тендерлік кепілдік	Тендерге қатысушының міндеттемелерін орындау кепілдігі.
Келісімшарт бойынша міндеттемелерді орындау кепілдігі	Келісімшарттық міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету.
Келісімшарт бойынша аванстық төлемді қайтару кепілдігі	Келісімшарт талаптары орындалмаған кезде аванстық қайтарылуын қамтамасыз ету.
Банкке берілетін кепілдік	Банк арқылы шетелдік контрагентке кепілдік шығаруды қамтамасыз ету.
Кредитті қайтару кепілдігі	Экспорттық жобалар бойынша кредиттің қайтарылуын қамтамасыз ету.

4-қосымша: Мүдделі тараптар

Мүдделіліктер/мотивтер	Өзара іс-қимыл әдістері
1. Жалғыз акционер	
Кіріс пен жылдық дивидендтердің өсуі, Қоғам құнының өсуі, Қоғам қызметінің тиімділігі	Қызметтің негізгі бағыттарын, сондай-ақ Қоғамның жалпы басшылығына қатысты мәселелерді келісу. Қазақстан Республикасының заңнамасына және Қоғамның Жарғысына сәйкес түйінді шешімдерді тиімді қабылдауға бағытталған корпоративтік басқару қағидаттары шеңберінде Жалғыз акционер құқықтарының іске асырылуын қамтамасыз ету. Қазақстан Республикасы заңнамасының, Жарғының, Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелері туралы анық ақпарат беру. Қоғам қызметінің жоспарлары, жетістіктері, проблемалары туралы мәліметтер беру. Жалғыз акционердің шешімдері.
2. Басқару органы	
Қоғам қызметіне жалпы басшылық ету	ҚР заңнамасымен және (немесе) Жарғымен Қоғамның Жалғыз акционерінің айрықша құзыретіне жатқызылған мәселелерді шешуді қоспағанда, Қоғам қызметіне жалпы басшылықты жүзеге асыру.
3. Менеджмент	
Жалақы, бонустар, сыйлықақылар, мәртебе, жауапкершілік аймақтары	Жалғыз акционер мен Қоғамның Директорлар кеңесінің шешімдерін орындау. Даму жоспары мен стратегиясын, Қоғамның сыни тәуекелдерін басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын дайындау, іске асыру және іске асырылуын мониторингтеу. Қазақстан Республикасының заңнамасында, Жарғыда көзделген, сондай-ақ Қоғамның Директорлар кеңесі мен Басқармасының құзыретіне жататын (Қоғамның жарғысына сәйкес) өзге де мәселелерді дайындау және іске асыру. Қоғам Басқармасының және Басқарма жанындағы комитеттердің отырыстары. Жұмыс топтары, жедел кеңестер.
4. Персонал	
Жалақы, сыйақылар, мансаптық өсу, кәсіби даму, еңбек шартының талаптары, әлеуметтік кепілдіктер (оның ішінде медициналық сақтандыру), өкілеттік және жауапкершілік деңгейі, жұмыспен қанағаттану деңгейі	Қоғамның міндеттері мен функцияларын іске асыруға бағытталған лауазымдық өкілеттіктерді орындау. Білікті және уәжді персоналды қалыптастыруға бағытталған ашық, айқын кадр саясатын жүргізу. Барлық қызметкерлерге еңбек қызметі барысында олардың әлеуетін іске асыру үшін тең мүмкіндіктерді, олардың нәтижелерін әділ және әділетті бағалауды қамтамасыз ету, қызметкерлерді іріктеу және тек кәсіби қабілеттері, білімі мен дағдылары негізінде мансаптық өсуін қамтамасыз ету. Анкета жүргізу және сауалнамалар.
5. Клиенттер	
Коммерциялық мүдделер, қолайлы тарифтер бойынша жоғары сапалы қызметтерді алу	Қоғамның өнімдері мен қызметтерін тұтынушылардың үміттеріне сәйкестігін қамтамасыз ету. Шарттар жасасу, шарттық қатынастардың орындалуын бақылау. Тұтынушылардың қанағаттанушылығын талдау. Келіссөздер, консультациялар.

6. Мемлекеттік органдар	
Заңнамалық және атқарушы функциялар, салықтық түсімдер, экономикалық өсу, халықтың жұмыспен қамтылуы	Қоғам ұйымдастыратын жұмыс топтарына, форумдарға, конференцияларға қатысуға шақыру. Қоғамның сатып алуға қатысуы үшін Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген барлық қажетті рәсімдерді дайындау және іске асыру. Қоғам қызметінің негізгі бағыттарын келісу. Мемлекеттік бағдарламаларды өзірлеуге және іске асыруға қатысу. Қазақстан Республикасы заңнамасының, Жарғының, Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес қызықтыратын мәселелер бойынша анық ақпарат беру. Үкіметтік жұмыс топтарына қатысу; Уәкілетті мемлекеттік органдармен консультациялар. Тексерулер мен инспекциялар. Кездесулер мен отырыстар.
7. Холдингтің еншілес ұйымдары	
Бірлескен қызмет, коммерциялық мүдделер	Өзара тиімді ынтымақтастық, бизнес және технологиялық процестерді жетілдіру және оларды автоматтандыру. Шарттар жасасу, шарттық қатынастардың орындалуын бақылау.
8. Бәсекелестер	
Сақтандыру және қайта сақтандыру қызметі нарығына қатысу үлесін арттыру	Бәсекелестікті құрметтеу, негізсіз артықшылықтар мен бұрмалаушылықтарды қолдануға жол бермеу, Корпоративтік басқару кодексін және Қоғамның іскерлік этика кодексін қағидаттарын қадағалау. Нарықты мониторингтеу, талдау және маркетингтік зерттеулер.
9. Қоғам серіктестері	
Бірлескен қызмет, коммерциялық мүдделер	Өзара тиімді ынтымақтастық және өзара түсіністік туралы шарттар мен келісімдер жасасу. Шарттық қатынастардың орындалуын бақылау.
10. Экспорттық-кредиттік агенттіктер	
Елдер арасында қаржылық сақтандыру қолдауын дамыту бойынша шарттарды талқылау, өзірлеу және іс-қимылдарды келісу, экспортты қаржылық сақтандыру арқылы қолдау бойынша тәжірибе және ақпарат алмасу, бірлескен жобаларды іске асыру, коммерциялық мүдделер	Өзара тиімді ынтымақтастық және өзара түсіністік туралы шарттар мен келісімдер жасасу. Шарттық қатынастардың орындалуын бақылау.
<p>GR1 416-1 және 416-2 өнімдер мен қызметтердің тұтынушылардың денсаулығы мен қауіпсіздігіне әсерін бағалауға, сондай-ақ осы саладағы ықтимал бұзушылықтарды тіркеуге қатысты. ЭКА қызметтері денсаулыққа физикалық әсер етпейді, бірақ өнімдерді өзірлеу кезінде заңнама, этика және ақпараттық қауіпсіздік талаптары сақталады. Барлық процедуралар белгіленген стандарттарға сәйкестігі үшін ішкі тексеруден өтеді. 2024 жылы көрсетілетін қызметтердің қауіпсіздігіне байланысты оқиғалар немесе бұзушылықтар тіркелген жоқ.</p> <p>GR1 415-1 ұйымның қоғамдық саясатты қалыптастыруға және саяси құрылымдарды қаржыландыруға қатысуына қатысты. ЭКА не тікелей, не үшінші тараптар арқылы саяси қызметке қатыспайды және саяси қолдау көрсетпейді. Партияларды, кандидаттарды немесе қозғалыстарды қаржыландыру жүзеге асырылмайды. Мұндай ұстаным ішкі құжаттарда бекітілген және бейтараптық, ашықтық пен корпоративтік ресурстарды саяси мақсаттарда пайдалануға тыйым салатын ҚР заңнамасын сақтау қағидаттарына сәйкес келеді. ти и соблюдения законодательства РК, запрещающего использование корпоративных ресурсов в политических целях.</p>	

11. Халықаралық қаржы институттары	
Бірлескен халықаралық жобаларды іске асыру, коммерциялық мүдделер, тәуекелдерді қайта сақтандыру	Өзара тиімді ынтымақтастық және өзара түсіністік туралы шарттар мен келісімдер жасасу. Бизнес-процестерді жетілдіру және оларды автоматтандыру. Шарттық қатынастардың орындалуын бақылау.
12. Қаржы институттары	
Депозиттік шоттарда бос ақшалай қаражатты орналастыру, Қоғам бағдарламаларын іске асыруға қатысу, Қоғам тәуекелдерін сақтандыру (оның ішінде медициналық сақтандыру), тәуекелдерді қайта сақтандыру, Қоғамның арнайы шоттарын жүргізу және есепке алу, эмиссиялық бағалы қағаздармен және өзге де қаржы құралдарымен мәмілелер жасасу	Шарттар жасасу, шарттық қатынастардың орындалуын бақылау. Шарт талаптарын жақсарту.
13. Өнім берушілер	
Коммерциялық мүдделер, шарттық міндеттемелерді сақтау	Шарттар жасасу, шарттық қатынастардың орындалуын бақылау. Іскерлік хат алмасу, сұраулар. Төмендегі қағидаттарға негізделген тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуды қамтамасыз ету: <ul style="list-style-type: none"> - сатып алу процесінің жариялылығы мен ашықтығы; - сатып алу үшін пайдаланылатын ақшаны оңтайлы және тиімді жұмсау; - сапалы тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу; - барлық әлеуетті өнім берушілерге мүгедектер ұйымдарының (кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын мүгедек жеке тұлғалардың) қолдауы шартымен сатып алу процесіне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру; - тауарлардағы, жұмыстардағы, қызметтердегі жергілікті қамту үлесін арттыру; - әлеуетті өнім берушілер арасындағы адал бәсекелестік; - қабылданатын шешімдерді бақылау және жауапкершілік; - сатып алу процесіне делдалдардың қатысуын барынша азайту. Өзара тиімділік, құрмет, сенім, адалдық және әділеттілік негізінде өзара әрекеттесу. Әлеуетті өнім берушілер үшін ақпаратты интернет-сайтта жариялау.
14. Шетелдік контрагенттер	
Коммерциялық мүдделер, қолайлы тарифтер бойынша жоғары сапалы қызметтерді алу	Қоғамның өнімдері мен қызметтерін тұтынушылардың болжамдарына сәйкестігін қамтамасыз ету. Шарттар жасасу, шарттық қатынастардың орындалуын бақылау. Тұтынушылардың қанағаттанушылығын талдау. Келіссөздер, консультациялар.

15. Тұрғындар	
Жұмысқа орналасу мүмкіндігі, әлеуметтік проблемаларды шешу, Қоғамның қызметінің ашықтығы, экологияны қорғау	Қоғамдық пікірді сұрау, коммуникациялық стратегияны іске асыру. Қаржылық және қаржылық емес есептілікті жариялау. Әлеуметтік жауапкершілік қағидаттарын, қызметтің ашықтығын және орнықты дамуды тәжірибелік ұстануды көрсету. Адал бәсекелестікті, жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларды сақтауға ұмтылу. Қосымша әлеуметтік міндеттемелер қабылдау, өзекті әлеуметтік мәселелерді шешу. Қайырымдылық қызметі.
16. Қоғамдық ұйымдар	
Қоғамдық бірлестіктердің мақсаттары мен міндеттерін іске асыру, демеушілік көмек алу	Заңнама нормаларын сақтау. Ынтымақтастық және өзара түсіністік туралы келісімдер жасасу. Қайырымдылықпен демеушілікті жүзеге асыру. Бірлескен іс-шаралар (кездесулер, форумдар, конференциялар және т.б.) өткізу.
17. Қоғамдық кеңес	
Қоғамдық кеңестің мақсаттары мен міндеттерін іске асыру, Қоғамдық бақылауды жүзеге асыру	Қоғамның Даму стратегиялары мен жоспарлары жобаларын талқылау; Даму стратегиялары мен жоспарларын іске асыру есептері мен мониторингін талқылау; Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу және мемлекеттік органдарға енгізу.
18. Бұқаралық ақпарат құралдары	
Жарияланымдар және Қоғамның қызметі, коммерциялық мүдделер туралы жарияланымдар мен ақпараттандыру	Төмендегі арқылы ақпараттық қызметті ұйымдастыру: <ul style="list-style-type: none"> - PR-іс-шараларды іске асыру (баспасөз турлары, баспасөз конференциялары, брифингтер); - Мақсатты аудиторияға Қоғамның мықты жақтары мен мүмкіндіктерін жеткізу; - Оң қоғамдық пікір қалыптастыру; - Ақпаратты дұрыс, тұрақты, үздіксіз және уақтылы ашу арқылы қызметтің ашықтығын қамтамасыз ету; - Брендтің танымалдылығын қолдау; - Қоғам қызметінің нәтижелерін жұртшылыққа ұсыну.
GRI 414-1 және 414-2 өнім берушілер қызметінің әлеуметтік аспектілерін, соның ішінде еңбек құқықтарын сақтауды, кемсітушілікке жол бермеуді және этикалық стандарттарды қамтамасыз етуді бағалауға қатысты. ЭКА ашықтық, іскерлік бедел және заңнаманы сақтау негізінде жеткізушілермен қарым-қатынас орнатады. Жаңа өнім берушілерді іріктеу кезінде әлеуметтік критерийлер ескеріледі: еңбек құқығы, адам құқықтары, кемсітушіліктен бас тарту. Іскерлік беделі мен корпоративтік стандарттарға сәйкестігі тексеріледі. 2024 жылы өнім берушілер тарапынан бұзушылықтар тіркелген жоқ. Тәуекелдер анықталған жағдайда — нұсқамалардан бастап шартты бұзуға дейінгі шаралар көзделген. Өнім берушілер орнықты даму саласындағы талаптар туралы хабардар етіледі. Әлеуметтік бағалау рәсімдерін рәсімдеу сатып алу жүйесін одан әрі дамытудың бір бөлігі ретінде жоспарлануда.	
GRI 417-1 маркетингтік коммуникацияға және өнімдер мен қызметтер туралы ақпараттандыру сапасына қатысты. ЭКА экспортты қолдау үшін қаржылық-сақтандыру қызметтерін көрсетеді, бұл ретте ақпараттың дұрыстығы мен ашықтығына ерекше назар аударылады. Өнімдер, тәуекелдер мен шарттар туралы барлық деректер ресми сайт, кеңестер және ақпараттық материалдар арқылы беріледі. 2024 жылы ақпараттың дұрыс берілмеуіне байланысты бұзушылықтар анықталған жоқ. Барлық материалдар заңнамаға, корпоративтік этикаға және сенімділік стандарттарына сәйкестігі үшін ішкі тексеруден өтеді. Ақпарат түсінікті және толық нысанда беріледі.	

5-қосымша: Өтініш берушінің сауалнамасы

Қызметтің экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық аспектілері бойынша қарызды /қаржылық лизингті/жобалық қаржыландыруды сақтандыруға өтініш берушінің сауалнамалары (ESG-факторлар)

Е блогының критерийлері/ критерийлер тобы (экология)	Ақпарат көзі	Критерий бойынша жеңілдік 0,5%	Түсініктемелер, ескертпелер
1.Экологиялық рұқсат құжаттамасы			
1.1.Жобаны іске асыруға байланысты экологиялық рұқсат беру құжаттамасының болуы	Рұқсат беру құжаттамасы немесе болмаған жағдайда - оны алу мәртебесі туралы ақпарат		
2. Экологиялық менеджмент жүйесі			
2.1. Экологиялық менеджмент жүйесінің болуы (ЭМЖ)	Экологиялық менеджмент жүйесінің және қолданыстағы ISO 14001 сертификаттың болуы туралы ақпарат. Егер сертификаттың мерзімі өтіп кетсе, сертификатты жаңарту жоспарлары туралы ақпарат берілуі керек.		
2.2. «Жасыл кеңсе» бағдарламасының болуы	Суды, қағазды, энергияны үнемдеу, қалдықтарды азайту, тұрмыстық қалдықтарды қайта өңдеу/сұрыптау жөніндегі шаралар кешенінің болуы және кеңсе қызметкерлерін экологиялық ағарту туралы ақпарат		
2.3. Қоршаған ортаны қорғау (ҚОҚ) саласындағы Стратегияның немесе Саясаттың болуы	ҚОҚ саласындағы Стратегияның немесе Саясаттың болуы туралы ақпарат. Көрсетілген құжаттың көшірмесін қоса беруіңізді сұраймыз		
*2.4. Қадағалау органдары тарапынан сот процестерінің, ұйғарымдарының және/немесе айыппұлдардың немесе өзге де санкциялардың, сондай-ақ қоршаған ортаға елеулі залал келтіретін даулы экологиялық жағдайлардың және/немесе апаттардың болуы	ҚОҚ саласындағы қадағалау органдары тарапынан ағымдағы айыппұлдар/сот ұйғарымдары/нормативтен тыс төлемдер/санкциялар бойынша ақпарат. Әлеуметтік экологиялық және экономикалық залалы елеулі (қоғамдық резонанс тудырған) апаттар немесе инциденттер бойынша ақпарат. Есепті кезеңдегі даулы экологиялық жағдайлар туралы ақпарат, оның ішінде компанияның қоғамдық кеңістіктегі ресми түсініктемелеріне сілтемелер.		

2.5. Парниктік газдар шығарындыларын азайту бойынша іс-шаралар жоспары – қамту саласы 1, 2, қамту саласы 3 – егер қолданылса.	Парниктік газдар шығарындыларына азайту бойынша іс-шаралар туралы ақпарат – қамту саласы 1, 2, қамту саласы 3 – егер қолданылса. Сондай-ақ, парниктік газдар шығарындыларының үлес көлемі		
S блогының критерийлері / Критерийлер тобы (әлеуметтік саясат)			
1.Еңбек жағдайлары және өндірістегі қауіпсіздік			
*1.1. Жазатайым оқиғалардың болуы	Жазатайым оқиғалардың жиілік коэффициенті = Жазатайым оқиғалардың саны/есепті кезеңдегі қызметкерлердің орташа тізімдік саны * 1 000 қызметкер.		
*1.2. Еңбекке қабілеттілігінен уақытша айырылған жарақаттардың болуы	Уақытша еңбекке жарамсыздығы бар жарақаттар жиілігінің коэффициенті = уақытша еңбекке жарамсыздығы бар жарақаттар саны/жұмыс істеген адам-сағаттар саны * 1 млн адам-сағат.		
2.Кадрлар			
2.1. Персоналды дамыту/қызметкерлерді оқыту бағдарламаларының болуы	Қызметкерлерге арналған оқыту/біліктілікті арттыру/қосымша білім беру бағдарламаларының болуы туралы ақпарат		
2.2. Кадрлар ауысуының коэффициенті жылына 10%-дан кем	Соңғы 3 жылдағы кадрлар ауысуының орташа коэффициенті		
3. Әлеуметтік қолдау			
3.1. Ерікті медициналық сақтандыру бағдарламасының және қызметкерлерге медициналық қызмет көрсетудің басқа да нысандарының болуы	Қызметкерлерге арналған ерікті медициналық сақтандыру бағдарламасының болуы туралы ақпарат, сондай-ақ егер қызметкерлердің отбасы мүшелеріне жеңілдікті шарттармен ерікті медициналық сақтандыру мүмкіндігі болса, ақпаратты ұсыну		

3.2. Қызметкерлерге/қызметкерлердің отбасы мүшелеріне материалдық көмек бағдарламаларының болуы	Қызметкерлерге/қызметкерлердің отбасыларына (жұмыс істейтін әйелдерге және отбасылық міндеттері бар басқа тұлғаларға, жас қызметкерлерге және әлеуметтік төлемдерді қажет ететін қызметкерлердің басқа да санаттарына) арналған материалдық көмек бағдарламасының болуы туралы ақпарат		
3.3. Тұрғын үймен қамтамасыз етудің корпоративтік бағдарламасының болуы	Корпоративтік тұрғын үй бағдарламасының немесе қызметкерлердің ипотекалық жарналарына төлемдер/жеңілдіктердің болуы туралы ақпарат		
4. Адам құқықтары және кемсітушілік			
4.1. Адам құқықтарын бұзу, сыбайлас жемқорлық және еңбек кодексін бұзу мәселелері бойынша қызметкерлер және/немесе сенім телефоны үшін кері байланыс механизмінің болуы	Компания қызметкерлері үшін кері байланыс, сыбайлас жемқорлық, адам құқықтарының бұзылуы және кемсітушілік мәселелері бойынша шағымдар үшін сенім телефоны/анонимді арнаның болуы туралы ақпарат		
4.2. Мүгедектерді жұмысқа орналастыру жөніндегі бағдарламаның және штаттағы мүгедектер туралы ақпараттың болуы	Компанияның мүгедектігі бар қызметкерлерді жұмысқа орналастыруға қатысты саясаты туралы ақпарат		
4.3. Жоғары буын басшылары арасындағы әйелдердің кемінде 30%-ы	Штат саны		
5. Жергілікті қауымдастықтармен өзара әрекеттесу			
5.1. Қайырымдылық бағдарламасының болуы	Қайырымдылық қызметі және еріктілер қозғалысы туралы ақпарат		
5.2. Әлеуметтік инвестициялар және қатысу аймағын дамыту	Қатысу өңірлерін әлеуметтік-экономикалық дамытуға бағытталған жобалар туралы ақпарат		

G блогының критерийлері/ Критерийлер тобы (корпоративтік басқару)	Ақпарат көзі	Критерий бойынша жеңілдік 0,5%	Түсініктемелер, ескертпелер
1. Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің болуы	Тәуекелдерді басқару жүйесіне, тәуекелдерді бағалау әдістемесіне және тәуекелдерді басқару рәсімдеріне қатысты құжаттар;		
2. Алдыңғы есепті тоқсандағы ПЗЕ мен Баланстың болуы	ПЗЕ және Баланс		
Барлық критерийлер бойынша жалпы жеңілдік	Барлық критерийлер бойынша барлық жеңілдіктер сомасы		

6-қосымша: Кадрлық көрсеткіштер

12-қосымша. Қызметкерлер санының динамикасы, адам.

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Қызметкерлердің тізімдік саны	97	97	112

13-кесте. Гендерлік және жас бөлінісіндегі қызметкерлердің тізімдік санының динамикасы, адам.

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Гендерлік топтар бойынша:			
Ерлер	53	53	58
Әйелдер	44	44	54
Жас топтары бойынша			
30 жастан кіші	8	9	11
30-50 жас	83	83	95
50 жастан үлкен	6	5	6

14-кесте. 2024 жылғы 31 желтоқсанға жас бойынша бөліністегі персоналдың құрылымы, адам.

Санат	Барлығы	30 жастан кіші		30-50 жас		50 жастан үлкен	
		Адам	Үлесі, %	Адам	Үлесі, %	Адам	Үлесі, %
Желілік лауазымдар	119	19	16%	94	79%	6	5%
Басшылық лауазымдар	7	-	0%	7	100%	-	0%

15-кесте. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша жынысы бойынша бөліністегі персоналдың құрылымы, адам.

Санат	Барлығы	Ерлер		Әйелдер	
		Адам	Үлесі, %	Адам	Үлесі, %
Желілік лауазымдар	119	57	48%	62	52%
Басшылық лауазымдар	7	4	57%	3	43%

16-кесте. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша гендерлік және жас топтары бойынша бөліністегі басқарушы органдардың құрылымы, адам.

Санат	Барлығы	Директорлар кеңесі		Басқарма	
		Адам	Үлесі, %	Адам	Үлесі, %
Гендерлік топтар бойынша:		---	---	---	---
Ерлер		---	---	3	60%
Әйелдер		---	---	2	40%
Жас топтары бойынша		---	---	---	---
30 жастан кіші емес		---	---	---	0%
30-50 жас		---	---	5	100%
50 жастан үлкен		---	---	---	0%

^a Басқарушы лауазымдар – Басқарма мүшелері, басқарушы директорлар

17-кесте. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша гендерлік бөліністегі басшылық позициялар санының динамикасы, %

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Басшы лауазымдардағы әйелдердің үлесі, %	28,6	28,6	42,9
Атқарушы басшылықтағы әйелдердің үлесі, %	50 (декреттегі әйелдерді ескере отырып)	38,5 (декреттегі әйелдерді ескере отырып)	46,9 (декреттегі әйелдерді ескере отырып)

18-кесте. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша қызметкерлер, тұрақты және уақытша қызметкерлер саны

Санат	Барлығы	Ерлер		Әйелдер	
		Адам	Үлесі, %	Адам	Үлесі, %
Тұрақты қызметкерлер	120	58	48,3%	62	51,7%
Уақытша қызметкерлер	14	5	35,7%	9	64,3%

19-кесте. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша штаттан тыс қызметкерлер санының динамикасы, адам

Көрсеткіш	2022	2023	2024	Өзгерістер, %
Штаттан тыс қызметкерлер	9	10	7	(30)

20-кесте. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы мәліметтер бойынша гендерлік бөліністегі штаттан тыс қызметкерлердің саны, адам.

Санат	Барлығы	Ерлер		Әйелдер	
		Адам	Үлесі, %	Адам	Үлесі, %
Штаттан тыс қызметкерлер	7	2	29%	5	71%

21-кесте. Гендерлік және жас бөлінісіндегі қызметкерлердің тізімдік санының динамикасы, %

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Гендерлік топтар бойынша:	97	97	112
Ерлер	53	55%	52%
Әйелдер	44	45%	48%
Жас топтары бойынша			
30 жастан кіші емес	8	9%	10%
30-50 жас	83	86%	85%
50 жастан үлкен	6	5%	5%

22-кесте. Жалданған қызметкерлер саны, адам.

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Барлығы	32	23	53
Гендерлік топтар бойынша:			
Ерлер	24	15	23
Әйелдер	8	8	30
Жас топтары бойынша			
30 жастан кіші емес	7	9	11
30-50 жас	24	13	39
50 жастан үлкен	1	1	3

23-кесте. Гендерлік және жас топтары бойынша бөліністе жұмысқа жалданған адамдардың көрсеткіші, %

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Коэффициент нанятых работников, всего	Жыл соңындағы тізімдік – 100, Коэф. = 32%	Жыл соңындағы тізімдік – 99, Коэф. = 23%	Жыл соңындағы тізімдік – 126, Коэф. = 42%
По гендерным группам:			
Мужчины	Тізімдік – 56, коэф. = 42%	Тізімдік – 56, коэф. = 26,8%	Тізімдік – 60, коэф. = 37,7%
Женщины	Тізімдік – 44, коэф. = 18,2%	Тізімдік – 45, коэф. = 17,8%	Тізімдік – 66, коэф. = 45,5%
Жас топтары бойынша			
Менее 30 лет	Тізімдік – 12, Коэф. = 58,3%	Тізімдік – 12, Коэф. = 75%	Тізімдік – 18, Коэф. = 61%
30-50 лет	Тізімдік – 82, Коэф. = 29,0%	Тізімдік – 84, Коэф. = 15,5%	Тізімдік – 102, Коэф. = 38%
Более 50 лет	Тізімдік – 6, Коэф. = 16,7%	Тізімдік – 5, Коэф. = 20%	Тізімдік – 6, Коэф. = 50%

⁹Жаңадан жалданған қызметкерлердің коэффициенті есепті кезеңде жаңадан жалданған қызметкерлер санының жыл соңындағы Қоғам қызметкерлерінің тізімдік санына қатынасы ретінде айқындалады.

24-кесте. Есепті кезеңде еңбек қатынастары бұзылған қызметкерлердің жалпы саны, адам.

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Гендерлік топтар бойынша:			
Ерлер	20	17	16
Әйелдер	7	7	10
Жас топтары бойынша			
30 жастан кіші	5	6	2
30-50 жас	20	16	22
50 жастан үлкен	2	2	2

25-кесте. Кадрлардың ерікті тұрақсыздық динамикасы, %

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Кадрлардың ерікті тұрақсыздығы, барлығы, %	14,5%	5,1%	6,2%

26-кесте. Гендерлік және жас топтары бойынша кадрлардың тұрақсыздық динамикасы, %

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Барлығы	28,0%	24,6%	23,1%
Гендерлік топтар бойынша:			
Ерлер	20,7%	17,5%	14,2%
Әйелдер	7,3%	7,2%	8,9%
Жас топтары бойынша			
30 жастан кіші емес	5,2%	6,2%	1,8%
30-50 жас	20,7%	16,4%	19,6%
50 жастан үлкен	2,1%	2,1%	1,8%

27-кесте. Бала күтімі бойынша демалысқа шыққан қызметкерлердің жалпы саны, жынысы бойынша бөліністе, адам.

Көрсеткіш	2022		2023		2024	
	Ерлер	Әйелдер	Ерлер	Әйелдер	Ерлер	Әйелдер
Бала күтімі бойынша демалыс ресімдеген қызметкерлердің саны	-	3	-	3	-	4

28-кесте. Есепті жылы бала күтімі бойынша демалыстың орташа ұзақтығының динамикасы, күндер (жұмыс күндері)

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Бала күтімі бойынша демалыстың орташа ұзақтығы	411	1045	1566

29-кесте. Жүктілік және/немесе бала күтімі бойынша демалыстан шыққан қызметкерлер санының динамикасы, адам.

Көрсеткіш	2022		2023		2024	
	Ерлер	Әйелдер	Ерлер	Әйелдер	Ерлер	Әйелдер
Жұмысқа шыққан қызметкерлер	-	-	-	1	-	2
Жұмысқа шығып, жұмысын жалғастыруда	-	-	-	1	-	2

30-кесте. Қызметкерлерді оқыту, адам.

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Бір қызметкерге шаққандағы оқу сағаттарының орташа саны	97	97	112

GRI 407 Ұжымдық келіссөздерді біріктіру және жүргізу еркіндігі

GRI 407-1 бірлестік пен ұжымдық келіссөздер еркіндігін сақтауға және байланысты тәуекелдерді бағалауға қатысты. ЭКА-да қызметкерлердің бірлестік, келіссөздерге қатысу және ұжымдық шарт жасасу құқығы қамтамасыз етілген. Барлық нормалар ҚР Еңбек кодексіне сәйкес келеді. Сенім мен құрмет атмосферасы серіктестік қатынастарға ықпал етеді. Өнім берушілермен жасалған шарттарда еңбек құқықтарын сақтау бойынша талаптар бекітілген. Компания ішінде де, өнім берушілер арасында да бұзушылықтардың елеулі тәуекелдері анықталған жоқ.

Балалар және мәжбүрлі еңбек

GRI 408-1 және GRI 409-1 көрсеткіштері компания қызметінде және оның өнім берушілері арасында балалар мен мәжбүрлі еңбекті пайдалану тәуекелдеріне қатысты. Компанияда балалар мен мәжбүрлі еңбек үзілді-кесілді жоқ. Барлық еңбек қатынастары ҚР Еңбек кодексімен реттеледі және өрікті келісімге негізделген. 2024 жылы мұндай жағдайлар тіркелген жоқ. Жалдау кезінде жас шектеулері сақталады, өнім берушілермен жасалған шарттарда еңбек заңнамасы мен әдеп нормаларын сақтау бойынша талаптар бекітіледі. Өнім берушілер орнықты даму қағидаттары, соның ішінде балалар мен мәжбүрлі еңбекке тыйым салу туралы хабардар. Осы бағыттар бойынша елеулі тәуекелдер анықталған жоқ.

GRI 410, 411

GRI 410-1 адам құқықтары саласындағы күзет қызметкерлерінің дене қауіпсіздігі және оқыту тәжірибесіне қатысты. Компания адам құқықтарын құрметтеу қағидаттарын, соның ішінде қауіпсіздік қызметтерін ұсынатын мердігерлік ұйымдарға қойылатын талаптарды сақтайды. Шарттарда персоналмен және келушілермен дұрыс қарым-қатынас нормалары бекітілген. 2024 жылы күзет персоналы тарапынан бұзушылықтар тіркелген жоқ.

GRI 411-1 этникалық топтардың, өсіресе байырғы халық белгілері бар осал қауымдастықтардың құқықтарын сақтауға қатысты. Компания кемсітпеушілік, мәдени әртүрлілікті құрметтеу және әлеуметтік жауапкершілік қағидаттарын ұстанады. ҚР аумағында халықаралық мағынада байырғы халықтар ресми түрде ерекшеленбейді, ал компанияның қызметі этникалық топтарға физикалық немесе әлеуметтік өсер етпейді. 2024 жылы этникалық қауымдастықтардың құқықтарын бұзу немесе шағымдар тіркелген жоқ. Қызметтің ерекшелігін ескере отырып — экспортты қаржылық қолдау — бұл салада тәуекелдер жоқ.

¹⁰ Ана/әке демалысы аяқталғаннан кейін жұмысқа шыққан қызметкерлердің саны

¹¹ Өткен жылы ана/әке демалысы аяқталғаннан кейін жұмысқа шыққан және 12 айдан кейін жұмысын жалғастырған қызметкерлердің саны

7-қосымша: Еңбекті қорғау бойынша көрсеткіштер**31-кесте. Жұмыс орнында еңбекті қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша оқыту**

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Оқудан өткен қызметкерлер	99	99	123

32-кесте. Жұмыс орнындағы еңбекті қорғау және қауіпсіздік мәселелерін басқару жүйесімен қамтылған қызметкерлер, адам

Көрсеткіш	2022	2023	2024
ЕҚ және ӨҚ жүйесімен қамтылған қызметкерлер	99	99	123

33-кесте. Қоғамның операциялық қызметіне байланысты штаттық қызметкерлер арасындағы жарақаттану көрсеткіштері

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Өлім жағдайларының саны (бірлік)	0	0	0
Өлім жағдайларының коэффициенті (%)	0	0	0
Ауыр жарақаттардың саны (өлімді қоспағанда) (бірлік)	0	0	0
Ауыр жарақаттар коэффициенті (%)	0	0	0
Жарақаттар саны (бірлік)	0	0	0
Жарақат алу коэффициенті (LTIFR) (%)	0	0	0
Жұмыс істеген жұмыс сағаттарының жалпы саны (адам-сағат)	172 040	170 216	194 592

¹² ЕҚ және ӨҚ мәселелері бойынша оқудан өткен қызметкерлердің саны, адам

¹³ Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздікті басқару жүйесімен қамтылған қызметкерлер саны

8-қосымша: Экологиялық көрсеткіштер**34-кесте. Қызметтік автокөліктен (Score 1) CO₂ бағалау шығарындылары, тонна**

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Қызметтік автокөліктен CO ₂ шығарындылары	---	33,27	19,9

35-кесте. Энергияны тұтынудан жанама шығарындылар (Score 2), тонна

Көрсеткіш	2023	2024
KazakhExport-тың жалдау ауданы	2 182 м ²	2 323,9 м ²
Ғимараттың жалпы ауданы	16 521,6 м ²	16 521,6 м ²
Жалпы көлемнен KazakhExport үлесі	≈ 13,21%	≈ 14,06%
Қызметтік автокөліктен CO ₂ шығарындылары	33,7	19,9

¹⁴ Есептеу GHG Protocol (Score 1) әдіснамасы бойынша 2,31 кг CO₂/л эмиссиялық коэффициентімен жүгіріс және стандартты бензин шығыны (10 л/100 км) негізінде орындалды.

Қызметтік көліктің CO₂ шығарындыларының есебі әдетте орташа деректерге негізделген — мысалы орташа отын шығыны, жүгіріс, қозғалтқыш түрі және эмиссия коэффициенттері (мысалы, IPCC әдістемесіне немесе ұлттық нұсқаулықтарға сәйкес). Бұл параметрлер жұмыс жағдайларына байланысты өзгеруі мүмкін.

¹⁵ Эмиссиялық коэффициенттер: электр энергиясы-0,742 кг CO₂/кВт·сағ; жылу энергиясы – 245 кг CO₂/Гкал; сумен жабдықтау (беру және бұру)– 0,344 кг CO₂/м³.

36-кесте. Кеңсе инфрақұрылымы шегінде ресурстарды тұтыну және соған байланысты CO₂ шығарындылары

Көрсеткіш	2022	2023	2024
Электр энергиясы (кВт·сағ)	280 480,08	310 396,42	318 376,74
Электр энергиясынан CO ₂ шығарындылары (т)	27,43	30,35	33,23
Жылу энергиясы (Гкал)	223,73	235,40	224,83
Жылу энергиясының CO ₂ шығарындылары (т)	7,24	7,62	7,75
Су тұтыну (м ³)	1 078,82	1 243,10	1 215,88
Судан CO ₂ шығарындылары (т)	0,05	0,06	0,06
CO ₂ шығарындыларының жиыны (т)	34,72	38,03	41,04

37-кесте. Іссапарларға байланысты парниктік газдар шығарындыларының динамикасы (Score 3), кг

Көрсеткіш	2022	2023	2024
CO ₂ шығарындылары	5,01 тоннадағы CO ₂ e	10,62 в тоннадағы CO ₂ e	34,71 в тоннадағы CO ₂ e

Мәндер көмірқышқыл газының эквивалентінің метрикалық тоннасында (t CO₂e) үтірден кейін екі таңбаға дейін дөңгелектеп көрсетілген. Есептеулер қол жетімді іссапар деректеріне және стандартты эмиссиялық коэффициенттерді қолдануға негізделген. Орташа мәндер мен болжамдарды пайдалану нақты шығарындылар берілген деректерден сәл өзгеше болуы мүмкін дегенді білдіреді.

GRI 301: Материалдар

GRI 301-1, 301-2 және 301-3 көрсеткіштері материалдарды басқаруға жатады: пайдаланылатын ресурстардың көлемі (301-1), қайта өңделген кіріс материалдарының үлесі (301-2) және қаптаманы немесе өнімді қайтару (301-3). ЭКА жағдайында бұл көрсеткіштер шектеулі қолданылады, себебі өндірістік қызмет жоқ, шикізат пайдаланылмайды және физикалық өнім шығарылмайды. Материалдар негізінен кеңсе қызметінде қолданылады — қағаз, картон, кеңсе. Экологиялық әсерді азайту үшін цифрлық процестер енгізілді, тұтыну есебі жүргізілуде, екіжақты мөр қолданылады, қалдықтарды бөлек жинау ұйымдастырылды. Сатып алу кезінде қайта өңделген және сертификатталған материалдарға артықшылық беріледі.

GRI 302: Энергия

Көрсеткіштер 302-1 — ұйым ішіндегі энергияны тұтыну, 302-2 — ұйымнан тыс (іссапарлар, көлік), 302-3 — қызметтің энергия сыйымдылығы, 302-4 — тұтынуды азайту шаралары, 302-5 — қызметтер клиенттерге энергияны аз жұмсауға қалай көмектеседі. ЭКА үшін көрсеткіштер шектеулі қолданылады: өндіріс жоқ, энергия сыйымдылығы төмен. Энергия тек кеңселерде жұмсалады — 2024 жылы 310 396,42 кВт·сағ электр энергиясы және 235,4 Гкал жылу пайдаланылды. Орынжайлар жалға беріледі, инженерлік жүйелер жалға берушінің басқаруында. Жанама тұтыну минималды. Энергия үнемдеу шаралары енгізілді: жарық диодтары, датчиктер, энергия тиімді техника, цифрландыру. Қызметтер онлайн форматқа ауыстырылды, бұл клиенттердің энергия шығындарын азайтады. Жұмыс орнықты даму аясында жалғасуда.

GRI 303: Су

GRI 303-1 — 303-5 көрсеткіштері су ресурстарына қатысты: 303-1 — сумен жалпы ресурс ретінде өзара әрекеттесу, 303-2 — ағынды суларды ағызуды басқару, 303-3 — су алу, 303-4 — су ағызу, 303-5 — суды тұтыну көлемі. ЭКА үшін бұл көрсеткіштер шектеулі қолданылады: қызмет су ресурстарына айтарлықтай әсер етпейді және өкімшілік су тұтынумен шектеледі. Су қалалық желілер арқылы алынады, орталықтандырылған көріз арқылы ағызылады, екі процесс те жалға берушінің бақылауында. Өнеркәсіптік ағынды сулар түзілмейді, тікелей бақылау және тазалау қажет емес. Су көлемін жалға беруші есепке алады және коммуналдық төлемдерге енгізілген. Кеңселерде суды үнемдейтін датчиктер орнатылған. Әсер ету деңгейі төмен болғанымен, су ресурстарын ұтымды пайдалану мәдениеті сақталады.

GRI 304: Биоәртүрлік

GRI 304-1 — 304-4 көрсеткіштері қызметтің биоәртүрлікке әсерін көрсетеді: 304-1 — қорғалатын аумақтарға жақын объектілердің орналасуы, 304-2 — экожүйелерге айтарлықтай әсер ету, 304-3 — табиғи ортаны қорғауға немесе қалпына келтіруге қатысу, 304-4 — сирек және қорғалатын түрлерге әсер ету. ЭКА-ға қатысты барлық көрсеткіштер қолданылмайды: қызмет қалалық ортада, жалға алынған кеңселерде жүргізіледі және табиғи аумақтарға, қорғалатын аймақтарға немесе экожүйелерге әсер етпейді. Өндіріс, құрылыс және табиғатқа физикалық араласу жоқ. Қызметтер тіршілік ету ортасына, көші-қон жолдарына, осал экожүйелерге немесе қызыл тізімдегі түрлерге әсер етпейді. Табиғи аумақтарды қалпына келтіру жөніндегі жобалар әсердің болмауына байланысты іске асырылмайды.

GRI 306 және GRI 308

GRI 306 және GRI 308 көрсеткіштері ұйымдардың экологиялық жауапкершілігіне қатысты: GRI 306 — қалдықтарды басқару және олардың жағымсыз әсерін азайту, GRI 308 — өнім берушілерді таңдаудағы экологиялық аспектілер. KazakhExport қызметінің ерекшелігін ескере отырып, қалдықтарды өндіру және өңдеу тікелей жүзеге асырылмайды, алайда экологиялық тазалық мәселелері басым болып қала береді. Орнықты даму саясаты шеңберінде «Жасыл кеңсе» практикасы іске асырылуда: қағаз, пластик, батареяларды бөлек жинауға арналған бокстар орнатылды, цифрландырудың арқасында қағаз құжат айналымы қысқартылды, кеңсе техникасын кәдеге жарату пысықталуда. Есепті кезеңде сатып алу жүйесіндегі экологиялық критерийлер ресми түрде қолданылмағанымен, үздік халықаралық тәжірибелерді ескере отырып, тұрақты тәсілді кезең-кезеңімен енгізу қарастырылуда.

9-қосымша: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және бәсекелестік

GRI 205-1

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне қызметті тексеру

2024 жылы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалау бойынша жүйелі жұмыс жалғасты. Бұл шаралар сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты шеңберінде іске асырылады.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалау басқару процестеріндегі осалдықтарды уақтылы анықтауға, ықтимал құқық бұзушылықтардың алдын алуға және Қазақстанның қаржы және экспорттық секторының жауапты қатысушысы ретінде іскерлік беделін нығайтуға мүмкіндік береді.

Сыбайлас жемқорлыққа байланысты тәуекелдерді бағалау ішкі бақылау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жүйесі шеңберінде үнемі жүргізіледі. Сыбайлас жемқорлық және беделдік қатерлерді беле отырып, тәуекелдер тізілімі жаңартылды.

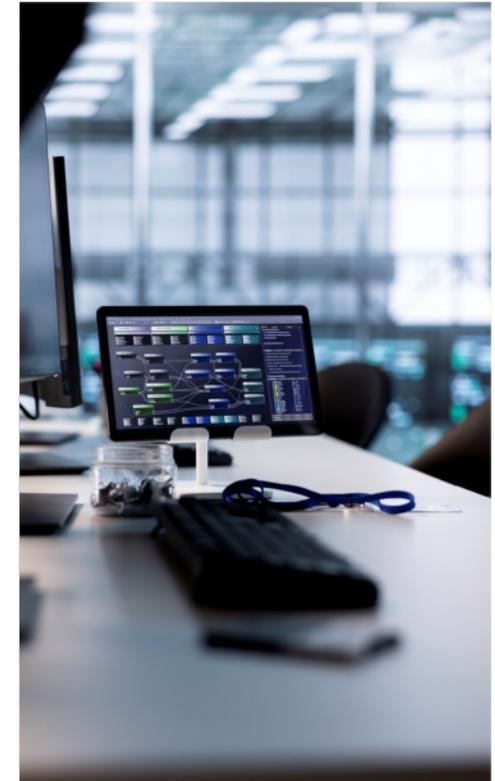
Сатып алу, андеррайтинг, клиенттік жұмыс және мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылды қоса алғанда, барлық негізгі процестер бағалауға жатады. Ықтимал тәуекелдер анықталған кезде түзету шаралары әзірленеді және оларды азайту бойынша іс-шаралар жоспарланады.

Сыбайлас жемқорлық және алаяқтықпен байланысты тәуекелдерді анықтауға, бағалауға, азайтуға кешенді тәсіл қолданылады. Алдын алу шараларына және ішкі ортаны үнемі бақылауға баса назар аударылады.

Комплаенс-қызмет 2024 жылға арналған Комплаенс-бағдарлама шеңберінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің деңгейін төмендету бойынша іс-шараларды іске асырды, оның ішінде:

- ішкі нормативтік құжаттардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптамасы;
- контрагенттер мен клиенттердің үлестестігі мен сенімділігін тексеру;
- сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг;
- лауазымды тұлғалардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді сақтауын бақылау;
- сыбайлас жемқорлық қылмыстары үшін сотталған тұлғаларды квазимемлекеттік секторға қабылдауға тыйым салуды қадағалау;
- лауазымды тұлғалар мен олардың жұбайларының салық заңнамасын сақтауын бақылау.

Сондай-ақ, БАҚ-та және әлеуметтік желілерде ЭКА және оның лауазымды тұлғаларының қызметі туралы жарияланымдарға талдау жүргізіледі. Сыбайлас жемқорлық бұзушылықтар белгілері бар жарияланымдар анықталған жоқ.

Бағалау жүргізу тәртібі

Комплаенс-қызмет сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг, ішкі немесе сыртқы аудит нәтижелері, сондай-ақ Жалғыз акционердің немесе мемлекеттік органдардың тапсырмалары негізінде бағалайды. Талдау ішкі нормативтік құжаттарды да, белгілі бір бөлімшелердің ұйымдастырушылық және басқару процестерінде қамтиды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг тоқсан сайын жүргізілді. Оның нәтижелері анықталған тәуекелдерді жою бойынша аналитикалық анықтамалар мен ұсынымдар дайындауды қоса алғанда, сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу үшін негіз ретінде пайдаланылды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат және рәсімдер бойынша ақпараттандыру және оқыту

GRI 205-2

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл негізгі басымдықтардың бірі болып табылады. Адалдық, ашықтық және құқықтық тәртіп қағидаттарына негізделген іскерлік беделді қалыптастыру бойынша мақсатты жұмыс жүргізілуде. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты 2023 жылғы 22 желтоқсандағы өзекті редакцияны қоса алғанда, ҚР заңнамасына және ішкі нормативтік құжаттарға сәйкес қолданылады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға міндетті оқыту жұмысқа қабылдау кезінде және жыл сайынғы негізде жүргізіледі. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті нығайтуға және ақпараттандыруды арттыруға бағытталған таратылымдар жіберілді және ішкі семинарлар өткізілді.

Саясат пен рәсімдер туралы ақпарат нормативтік база немесе ішкі регламенттер өзгерген жағдайда тұрақты жаңартумен ішкі порталда қолжетімді.

Қызметкерлерді Саясатпен таныстыру

Қызметкерлердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың және ішкі стандарттардың талаптары туралы хабардар болуын қамтамасыз ету үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатымен міндетті танысу регламенті қолданылады. Әрбір қызметкер танысу фактісін жазбаша нысанда растайды (Саясатқа 2-қосымша). Жаңа қызметкерлер үшін рәсім лауазымдық міндеттерін атқару басталған сәттен бастап жүргізіледі. Танысу жазбаша нысанда расталады және құжаттың өзекті нұсқасын ішкі порталға орналастырумен қоса жүреді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті оқыту және қалыптастыру

Комплаенс-қызмет Адами ресурстарды басқару департаментімен бірлесіп жыл сайын оқыту іс-шараларын ұйымдастырады. Оқыту ішкі және сыртқы оқыту кестелеріне сәйкес күнтізбелік жыл ішінде өтеді.

Тақырып мыналарды қамтиды:

- сыбайлас жемқорлық пен құқық бұзушылықтың негізгі ұғымдары;
- сыбайлас жемқорлық төуекелдерін анықтау және алдын алу рәсімдері;
- қызметкерлер мен басшылардың мінез-құлық стандарттары;
- бұзушылықтар туралы хабарлама беру механизмдері («Сенім» жедел желісін қоса алғанда).

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет корпоративтік интернет-ресурста ақпараттық-түсіндіру материалдарын орналастыру арқылы қосымша қолдау көрсетіледі.

Қызметкерлерді қамту және тиімділік

Саясат барлық жұмысшылар мен басқару функцияларын орындайтын тұлғаларға қолданылады. Әрбір адам белгіленген шектеулерді сақтауға, танысқандығын растауға және оқыту іс-шараларына қатысуға міндетті.

Қызметкерлерді оқыту, ақпараттық ашықтық және барлық деңгейдегі қызметкерлерді тарту арқылы сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет белсенді енгізілуде.

Комплаенс-қызмет адами ресурстарды басқару жөніндегі құрылымдық бөлімшемен бірлесіп ішкі оқыту және ақпараттандыру жөніндегі іс-шараларды іске асырды:

- семинарлар мен тренингтер өткізілді:
  - «Қызметкерлерді қорғау және қудалаудың болмауын қамтамасыз ету кепілдіктері туралы»;
  - «Кірістер мен мүліктерді жалпыға бірдей декларациялау бойынша кіріспе курс»;
  - «Алаяқтықтың формалары мен түрлері. Алдын алу және қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар»;
- қызметкерлер сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама туралы үнемі хабардар етіліп отырды;
- корпоративтік интернет-ресурс арқылы сыбайлас жемқорлыққа қарсы құжаттарға және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг нәтижелеріне қолжетімділік қамтамасыз етілді;
- байланыс арналары дамыған: «Сенім» жедел желісі, электрондық пошта, телефондар және пошталық мекенжай өзінді;
- сыбайлас жемқорлық немесе алаяқтық фактілері туралы хабарлаған тұлғаларды қудалаудың болмауына кепілдік беріледі.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы рәсімдер жаңа қызметкерлерді жұмысқа қабылдаған сәттен бастап сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар туралы хабардар етуді қоса алғанда, кадр саясатына енгізілген.

Сыбайлас жемқорлықтың расталған жағдайлары және қабылданған шаралар

GRI 205-3

2024 жылы сыбайлас жемқорлықтың расталған жағдайлары болған жоқ. Есепті кезең ішінде Комплаенс-қызмет қызметтік тергеу жүргізілетін және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактілері анықталған бұзушылықтарды тіркеген жоқ. Сыбайлас жемқорлыққа байланысты бірде-бір қызметкер жұмыстан шығарылған, шеттетілген немесе басқа жолмен жауапқа тартылған жоқ. Материалдар уәкілетті мемлекеттік органдарға жіберілмеген. Лауазымды тұлғалардың немесе қызметкерлердің заңсыз әрекеттері туралы ақпарат болатын БАҚ-та немесе әлеуметтік желілерде жарияланымдар тіркелмеген.

Қол жетімді байланыс арналары арқылы келіп түскен барлық өтініштерді Комплаенс-қызмет тексереді. Шағымдар мен сигналдарды қарау құпиялылық қағидаттары мен кінәсіздік презумпциясын сақтай отырып жүзеге асырылады. Бұзушылықтар расталған жағдайда қызметтік тергеу жүргізіледі және құқықтық, ұйымдастырушылық, тәртіптік сипаттағы шаралар қабылданады.

Қажет болған жағдайда ықтимал құқық бұзушылықтардың алдын алуға немесе тергеуге жәрдемдесу үшін ҚР құқық қорғау органдарымен өзара іс-қимыл жүзеге асырылады.

ЭКА интернет-ресурсында сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жәрдем көрсететін тұлғаларды қудалаудың болмауына кепілдіктер жарияланды. Бұл қағидаттар сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат мәселелерінде сенім мен ашықтықтың жоғары деңгейін қамтамасыз етеді.

Контрагенттермен өзара іс-қимыл шарттар мен келісімдерге сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертпелерді міндетті түрде енгізу негізінде құрылады. Контрагенттер тарапынан сыбайлас жемқорлық себебінен шарттық қатынастарды бұзу жағдайлары тіркелмеген.

Комплаенс-қызмет жүргізетін сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мониторинг және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау нәтижелері сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты орындаудың тұрақты деңгейін көрсетті. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы оқытуды, «Сенім» жедел желісінің жұмысын және бұзушылықтар туралы хабарлаған тұлғаларды қорғау жөніндегі шараларды қоса алғанда, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу және анықтау жөніндегі шаралардың кешенді жүйесі жұмыс істейді.

Осылайша, есепті жылы сыбайлас жемқорлықтың расталған жағдайларының болмауын және тәртіптік немесе заңдық шаралар қабылдау қажеттілігін қамтамасыз ететін ішкі бақылау мен корпоративтік этиканың жоғары деңгейі сақталды.

Жосықсыз бәсекелестік, монополияға қарсы бұзушылықтар және үстем жағдайды теріс пайдалану туралы істер бойынша сот және өзге де талқылаулар

GRI 206-1

2024 жыл ішінде жосықсыз бәсекелестік, монополияға қарсы бұзушылықтар немесе нарықтағы үстем жағдайды теріс пайдалану мәселелері бойынша сот немесе әкімшілік талқылаулардың бірде-бір жағдайы тіркелген жоқ.

Бұл көрсеткіш адал бәсекелестік қағидаттарын ұстануды және монополияға қарсы заңнама нормаларының сақталуын рас-тайды. Мұндай прецеденттердің болмауы іскерлік тәжірибенің ашықтығын көрсетеді және сәйкестік пен реттеуші органдармен өзара іс-қимыл саласындағы ішкі бақылаудың жоғары дәрежесін көрсетеді.

Қызмет ҚР монополияға қарсы заңнамасының талаптарын толық сақтай отырып, адал бәсекелестік қағидаттарына негізделеді. Ішкі рәсімдер мен саясаттар бәсекелестікті шектеуге немесе нарықтың басқа қатысушыларының құқықтарын бұзуға қабілетті тәжірибелерге жол бермеуге бағытталған. Сондай-ақ уақтылы бейімделу үшін заңнамадағы өзгерістерге тұрақты мониторинг жүргізіледі.

10-қосымша: GRI көрсеткіштерінің тізбесі

Осы қосымша GRI (Global Reporting Initiative) стандарттарына сәйкес ашылған көрсеткіштердің шоғырландырылған тізбесін қамтиды. Кестеде индикаторлардың кодтары мен атаулары, сондай-ақ ақпарат ашылған есептің тиісті бөлімдеріне сілтемелер көрсетілген. Тізбе 2024 жылғы есепті кезеңнің негізінде қалыптастырылды.

Анықтама

GRI дегеніміз не?

GRI (Global Reporting Initiative) — корпоративтік орнықтылық туралы есептерді әзірлеуге арналған халықаралық стандарт. GRI ұйымдарға олардың экономикалық, экологиялық және әлеуметтік аспектілерге есері туралы ақпаратты аша алатындай құрылым беруге бағытталған.

GRI негізгі қағидаттары:

Дәлдік — ақпарат дәл және тексерілген болуы керек.

Тепе-теңдік — жағымды және жағымсыз әсерлердің ашылуы.

Анықтық — деректер мүдделі тараптарға түсінікті болуы керек.

Салыстырылуы — алдыңғы есептермен салыстыру мүмкіндігі.

Толықтығы — есеп барлық маңызды аспектілерді қамтуы керек.

Орнықты даму контексті — ұйым оның есерін бағалайтын контекст ұсынуы керек.

Уақытылығы — деректер өзекті болуы керек.

Тексерілуі — ақпаратты тексеруге болатындай етіп ұсынылуы тиіс.

GRI негізгі компоненттері:

GRI 1: Негізі — GRI стандарттарының жалпы контексті мен мақсаттары.

GRI 2: Жалпы жариялаулар — стратегия, құрылым, этика туралы ақпарат.

GRI 3: Маңызды тақырыптар — ұйым үшін маңызды тақырыптарды анықтау және басқару.

GRI 201–206: Экономикалық көрсеткіштер — қаржылық және экономикалық әсерлер.

GRI 301–308: Экологиялық көрсеткіштер — материалдарды пайдалану, қалдықтарды басқару, су ресурстары, шығарындылар.

GRI 401–419: Әлеуметтік көрсеткіштер — адам құқықтары, еңбек қатынастары, қауіпсіздік, қоғамдастыққа қатысу.

Кесте есепте белгілі бір көрсеткіштің бар немесе жоқтығын көрсетеді. Егер көрсеткіш бойынша ақпарат ашылса, кестеде құсбелгі қойылады (✓). Егер осы көрсеткіш бойынша ақпараттың жариялануы болмаса, сызықша (—) қойылады. Бұл есепте тұрақтылықтың қандай аспектілері ескерілгенін және қайсысы қосымша зерттеуді немесе жариялауды қажет ететінін бағалауды жеңілдетеді.

38-кесте. Индекс және GRI көрсеткішінің атауы

GRI 2: Жалпы ашылуы (2021)	Ашылуы
2-1. Ұйым туралы мәліметтер	✓
2-2. Орнықты даму жөніндегі есептілікке енгізілген ұйымдар	✓
2-3. Есепті кезең, жиілік және байланыс тұлғасы	✓
2-4. Ақпаратты қайта қарау	✓
2-5. Сыртқы тексеру	✓
2-6. Қызмет, құн тізбегі және басқа да іскерлік қатынастар	✓
2-7. Ұйымның мөлшері	✓
2-8. Қызметкерлер	✓
2-9. Басқару органдарының құрылымы мен құрамы	✓
2-10. Жоғары басқару органының мақсаты мен жауапкершілігі	✓
2-11. Салдарды басқаруды бақылаудағы жоғары басқару органының рөлі	✓
2-12. Жоғары басқару органының орнықты дамудағы рөлі	✓
2-13. Салдарды басқару жауапкершілігін беру	✓
2-14. Орнықты даму жөніндегі есептілікті мақұлдаудағы жоғары басқару органының рөлі	✓
2-15. Мүдделер қақтығысы	✓
2-16. Жоғары басқару органымен коммуникация	✓
2-17. Жоғары басқару органының ұжымдық білімі	✓
2-18. Жоғары басқару органының қызметін бағалау	✓
2-19. Жоғары басқару органының сыйақысы	✓
2-20. Сыйақыны анықтау процесі	✓
2-21. Жылдық жалпы сыйақының арақатынасы	✓
2-22. Орнықты даму жөніндегі жоғары басқару органының өтініші	✓
2-23. Саясаткерлер	✓
2-24. Адам құқықтары саласындағы міндеттемелер	✓
2-25. Міндеттемелердің сақталуын қамтамасыз ету жөніндегі рәсімдер	✓
2-26. Шағым беру механизмдері	✓
2-27. Заңдар мен нормативтік актілерді сақтау	✓

2-27. Заңдар мен нормативтік актілерді сақтау	✓
2-28. Қауымдастықтарға мүшелік	✓
2-29. Мүдделі тараптардың қатысуына көзқарас	✓
2-30. Ұжымдық шарттар	✓
GRI 3: Маңызды тақырыптар (2021)	Ашылуы
3-1. Маңызды тақырыптарды анықтау процесі	✓
3-2. Маңызды тақырыптардың тізімі	✓
3-3. Маңызды тақырыптарды басқару	✓
GRI 201: Экономикалық нәтижелілік (2016)	Ашылуы
201-1. Құрылған және бөлінген тікелей экономикалық құндылық	✓
201-2. Қаржылық салдар және климаттың өзгеруіне байланысты басқа тәуекелдер мен мүмкіндіктер	✓
201-3. Зейнетақы төлемдері және басқа да жеңілдіктер бағдарламалары бойынша міндеттемелер	✓
201-4. Мемлекеттен алынған қаржылық көмек	✓
GRI 202: Нарықта болу (2016)	Ашылуы
202-1. Стандартты бастапқы жалақы мен жергілікті ең төменгі жалақы деңгейінің әйелдер мен ерлер бойынша арақатынасы	✓
202-2. Жергілікті қоғамдастықтан жұмысқа қабылданған жоғары басшылықтың үлесі	✓
GRI 203: Жанама экономикалық әсерлер (2016)	Ашылуы
203-1. Инфрақұрылымдық инвестициялар және қолдау көрсетілетін қызметтер	✓
203-2. Елеулі жанама экономикалық әсерлер	✓
GRI 204: Сатып алу практикасы (2016)	Ашылуы
204-1. Жергілікті өнім берушілерге арналған шығыстардың үлесі	✓
GRI 205: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес (2016)	Ашылуы
205-1. Сыбайлас жемқорлыққа байланысты тәуекелдер бойынша операцияларды бағалау	✓
205-2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат және рәсімдер мәселелері бойынша коммуникация және оқыту	✓
205-3. Сыбайлас жемқорлықтың расталған жағдайлары және қабылданған шаралар	✓

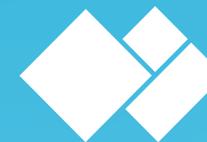
GRI 206: Жосықсыз бәсекелестік (2016)	Ашылуы
206-1. Бәсекелестікке қарсы мінез-құлық, монополияға қарсы заңнаманы бұзу және монополиялық тәжірибе үшін сот талап арыздары	✓
GRI 207: Салықтар (2019)	Ашылуы
207-1. Салық салу тәсілі	✓
207-2. Салыққа байланысты тәуекелдерді басқару, бақылау және мүдделі тараптардың қатысуы	✓
207-3. Мүдделі тараптар және салық саясатын әзірлеуге қатысу	✓
207-4. Ел туралы ақпаратты ашу	✓
GRI 301: Материалдар (2016)	Ашылуы
301-1. Салмағы немесе көлемі бойынша қолданылатын материалдар	✓
301-2. Қайта өңделген материалдарды пайдалану	✓
301-3. Өнімді және оның қаптамасын қайта өңдеу	✓
GRI 302: Энергия (2016)	Ашылуы
302-1. Ұйым ішіндегі энергияны тұтыну	✓
302-2. Ұйымнан тыс энергияны тұтыну	✓
302-3. Энергетикалық қарқындылық	✓
302-4. Энергия тұтынуды азайту	✓
302-5. Өнімдер мен қызметтер арқылы энергия тұтынуды азайту	✓
GRI 303: Су және ағынды сулар (2018)	Ашылуы
303-1. Су ресурстарымен өзара әрекеттесу	✓
303-2. Су ресурстарына байланысты әсерді басқару	✓
303-3. Су алу	✓
303-4. Суды ағызу	✓
303-5. Суды тұтыну	✓
GRI 304: Биологиялық әртүрлілік (2016)	Ашылуы
304-1. Қорғалатын табиғи аумақтарға немесе биоәртүрлілігі жоғары аймақтарға жақын немесе оның шегінде орналасқан операциялық объектілер	✓
304-2. Қызметтің, өнімнің және қызметтердің биоәртүрлікке айтарлықтай әсері	✓
304-3. Қорғалған немесе қалпына келтірілген тіршілік ету ортасы	✓

304-4. Тіршілік ету ортасына ұйымның қызметі әсер ететін, жойылу қаупі төнген қызыл кітапқа енгізілген түрлері	✓
GRI 305: Шығарындылар (2016)	Ашылуы
305-1. Тікелей парниктік газдар (ПГ) шығарындылары (Scope 1)	✓
305-2. Энергияны тұтынудан жанама ПГ шығарындылары (Scope 2)	✓
305-3. Басқа жанама ПГ шығарындылары (Scope 3)	✓
305-4. ПГ шығарындыларының қарқындылығы	✓
305-5. ПГ шығарындыларын азайту	✓
305-6. Озонды бұзатын заттектердің шығарындылары (ОБЗШ)	✓
305-7. Басқа маңызды ауаны ластаушы заттардың шығарындылары	✓
GRI 306: Қалдықтар (2020)	Ашылуы
306-1. Қалдықтармен байланысты өзара әрекеттесу	✓
306-2. Қалдықтармен байланысты маңызды өсерлерді басқару	✓
306-3. Қалдықтардың пайда болуы	✓
306-4. Қалдықтарды қайта өңдеуге жіберу	✓
306-5. Қалдықтарды шығару	✓
GRI 308: Экологиялық критерийлер бойынша өнім берушілерді бағалау (2016)	Ашылуы
3308-1. Жаңа экологиялық критерийлерді ескере отырып таңдалған өнім берушілер	✓
308-2. Жеткізу тізбегіндегі қоршаған ортаға теріс әсер және қабылданған шаралар	✓
GRI 401: Жұмыспен қамту (2016)	Ашылуы
401-1. Жұмысқа қабылдау және кадрлардың ауысуы	✓
401-2. Қызметкерлерге берілетін жеңілдіктер	✓
401-3. Жүктілік және босану демалысыGRI	✓
402: Жұмысшылар мен басшылық арасындағы қатынастар (2016)	✓
402-1. Елеулі өзгерістер туралы хабарламаның ең аз мерзімі және ұжымдық шарттардың болуы	✓
GRI 403: Еңбекті қорғау және қауіпсіздік (2018)	Ашылуы
403-1. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасын басқару жүйесі	✓
403-2. Қауіпті анықтау, тәуекелдерді бағалау және инциденттерді тергеу	✓

403-3. Қызметкерлердің денсаулығын сақтау саласындағы қызметтер	✓
403-4. Қызметкерлердің қатысуы, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы мәселелері бойынша консультациялар мен коммуникациялар	✓
403-5. Қызметкерлерді еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы мәселелеріне оқыту	✓
403-6. Қызметкерлердің денсаулығын ілгерілету жөніндегі бағдарламалар	✓
403-7. Іскерлік қатынастарға байланысты еңбекті қорғау мен қауіпсіздік техникасына өсердің алдын алу және азайту	✓
403-8. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасын басқару жүйесін қамту	✓
403-9. Жұмыс орнындағы жарақат	✓
403-10. Кәсіби қызметпен байланысты аурулар	✓
GRI 404: Оқыту және білім беру (2016)	Ашылуы
404-1. Бір қызметкерге шаққандағы жылына оқу сағаттарының орташа саны	✓
404-2. Біліктілікті арттыру және ауысуға көмектесу бағдарламалары	✓
404-3. Мансаптың тиімділігі мен дамуына тұрақты баға алған қызметкерлердің үлесі	✓
GRI 405: Өртүрлілік және тең мүмкіндіктер (2016)	Ашылуы
405-1. Басқару органдары мен жұмысшылар құрамының өртүрлілігі	✓
405-2. Әйелдер мен ерлердің негізгі жалақысы мен жалпы сыйақы үлесінің арақатынасы	✓
406: Кемсітушілікке жол бермеу (2016)	✓
406-1. Кемсітушілік жағдайлары және қабылданған түзету шаралары	✓
GRI 407: Бірлестіктер еркіндігі және ұжымдық келіссөздер құқығы (2016)	Ашылуы
407-1. Бірлестіктер мен ұжымдық келіссөздер еркіндігіне қатысты тәуекелдері болуы мүмкін операциялар мен өнім берушілер	✓
GRI 408: Балалар еңбегі (2016)	Ашылуы
408-1. Балалар еңбегін пайдалану қаупі бар операциялар мен өнім берушілер және қабылданған шаралар	✓
GRI 409: Мәжбүрлі немесе міндетті еңбек (2016)	Ашылуы
409-1. Мәжбүрлі немесе міндетті еңбекті пайдалану тәуекелі бар операциялар мен өнім берушілер және қабылданған шаралар	✓
GRI 410: Күзет саласындағы практикалар (2016)	Ашылуы
410-1. Адам құқықтары саласында оқудан өткен күзет қызметінің қызметкерлері	✓

GRI 411: Жергілікті халық құқықтары (2016)	Ашылуы
411-1. Жергілікті халық құқықтарының бұзылу жағдайлары	✓
GRI 413: Жергілікті қауымдастықтар (2016)	Ашылуы
413-1. Жергілікті қоғамдастықтардың қатысуымен жасалатын операциялар, олардың әсерін бағалау және даму бағдарламалары	✓
413-2. Жергілікті қауымдастықтарға ықтимал теріс әсер ететін операциялар	✓
GRI 414: Өнім берушілерді әлеуметтік критерийлер бойынша бағалау (2016)	Ашылуы
414-1. Әлеуметтік критерийлерді ескере отырып таңдалған жаңа өнім берушілер	✓
414-2. Жеткізу тізбегіндегі теріс әлеуметтік әсер және қабылданған шаралар	✓
GRI 415: Мемлекеттік саясат (2016)	Ашылуы
415-1. Саяси қатысу	✓
GRI 416: Тұтынушылардың қауіпсіздігі және денсаулығы (2016)	Ашылуы
416-1. Өнімдер мен қызметтер санаттарының денсаулық пен қауіпсіздікке әсерін бағалау	✓
416-2. Өнімдер мен қызметтердің денсаулық пен қауіпсіздікке әсеріне қатысты нормативтік талаптарды сақтамау жағдайлары	✓
GRI 417: Маркетинг және таңбалау (2016)	Ашылуы
417-1. Өнімдер мен қызметтер және таңбалау туралы ақпаратқа қойылатын талаптар	✓
417-2. Өнім және таңбалау туралы ақпаратқа қойылатын талаптардың сақталмау жағдайлары	✓
417-3. Маркетингтік қызмет нормаларының сақталмау жағдайлары	✓
GRI 418: Тұтынушы туралы ақпараттың құпиялылығы (2016)	Ашылуы
418-1. Құпиялылықтың бұзылуына және деректердің бұзылуына қатысты негізделген шағымдар	✓

KAZAKHEXPORT

EXPORT CREDIT AGENCY OF KAZAKHSTAN

Қазақстан Республикасы, Z05T3E2, Астана қ.
Мәңгілік Ел даңғылы, 55А үй, В блогы
«Бәйтерек» бизнес-орталығы, 11 қабат

info@kazakhexport.kz

+7 (7172) 95 56 56

www.kazakhexport.kz